

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon br. 03/L- 006

O PARNIČNOM POSTUPKU

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65.(1) Ustava Republike Kosova,

U cilju stvaranja zakonskih pretpostavki za rešavanje sporova iz građanskih pravnih odnosa fizičkih i pravnih lica od strane građanskih sudova, kao i

U cilju izgradnje pravnog sistema za rešavanje građanskih sporova u skladu sa međunarodnim standardima,

Usvaja

ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU

P R V I D E O

OPŠTE ODREDBE

POGLAVLJE I

Član 1.

Zakonom o parničnom postupku određuju proceduralni propisi na osnovu kojih sud razmatra i rešava sporove pravnograđanskih odnosa fizičkih i pravnih lica, ako posebnim zakonom nije drugačije utvrđeno.

Član 2.

2.1 U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahteva koji su postavljeni od suparničara.

2.2 Sud sprovodi propise materijalnog prava na osnovu njene procene i nije povezan sa iskazima stranka koje se odnose na materijalno pravo.

2.3 Sud ne može da odbije razmatranje i odlučivanje o zahtevima koje su pod njenom nadležnošću.

2.4 Stranka treba da ima pravni interes za tužbu, i za ostale proceduralne postupke koje se mogu izvršiti u postupku.

Član 3.

3.1 Stranke mogu slobodno da raspolažu pravnograđanskim zahtevima koje su postavili tokom postupka

3.2 Stranke mogu da odustanu od svojih zahteva , da priznaju zahtev protivničke stranke kao i da izvrše sudsko pomirenje u vezi sa njihovim sporom.

3.3 Sud neće usvojiti raspoloženje stranka koje su u suprotnosti:

- a) sa pravnim poretkom;
- b) sa zakonskim odredbama;
- c) sa propisima javnog morala.

Član 4.

4.1 Sud odlučuje o tužbenom zahtevu na osnovu usmenog razmatranja pravne stvari, neposrednom i javnom ročištu.

4.2 Za razliku od odredbe stava 1. ovog člana, sud odlučuje o zahtevu-tužbi, na osnovu pisanih proceduralnih postupaka i dokaza koji nisu neposredno uzeti, ako se to utvrdi zakonom.

4.3 Sud vrši razmatranje stvari na zatvorenom ročištu samo u slučajevima koji su zakonom utvrđeni.

Član 5.

5.1 Sud će dati mogućnost svakoj strani da se izjasni o zahtevima i iskazima suprotničke stranke.

5.2 Samo u slučajevima utvrđenim ovim zakonom sud ima snagu da odluči o zahtevu o kojem suprotničkoj strani nije data mogućnost da se izjasni

Član 6.

6.1 Parnični postupak se vodi na jeziku koji je u zvaničnoj upotrebi sudova.

6.2 Stranke i ostali učesnici u postupku koji ne razumeju ili ne govore jezik koji je u zvaničnoj upotrebi suda imaju pravo da koriste svoj jezik ili jezik koji razumeju.

Član 7.

7.1 Stranke imaju pravo da podnesu sve činjenice na koje oslanjaju svoje zahteve i da predlože dokaze sa kojima se konstatuju te činjenice.

7.2 Sud je ovlašćen da potvrdi i činjenice koje stranke nisu predložile, sama ako se iz rezultata razmatranja i dokazivanja dođe do zaključka da je cilj stranka raspolaganje zahtevima sa kojima ne mogu slobodno da raspolažu (član 3. stav 3 ovog zakona) ako zakonom nije drugačije utvrđeno.

7.3 Svoju odluku sud ne može zasnovati na činjenicama i dokazima u vezi sa kojima strankama nije omogućeno da se izjasne.

Član 8.

8.1 Koje će se činjenice smatrati dokazanim, a koje ne, odlučuje sam sud na osnovu pažljive i savesne procene dokaza, ali i na osnovu rezultata celokupnog procesuiranja.

8.2 Sud savesno i pažljivo razmatra svaki dokaz posebno, i sve dokaze zajedno.

Član 9.

Suparničke stranke kao i njihovi predstavnici imaju za zadatak da pred sudom govore istinu i da savesno koriste prava koja su im priznata ovim zakonom.

Član 10.

10.1 Dužnost suda je da nastoji da se postupak vodi bez odugovlačenja i sa što manje troškova, kao i da onemogućiti svaku zloupotrebu proceduralnih prava koja po ovom zakonu pripadaju strankama.

10.2 Ukoliko suparničarske stranke, zakonski predstavnici ili uz njihovo punomoćje, sa ciljem da oštete ostale, ili ucilju koji je u suprotnosti sa dobrim običajima, poverenjem i

savešću, zloupotrebljavaju prava koja su im priznata ovim zakonom, sud protiv njih može izreći novčanu kaznu, ili druge zakonske mere.

10.3 Ukoliko se stranke, posrednici, zakonski zastupnici ili ovlašćeni predstavnici stalno ne pridržavaju sudskim nalogima, podbacuju u pružanju informacija shodno mandatu u ovom ili nekom drugom važećem zakonu, ili podbacuju da se pojavljuju na zakazanim ročištima, u nameri da odugovlače procesuiranje predmeta, sud može naložiti novčane kazne ili primeniti druge mere propisane zakonom.

Član 11.

11.1 Stranu koja nije zastupljena advokatom, sud upućuje koje proceduralne postupke može da izvrši, kada god konstatuje da zbog neznanja ona ne koristi proceduralna prava koja joj pripadaju po ovom zakonu.

11.2 Sud treba da puti i stranku koju u proceduralnim postupcima zastupa advokat, kada smatra da zastupnik ne obavlja posao profesionalo.

Član 12.

Prvostepeni postupak, kao pravilo, se sastoji iz dva sudska ročišta:

- a) pripremno ročište;
- b) ročište za glavno razmatranje pitanja.

Član 13.

13.1 Kada odluka suda zavisi od predhodnog rešenja pitanja, da li postoji neko subjektivno pravo ili pravni odnos, a u vezi sa tim sud ili neki drugi nadležan organ, još uvek nije doneo odluku unapred, onda sud ima snagu da sam reši takvo pitanje ukoliko posebnim odredbama nije drugačije utvrđeno.

13.2 Odluka suda o predhodnom pitanju ima pravni efekat samo u procesuiranju, na kojem je rešeno takvo pitanje.

Član 14.

U parničnom postupku, u pogledu postojanja krivičnog dela i krivične odgovornosti izvršioca, u vezi je sa pravosnažnom presudom krivičnog suda kojim je optuženi proglašen krivim.

Član 15.

15.1 Na prvostepenom postupku i postupku prema predlogu za obnovu postupka deluje individualni sudija (pojedinaac).

15.2 U drugostepenom postupku i postupku prema reviziji rešava sudsko veće sastavljeno od troje sudija.

15.3 Određivanje mesne nadležnosti i rešavanje sukoba nadležnosti vrši sudsko veće sastavljeno od troje sudija.

Član 16.

Ukoliko za određene proceduralne postupke nije zakonom utvrđena forma po kojoj se vrše, onda ih stranke u parnici obavljaju pismenim putem izvan ročišta ili usmeno na ročištu.

POGLAVLJE II

NADLEŽNOST SUDA

1. Zajedničke odredbe

Član 17.

17.1 Sud po službenoj dužnosti , treba da konstatuje, odmah nakon primanja tužbe, da li je nadležna za procesuiranje podnetog predmenog pitanja.

17.2 To vrednovanje nadležnosti se vrši na osnovu iskaza u tužbi, i na osnovu činjenica koje su poznate samom sudu.

17.3 Ukoliko se tokom procesuiranja odnosno stvari promene okolnosti na koje se oslanjala nadležnost suda , sud koji je bio nadležan u trenutku podnošenja tužbe ostaje i dalje nadležan, nasuprot činjenici da takve promene čine nadležnim drugi sud iste vrste.

Član 18.

18.1 Sud se po službenoj dužnosti , tokom celokupnog postupka brine da li rešenje spora spada ili ne u sudsku nadležnost.

18.2 Kada sud tokom procesuiranja stvari konstatuje da za rešenje spora nije nadležan sud nego neki drugi državni organ, proglašuje se nekompetentnom, proglašuje nevažećim sve izvršene proceduralne postupke i odbacuje tužbu koja joj je podneta.

18.3 Ali sud neće tako postupiti ukoliko nadležnost suda naše zemlje zavisi od saglasnosti optuženog a optuženi je dao svoju saglasnost.

Član 19.

Svaki sud se tokom celokupnog prvostepenog postupka , brine prema službenoj dužnosti o svojoj predmetnoj nadležnosti.

Član 20.

20.1 Ukoliko su stranke za rešenje određenog spora ugovorile arbitražu , sud kojem je podneta tužba za isti spor među istim strankama , prema pobijanju optužene stranke može se proglasiti inenadležnim, poništiće izvršene postupke na proceduri, i hudh posht tužbu. Sud ne postupa tako samo ako konstatuje da ugovor o arbitraži nije validan, da je prestala njegova valjanost, ili da se ne može realizovati.

20.2 Pobijanje iz stava 1 ovog člana optuženi može da postavi najkasnije putem odgovora na tužbu.

Član 21.

21.1 Dok se donese odluka o glavnom pitanju sud će putem rešenja okončati parnični postupak) ukoliko konstatuje da se postupak treba voditi po pravilima vanparničnog postupka. Nakon što navedeno rešenje postane pravosnažna, vođenje postupka će se nastaviti prema propisima vanparničnog postupka u nadležnom sudu.

21.2 Proceduralni postupci izvršeni od stranke parničnog suda (neposredno posmatranje, ekspertiza, saslušanje svedoka i dr.) kao i odluke koje je doneo ovaj sud , nisu nevažeće jer su izvršene u parničnom postupku i neće se skoro izvršiti.

Član 22.

22.1 Sud se može proglasiti nekompetentnim u teritorijalnom pogledu samo prema pobijanju optužene stranke podnete u odgovoru na tužbu.

22.2 O pobijanju iz stava 1 ovog člana sud odlučuje najkasnije na pripremnom ročištu, odnosno na prvom ročištu za glavnu raspravu, ukoliko priprmo ročište nije vođeno.

22.3 Sud se može proglasiti inkomponentnim u teritorijalnom pogledu , prema službenoj dužnosti , samo kada postoji ekskluzivna mesna nadležnost nekog drugog suda, ali najkasnije do trenutka podnošenja odgovora na tužbu.

Član 23.

23.1 Nakon što rešenje o nenadležnosti((član 20 i 22 ovog zakona) postane pravosnažno sud će bez kašnjenja a najkasnije u roku od tri dana proslediti predmet sudu koji je prema njenom mišljenju nadležan.

23.2 Sud kojem je prosleđen predmet će procedirati pravno pitanje kao da je procesuiranje u njemu počelo.

23.3 Proceduralni postupci obavljani u nenadležnom sudu uviđaj, saslušanje svedoka i dr. nisu nevažeći samo iz razloga što ih je izvršio nenadležan sud i ne postoji potreba da se ponovo izvrše.

Član 24.

24.1 Ukoliko sud kome je upućen predmet smatra da je nadležan upravo sud koji mu je uputio predmet, ili neki drugi sud, onda će on uputiti predmet u roku od tri dana sudu koji treba da reši ovaj sukob nadležnosti. Sud kome je upućen predmet ne postupa tako samo kada konstatuje da je on upućen zbog otvorene greške, a trebao je biti upućen nekom drugom sudu, u kom slučaju će predmet uputiti drugom sudu i o tome će obavestiti sud kome je uputio predmet.

24.2 Ukoliko prema žalbi protiv rešenja prvostepenog suda , po kojoj je ona izjavila teritorijalnu nenadležnost , odluku je doneo drugostepeni sud , onda ova odluka u pogledu nadležnosti obavezuje sud kome je upućen predmet , ukoliko je drugostepeni sud koji je doneo odluku u vezi žalbe, nadležan da reši sukob u vezi sa nadležnošću ova dva suda.

24.3 Odluka drugostepenog suda o predmetnoj nenadležnosti prvostepenog suda obavezuje svaki sud kome se kasnije upućuje isti predmet , ukoliko je drugostepeni sud nadležan za rešenje sukoba u vezi sa nadležnošću ova dva suda.

Član 25.

25.1 Sukob u vezi sa nadležnošću među sudovima iste vrste rešava sud koji je viši i zajednički za sudove u sukobu.

25.2 Sukob u vezi sa nadležnošću među sudovima različite vrste rešava Vrhovni Sud Kosova

Član 26.

26.1 O sukobu u vezi sa nadležnošću može se odlučiti i kada se stranke nisu predhodno izjasnile o nadležnosti.

26.2 Dok se ne reši sukob zbog nadležnosti, sud kome je upućen predmet ima dužnost da izvrši one proceduralne postupke za koje postoji opasnost odlaganja.

26.3 Protiv rešenja kojim se odlučuje o sukobu u vezi sa nadležnošću nije dozvoljena žalba.

Član 27.

Svaki sud vrši proceduralne postupke u okviru svoje teritorije, ali izuzetno, iz opravdanih razloga sud može da vrši određene postupke i na teritoriji drugog suda. O tome se treba obavestiti sud na čijoj se teritoriji je izvršen postupak.

2. Nadležnost sudova u sporovima sa međunarodnim elementima

Član 28.

28.1 U pogledu nadležnosti naših sudova za rešavanje sporova stranih građana koji uživaju pravo imuniteta , i za rešavanje pitanja stranih država i međunarodnih organizacija , važe propisi međunarodnog prava.

28.2 Mesni sud je nadležan za rešavanje spora kada je njegova nadležnost u međunarodnom sporu određena izričiti putem zakona, ili putem međunarodnog ugovora, ne postoje decidable odredbe o nadležnosti domaćeg suda o određenoj vrsti sporova i kada njena nadležnost proizilazi iz odredbi ovog zakona o teritorijalnoj nadležnosti domaćeg suda.

28.3 Ako u našim zakonima ili u međunarodnim ugovorima ne postoje odlučujuće odredbe za nadležnosti sudova za isvesne vrste sporova, mesni sud je nadležan za takvu vrstu sporova i onda kada njegova nadležnost potiče iz odredbi ovog zakona o teritorijalnoj nadležnosti mesnog suda.

3. Predmetna nadležnost

Član 29.

U parničnom postupku sudovi sude u okviru svoje predmetne nadležnosti utvrđene zakonom.

4. Utvrđivanje vrednosti predmeta spora

Član 30.

30.1 Tužilac ima dužnost da u imovinsko – pravnim sporovima , u tužbi utvrdi vrednost predmeta spora. Kao vrednost predmeta spora se ima u vidu sama vrednost glavnog zahteva.

30.2 Kamate, troškovi postupka, ugovoreni penaliteti i ostali zahtevi se ne uzimaju u obzir ukoliko ne predstavljaju glavni zahtev.

Član 31.

Ukoliko se zahtev odnosi na buduća davanja koja se ponavljaju , vrednost predmeta spora se obračunava prema totalnoj njihovoj sumi , ali ne više nego do sume koja odgovara totalnoj sumi davanja u jednom periodu najduže do pet godina.

Član 32.

32.1 Ukoliko podignuta tužba protiv jednog optuženog uključuje nekoliko zahteva koji se oslanjaju na istu faktičku i pravnu osnovu, onda se vrednost predmeta spora utvrđuje prema sumi opšte vrednosti svih zahteva .

32.1 Ukoliko tužbeni zahtevi proizilaze iz različite osnove , ili ukoliko su podignute prema nekoliko optuženih, vrednost predmeta spora se utvrđuje prema vrednosti svakog zahteva posebno.

Član 33.

Kada se spor odnosi na postojanje odnosa o dnevnicama ili zakupa, ili u odnosu na korišćenje stana ili radnih prostora, vrednost spora se obračunava prema jednogodišnjoj vrednosti dnevnice, odnosno zakupa, osim ukoliko je reč o dnevničnom izveštaju ili o zakupu, koji važi za kraće ugovoreno vreme.

Član 34.

Ukoliko se tužbom traži samo davanje sigurnosti povodom nekog zahteva, ili za usposavljanje prava zaloga, vrednost predmeta spora se utvrđuje prema sumi zahteva koju treba osigurati. Ukoliko predmet zaloga ima manju vrednost od zahteva koji mu se treba osigurati, kao vrednost predmeta spora će se uzeti vrednost predmeta zaloga.

Član 35.

35.1 Ukoliko se tužbeni zahtev ne odnosi na novčana sredstva, ali tužitelj u svojoj tužbi prihvata da umesto ispunjavanja tužbenog zahteva primi određenu sumu novca , onda se kao vrednost predmeta spora uzima ova vrednost.

35.2 U drugim slučajevima kada se tužbeni zahtev ne odnosi na novčana sredstva, odlučuća će biti vrednost predmeta spora koju je dao tužitelj u svojoj tužbi.

Član 36.

Ukoliko tužitelj nije uopšte pomenuo vrednost predmeta spora u tužbi podnetoj sudu, ili ukoliko je on predstavio veoma visoku ili mnogo nižu vrednost nego što je ona stvarno, onda sud prema službenoj dužnosti ili prema (prapsimit), optužene stranke, najkasnije na pripremnom ročištu, ako ono nije održano, onda na ročištu za glavnu raspravu pravnog pitanja, ali pre nego što počne razmatranje glavnog pitanja, brzo i na prikladan način će odrediti, odnosno će verifikovati tačnost vrednosti date tužbi od stranke tuženika. U ovakvim slučajevima sud odlučuje rešenjem protiv kojeg se ne dozvoljava žalba.

5. Mesna nadležnost

a) Opšta mesna nadležnost

Član 37.

37.1 Ukoliko zakonom nije utvrđena ekskluzivna mesna nadležnost nekog drugog suda, za procesuiranje pitanja je nadležan sud opšte nadležnosti za optuženu stranu.

37.2 U slučajevima predviđenim ovim zakonom, za procesuiranje pitanja je nadležan, osim suda opšte nadležnosti, i drugi određeni sud.

Član 38.

38.1 Za procesuiranje pravnog pitanja opšte mesne nadležnosti je sud na kojoj teritoriji optuženik ima mesto boravka.

38.2 Ukoliko optuženik nema mesto boravka, opšte mesne nadležnosti je sud na čijoj teritoriji optuženik ima prebivalište.

38.3 Ukoliko optuženik osim mesta stanovanja ima i mesto boravka na nekom drugom mestu, a prema okolnostima konkretnog slučaja se može pretpostaviti da će tu ostati jedno dugo vreme opšte mesne nadležnosti je i sud mesta boravka optužene stranke.

Član 39.

39.1 Za suđenja u sporovima protiv Kosova, jedinice lokalne samouprave, kao i ostalih formi teritorijalnog organizovanja, opšte mesne nadležnosti je sud na čijoj se teritoriji nalazi sedište njene opštine.

39.2 Za suđenje sporova protiv ostalih pravnih lica, opšte mesne nadležnosti je sud na čijoj se teritoriji nalazi njihovo registrovano sedište.

Član 40.

Za suđenje u sporovima protiv građana Kosova koji stalno živi u inostranstvu, opšte mesne nadležnosti je sud njihovog poslednjeg mesta stanovanja na Kosovu.

b) Posebna mesna nadležnost

b.1. Ekskluzivna mesna nadležnost

Nadležnost u sporovima u vezi sa nepokretnim stvarima

Član 41.

41.1 Za suđenje u vezi sa vlasništvom i ostala stvarna prava o nepokretnim stvarima, u sporovima zbog ometanja posedovanja nad nepokretnim stvarima, kao i u sporovima u odnosu na davanje nekretnine u zakup, ili ugovora o korišćenju stanova ili poslovnih prostora, isključivo je nadležnost suda na čijoj se teritoriji nalazi nekretnina.

41.2 Ukoliko se nekretnina nalazi na teritoriji nekoliko sudova, za procesuiranje pitanja je nadležan svaki od njih.

Nadležnost u sporovima vezanim sa letelicama

Član 42.

42.1 Ukoliko za procesuiranje pitanja spora u vezi sa imovinskim pravom ili ostalih (te drejtave sendore) o sredstvima za letenje kao i u sporovima u odnosu na davanje pod zakup sredstva za letenje nadležan je sud Kosova, ekskluzivno je nadležan u teritorijalnom pogledu sud na čijoj se teritoriji vodi registar u kome je registrovano sredstvo za letenje.

42.2 Ukoliko u sporu za ometanje posedovanja sredstva za letenje iz stava 1, ovog člana nadležan je sud mesne nadležnosti na Kosovu, osim suda na čijoj se teritoriji vodi registar u kojem je registrovano sredstvo za letenje, je i sud na čijoj teritoriji je došlo do ometanja.

Nadležnosti za sporove u parničnom postupku i stečajnom postupku

Član 43.

Za procesuiranje sporova koji se pojavljuju tokom i u vezi sa parničnim (izvršnom) sudskim ili administrativnim postupkom, odnosno ili tokom ili u vezisa postupkom falimentacije, u teritorijalnom postupku je ekskluzivno nadležan samo sud na čijoj

teritoriji se nalazi sud koja vodi parnični izvršni postupak ili falimentacije, odnosno sud na čijoj se teritoriji vrši administrativno izvršenje.

b. 2 Izabrana mesna nadležnost

Nadležnost u bračnim sporovima

Član 44.

Za suđenje u sporovima za konstatovanje postojanja ili nepostojanja braka , za poništenje braka ili njegovo rešenje, nadležan je osim suda opšte mesne nadležnosti i sud na čijoj su teritoriji supružnici imali poslednje zajedničko mesto stanovanja.

Nadležnost u sporovima za potvrđivanje ili osporavanja očinstva ili materinstva

Član 45.

U sporovima za potvrđivanje ili protivljenje očinstva ili materinstva, dete može da podigne tužbu bilo u sudu opšte mesne nadležnosti bilo na teritoriji na kojoj ima mesto stanovanja ili mesto boravka

Nadležnost u sporovima za zakonsko izdržavanje

Član 46.

Za rešavanje sporova u vezi sa zakonskim izdržavanjem, ukoliko je tužitelj lice koje traži alimentaciju, nadležan je osim suda opšte mesne nadležnosti , i sud na čijoj teritoriji tužitelj ima mesto stanovanja ili mesto boravka.

Nadležnost u sporovima za nadoknadu štete

Član 47.

47.1 Za suđenje u sporovima u vezi sa neugovorenim odgovornostima za štetu, osim suda opšte mesne nadležnosti , nadležan je sud na čijoj teritoriji je učinjeno štetno delovanje, ili sud na čijoj teritoriji je nastala posledica oštećivanja.

47.2 Ukoliko je šteta nastala zbog smrti ili teške telesne povrede , nadležan je osim suda iz stava 1. ovog člana i sud na čijoj teritoriji tužitelj ima mesto stanovanja , odnosno svoje mesto boravka.

47.3 Odredbe stava 1 i 2 ovog člana će se primenjivati i u sporovima u vezi sa građanskim tužbama protiv osiguravajućih društva za nadoknadu štete trećim licima na

osnovu odredbi o njihovoj neposrednoj odgovornosti, a odredba iz I stava ovog zakona i u sporovima u vezi sa zahtevima regresa na osnovu nadoknade štete protiv dužnika kredita.

Nadležnost u sporovima za zaštitu prava na osnovu garancije proizvođača

Član 48.

Za suđenje u sporovima za zaštitu prava na osnovu pismene garancije protiv proizvođača koji je dao garanciju, nadležan je osim suda opšte mesne nadležnosti za tuženog, i sud sa opštom mesnom nadležnosti za prodavca, koji je prilikom prodaje stvari dao pismenu garancije proizvođača.

Nadležnost u sporovima iz radnih odnosa

Član 49.

Ukoliko u sporu iz radnih odnosa, tužilac je radnik, za suđenje je nadležan, osim suda opšte mesne nadležnosti za tuženog, i sud na čijoj se teritoriji obavlja rad ili se obavljao, odnosno sud na čijoj se teritoriji trebao obaviti posao, kao i sud na čijoj teritoriji je zasnovan radni odnos.

Nadležnost prema mestu plaćanja

Član 50.

Za suđenje u sporovima vlasnika menice ili čeka, protiv potpisnika je nadležan, osim opšte mesne nadležnosti i sud u mestu plaćanja.

Nadležnost prema mestu u kome se nalazi jedinica pravnog lica

Član 51.

Za suđenje pitanja sporova protiv pravnih lica, jedinica koja se dešava van njegovog sedišta, ukoliko spor proizilazi iz pravnih odnosa ove jedinice pravnog lica, osim suda opšte mesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijoj teritoriji se nalazi ta jedinica pravnog lica.

Nadležnost u sporovima zbog ometanja posedovanja pokretnih stvari

Član 52.

Za rešavanje sporova zbog ometanja posedovanja pokretnih stvari nadležan je, osim suda opšte mesne nadležnosti, i sud na čijoj teritoriji je izvršeno ometanje.

Nadležnost u sporovima iz ugovorenih odnosa

Član 53.

U sporovima za potvrđivanje postojanja ili ne- postojanja ugovora, za ispunjavanje ili izvršenje ugovora, kao i u sporovima za nadoknadu štete nastale zbog neispunjavanja ugovora, osim suda opšte mesne nadležnosti, mesne nadležnosti je i sud mesta gde je prema sporazumu ugovorenih stranka tuženi bio dužan da ispuni ugovor.

Nadležnost u sporovima iz nasledno-pravnih odnosa

Član 54.

Dok se nasledni postupak ne okonča punopravnom odlukom, za suđenje u sporovima iz nasledno pravnih odnosa, kao i u sporovima u vezi sa zahtevima kreditora prema ostaviocu nasleđa, osim suda opšte mesne nadležnosti, mesne nadležnosti je i sud na čijoj teritoriji se nalazi sud koji sprovodi nasledni postupak.

c). Pomoćna mesna nadležnost nadležnost suparničara

Član 55.

Ukoliko je jednom tužbom optuženo više lica (član 265. stav 1) a za njih ne postoji mesna nadležnost istog suda, nadležan je sud koji je sud po pitanju sa mesnom nadležnošću za jednog od opštuzenih ukoliko među njima postoji glavni dužnik i akcesor, sud koji je mesne nadležnosti za nekog od glavnih dužnika

Nadležnost u bračnim sporovima

Član 56.

Ukoliko je u bračnim sporovima nadležan sud naše zemlje iz razloga što je supružnicima poslednje mesto stanovanja na Kosovu bilo zajedničko, odnosno iz razloga što tužitelj ima mesto stanovanja na Kosovu , nadležan je u teritorijalnom pogledu sud na čijoj teritoriji su supružnici imali zajedničko poslednje mesto stanovanja, odnosno sud na čijoj teritoriji tužitelj stanuje.

Provnoimovinska nadležnost vezanom sa bračnim parom.

Član 57.

Ukoliko je u sporovima u vezi sa imovinsko-pravnim odnosima supružnika, nadležan sud naše zemlje iz razloga što se imovina supružnika nalazi na Kosovu, ili iz razloga što

tuženik u vreme podnošenja tužbe ima mesto stanovanja ili mesto boravka na Kosovu, mesne nadležnosti je sud na čijoj teritoriji je mesto stanovanja ili mesto boravka tužitelja u vreme podnošenja tužbe.

Nadležnost u sporovima za potvrđivanje ili osporavanje materinstva ili očinstva

Član 58.

Ukoliko je u sporovima za potvrđivanje ili osporavanje materinstva ili očinstva nadležan sud naše zemlje iz razloga što je mesto stanovanja tužitelja na Kosovu, mesne je nadležnosti sud na čijoj teritoriji je mesto stanovanja tužitelja.

Nadležnost u sporovima za zakonsko izdržavanje

Član 59.

59.1 Ukoliko u sporovima sa međunarodnim elementom za zakonsko izdržavanje, sud naše zemlje je nadležan iz razloga što je mesto stanovanja tužitelja na Kosovu, a mesne je nadležnosti sud na čijoj teritoriji je mesto stanovanja tužitelja.

59.2 Ukoliko nadležnost suda naše zemlje postoji iz razloga što se tuženi oseća nesigurnim i odakle može da ostvari zakonsko izdržavanje na Kosovu, onda je mesno nadležan sud na čijoj teritoriji se nalazi imovina tuženog.

Nadležnost za lica za koja na Kosovu ne postoji sud mesne nadležnosti

Član 60.

60.1 Imovinsko-pravni tužbeni zahtev protiv lica za koje u našoj zemlji ne postoji sud mesne nadležnosti, može da podnese svakom sudu na čijoj teritoriji se nalazi bilo koja imovina ili stvar koja se traži tužbom.

60.2 Ukoliko postoji nadležnost suda naše zemlje iz razloga što je obaveza nastala u vreme boravka tuženog na Kosovu, onda je mesno nadležan sud na čijoj teritoriji je nastala obaveza u vezi koje je nastao spor.

60.3 U sporu protiv lica za koje ne postoji sud mesne nadležnosti, za obaveze koje se trebaju ispuniti u našoj zemlji, tužba se može podneti sudu na čijoj teritoriji treba ispuniti takvu obavezu.

Nadležnost prema mestu gde se nalazi predstavništvo stranog lica na Kosovu

Član 61.

Za spor protiv fizičkih ili pravnih lica čije je mesto stanovanja ili sedište izvan naše zemlje , u pogledu obaveza koje su nastale na Kosovu , ili koje se trebaju ispuniti na Kosovu, tužba se može podneti sudu na čijoj teritoriji se nalazilo njegovo stalno predstavništvo za Kosovo, ili centar organa kome je povereno izvršenje tih radova.

6. Utvrđivanje mesne nadležnosti za tužbu protiv stranih državljana

Član 62.

Ukoliko se u stranoj državi naš državljanin, može biti optužen na sudu koji prema odredbama ovog zakona ne bi bio mesne nadležnosti , onda za isto pravno građansko pitanje ista nadležnost će važiti i za građanina te države u našem sudu.

7. Određivanje mesne nadležnosti višeg suda

Član 63.

Ukoliko nadležni sud, zbog izuzeča sudija ili iz nekog drugog razloga , ne može da procesuirati , onda će ona o tome obavestiti sud jednog višeg stepena, sa ciljem da odredi neki dugi sud sa svoje teritorije, a koji je a koji je stvarne nadležnosti o konkretnom pitanju.

Član 64.

Vrhovni sud može, prema predlogu stranke ili nadležnog suda, da odredi neki drugi sud, koji je stvarne nadležnosti , da postupa o konkretnom predmetu, ukoliko je jasno da će se tako lakše izvršiti postupak, ili kada za jednu takvu stvar postoje ostali značajni razlozi

Član 65.

Ukoliko je za rešenje stvari nadležan sud naše zemlje, ali prema odredbama ovog zakona ne može se konstatovati koji je sud mesne nadležnosti , onda će Vrhovni sud , prema predlogu stranke koja misli da podigne tužbu , odrediti sud mesne nadležnosti.

8. Sporazum o mesnoj nadležnosti

Član 66.

66.1 Ukoliko zakonom nije utvrđena ekskluzivna mesna nadležnost suda o konkretnoj stvari, stranke se mogu dogovoriti da u prvom stepenu sudi sud koji nema mesnu nadležnost, pod uslovom da ovaj sud bude stvarne nadležnosti.

66.2 Ukoliko je zakonom utvrđeno da je za rešenje konkretnog pitanja, mesne nadležnosti dva ili više sudova naše zemlje, stranke se mogu dogovoriti da prvostepeno sudi jedan od ovih sudova ili neki drugi sud koji je stvarne nadležnosti.

66.3 Sporazum iz stava 2 ovog člana , važi samo ukoliko je pismeno izrađen i potpisan od obe stranke , i ukoliko se odnosi na konkretan spor, ili sa nekoliko sporova , a koji rezultiraju iz jednog određenog materijalno-pravnog odnosa.

66.4 Tužilac treba da priloži uz tužbu dokumenat o sporazumu.

66.5 Ukoliko tužba nije podneta određenom sudu putem sporazuma tuženi može da traži da mu se tužba dostavi ugovorenom sudu.

66.6 Zahtev iz stava 5 ovog člana, tuženi može da podnese kao odgovor na tužbu, i prilažući joj dokumenat koji sadrži sporazum o mesnoj nadležnosti.

POGLAVLJE III

IZUZEĆE SUDIJA SA SUĐENJA

Član 67.

67.1 Sudija Ne može da procesuiru pravno pitanje:

- a) ukoliko je sam stranka , zakonski ili ovlašćeni zastupnik stranke, ili ukoliko je sa strankom supoverilac ili sudužnik, ili obavezan za regresiranje, ili ukoliko je o istoj stvari saslušan kao svedok ili kao ekspert;
- b) ukoliko stranka ili njen zakonski ili ovlašćeni zastupnik je krvni srodnik po vertikalnoj crti, do bilo kojeg stepena , a po horizontalnoj crti do četvrtog stepena , ili ukoliko je suprug, ili majčinoj liniji do drugog stepena, nezavisno od toga da li je brak prestao ili ne;
- c) ukoliko je staratelj, usvojitelj, ili usvojitelj stranke, njegovog zakonskog ili ovlašćenog zastupnika;
- d) ukoliko je o istoj stvari učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili nekog drugog organa , ili u postupku posredovanja;
- e) ukoliko je postupao u stvari gde je izvršeno sudsko poravnanje a sa podignutom tužbom se traži poništavanja takvg poravnanja;
- f) ukoliko je akcionar ili član trgovačkog udruženja koja je stranka u postupku iniciranom tužbu;
- g) ukoliko ne postoje druge okolnosti koje stavljaju u sumnju njegovu nepristrasnost.

Član 68.

68.1 Stranka podnosi zahtev za izuzeče sudije kada sazna da postoji neki od uzroka za izuzeče , ali najkasnije do okončanja razmatranja stvari, a ako nije bilo njegovog razmatranja , onda do momenta donošenja meritorne odluke.

68.2 Stranka može u sredstvu za pobijanje konačne odluke ili u odgovoru ne mjetin e e goditjes da imenuje sudiju koji ne može da učestvuje u donošenju odluke zbog postojanja okolnosti iz člana 67 ovog zakona.

68.3 Stranka može da traži izuzeče određenog sudije imenom i prezimenom koji deluje po konkretnom pitnju, odnosno predsednika suda koji treba da odluči o zahtevu za izuzeče sudije.

68.4 Dužnost stranke je da u zahtevu za izuzeče navede okolnosti odakle se zaključuje da postoji neka zakonska osnova za izuzeče sudije .

Član 69.

69.1 Nije dozvoljen zahtev za izuzeče sudije:

- a) kojim se traži izuzeče svih sudija suda koji bi mogli suditi u nekom određenom sporu;
- b) zahtevu o kojem je jedanput odlučivano;
- c) gde nije opravdan razlog na osnovu kojeg se traži izuzeče.

69.2 Zahtev iz stava 1 ovog zakona odbacuje sudija koji procesuiru pitanje.

69.3 Protiv rešenja iz stava 2 ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

Član 70.

70.1 O zahtevu stranke za izuzeče sudije odlučuje predsednik suda.

70.2 Ukoliko stranka traži izuzeče predsednika suda od odlučivanja o njegovom zahtevu, odluku o izuzeču donosi predsednik suda za jedan viši stepen od onog koji radi na pitanju.

70.3 O zahtevu stranke za izuzeče predsednika Vrhovnog suda Kosova, odlučuje se na opštoj sednici njihovih sudija.

70.4 Pre donošenja rešenja o zahtevu za izuzeče uzeče se izjava sudije, čije se izuzeče traži, a prema potrebi će se izvršiti i ostala istraživanja.

70.5 Protiv rešenja kojim se usvaja zahtev o izuzeču sudije ne dozvoljava se žalba, a protiv rešenja kojim se odbija takav zahtev ne dozvoljava se posebna žalba.

Član 71.

71.1 Kada je sudija saznao da je podnet zahtev za njegovo izuzeće, ili samo što je saznao da postoji neki od uzroka za izuzeću iz člana 67 ovog zakona, dužan je prekine procesuiranje i da o tome obavesti predsednika suda.

71.2 Izuzetno od stava 1. ovog člana, kada je zahtev za izuzeće baziran na član 67. tačka g, sudija obaveštava predsednika suda i može nastaviti sa procesuiranjem dok se ne odluči u vezi sa zahtevom za izuzeće, samo onih radnji koja se ugrožavaju odlaganjem.

71.3 Predsednik suda, kada se traži njegovo izuzeće, određuje zamenika iz redova sudija predmetnog suda, a kada je to moguće, postupa shodno članu 63. ovog zakona.

Član 72.

72.1 Odredbe ovog zakona o izuzeću sudija će se primenjivati prikladno i prema zapisničarima.

72.2 O izuzeću zapisničara odlučuje sudija o tom pitanju.

POGLAVLJE IV

STRANKE I NJIHOVI PREDSTAVNICI

Član 73.

73.1 Stranka u postupku može biti svako fizičko ili pravno lice.

73.2 Posebnim odredbama se određuje ko drugo, osim pravnih i fizičkih lica, može biti stranka u postupku.

73.3 Sud o stvari, može izuzetno, pravnim dejstvom na konkretnu stvar, da prizna svojstvo stranke i onim formama udruživanja koje nemaju sposobnost da budu stranke prema odredbama stava 1 i 2 ovog člana, ukoliko se potvrdi da, imajući u vidu predmet spora, u biti ispunjavaju osnovne uslove za dobijanje sposobnosti da se bude stranka, a posebno ukoliko raspolažu imovinom na kojoj se može izvršiti postupak izvršenja.

73.4 Protiv rešenja iz stava 3 ovog člana, kojim se priznaje svojstvo stranke u konkretnom pitanju ne dozvoljava se posebna žalba.

Član 74.

74.1 Stranka koja je potpuno sposobna da deluje može sama da deluje u postupku proceduralna sposobnost.

74.2 Punoletno lice kome je delimično ograničena sposobnost delovanja, ima proceduralnu sposobnost u granicama svoje sposobnosti za delovanje.

74.3 Maloletno lice koje nije potpuno dobilo sposobnost za delovanje, ima proceduralnu sposobnost u granicama u kojima im se priznaje sposobnost za delovanje.

Član 75.

75.1 Stranu koja nema proceduralnu sposobnost predstavlja u postupku njen zakonski zastupnik.

75.2 Zakonski zastupnik se određuje zakonom ili aktom nadležnog državnog organa , donetog na osnovu zakona.

75.3 Zastupnik pravnog lica se određuje zakonom ili opštim aktom pravnog lica.

Član 76.

Tokom celog postupka sud se treba brinuti , prema službenoj dužnosti, da li lice koje se predstavlja kao stranka, može biti stranka u postupku i ako ima parničnu sposobnost, predstavlja ga njegov zakonski zastupnik , i ako zakonski zastupnik ima posebno ovlašćenje kada je ono potrebno.

Član 77.

77.1 Zakonski zastupnik može, u ime stranke, da vrši sva delovanja u postupku , ali ako za podnošenje ili za odustajanje od tužbe za potvrđenje ,dnosno za odustajanje od tužbenog zahteva , za okončanje sudkog poravnjenja ili za vršenje ostalih delovanja u postupku, je utvrđeno posebnim odredbama da zastupnik treba da ima posebno ovlašćenje, on može da vrši ova delovanja samo ako ima takvo ovlašćenje.

77.2 Lice koje se predstavlja kao zakonski zastupnik ima zadatak da po zahtevu suda dokaže da je zakonski zastupnik stranke. Kada je za vršenje određenih proceduralnih delovanja potrebno posebno ovlašćenje , zakonski zastupnik ima zadatak da dokaže da poseduje takvo ovlašćenje.

77.3 Kada sud konstatuje da zakonski zastupnik lica pod starateljstvom ne pokaže potrebnu pažnju prilikom predstavljanja , o tome će obavestiti starateljski organ. Ukoliko bi se zbog nepažnje prilikom predstavljanja mogla prouzrokovati šteta za lice pod starateljstvom , sud će prestati sa postupkom i predložiće da se odredi drugi zakonski zastupnik

Član 78.

78.1 Kada sud konstatuje da lice koje se predstavlja kao stranka ne može da bude stranka u postupku, i taj nedostatak se može izbeći, pozvaće tužioca kako bi izvršio potrebnu ispravku u tužbi ili će preduzeti druge mere sa ciljem da postupak može da se nastavi sa licem koje može biti stranka u postupku.

78.2 Kada sud konstatuje da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebno ovlašćenje, kada je ono potrebno, tražiće da nadležni organ starateljstva odredi staratelja licu parnično nesposobna, odnosno pozvaće zakonskog predstavnika da se opremi sa posebnim ovlašćenjem ili će preduzeti ostale potrebne mere kako bi stranka sa proceduralnom nesposobnošću bila predstavljena na pravedan način.

78.3 Sud može da odredi strani rok kako bi se otklonili nedostaci iz stava 1 i 2 ovog člana. dok se ne otklone ovi nedostaci u postupku se mogu izvršiti samo ona proceduralne radnje, zbog odlaganja bi mogle da nastaju štetne posledice za stranku.

78.4 Ukoliko se navedeni nedostaci ne mogu otkloniti ili ukoliko rok koji je odredio sud istekne bez uspeha, sud rešenjem izvršena delovanja, ukoliko su obuhvaćene navedenim nedostacima i odbacuje tužbu, ukoliko nedostaci imaju takvu prirodu da ometaju dalje procesuiranje stvari.

78.5 Protiv rešenja kojim se naređuju mere za uklanjanje nedostataka ne dozvoljava se žalba.

Član 79.

79.1 Ukoliko tokom vođenja postupka u prvostepenom sudu se pokaže da zakonit postupak oko utvrđivanja zakonskog zastupnika za optuženog će trajati dugo, tako da iz tih razloga bi mogle da se pojave štetne posledice za jednu ili obe stranke, sud će odrediti optuženom privremenog zastupnika.

79.2 Pod uslovima iz stava 1 ovog člana sud će odrediti za optuženog privremenog zastupnika posebno u sledećim slučajevima:

- a) ukoliko optuženi nema parničnu sposobnost, kada nema zakonskog zastupnika;
- b) ukoliko postoje različiti interesi optuženog i njegovog zakonskog zastupnika;
- c) ukoliko dve stranke u parnici imaju istog zakonskog zastupnika.

79.3 Sud će odrediti optuženoj strani privremenog zakonskog zastupnika u sledećim slučajevima:

- a) ukoliko je mesto boravka optuženog nepoznato, a optuženi nema ovlašćenog zastupnika;

b) ukoliko se optuženi ili njegov zakonski zastupnik , koji nemaju ovlašćenog zastupnika, nalaze van zemlje a nije se mogla izvršiti dostava dopisa.

79.4 Za određivanje privremenog zastupnika sud će bez odlaganja obavestiti organ starateljstva, kao i stranu kada je to moguće.

Član 80.

Sud određuje privremenog zastupnika i pravnom licu primenjujući na adekvatan način odredbe člana 79 ovog zakona.

Član 81.

81.1 Sud određuje privremenog zastupnika iz redova advokata.

81.2 U slučajevima iz stava 2 člana 79 ovog zakona optuženi ima zadatak da deponuje sumu novca radi plaćanja troškova privremenog zastupnika, a u slučajevima iz stava 3 istog člana troškove deponuje tužilac.

Član 82.

82.1 Privremeni zastupnik ima tokom postupka za koji je određen, sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika.

82.2 Privremeni zastupnik vrši pomenuta prava i dužnosti dok se pojave na sudu optuženi i ili zastupnik sa ovlašćenjem , odnosno dok organ starateljstva obavesti sud da je odredio staratelja.

Član 83.

Ukoliko je optuženom određen privremeni zastupnik iz razloga navedenih u članu 79 stav 3 tačka 1 i 2 ovog zakona , sud u roku od sedam dana će dati oglas koji će se objaviti u službenom listu i istaknutu na oglasnoj tabli suda o stvari, prema potrebi, ili na neki drugi prikladan način.

Član 84.

Proceduralna sposobnost stranke u parnici u našim sudovima se određuje prema odredbama naše zemlje.

POGLAVLJE V

OVLAŠČENI ZASTUPNICI

Član 85.

85.1 Stranke mogu da vrše delovanja u postupku lično ili putem zastupnika sa ovlašćenjem , ali sud može da pozove stranu koja ima zastupnika da se na sudu lično izjasni o činjenicama koje se trebaju utvrditi u konkretnim postupku.

85.2 Zastupljena stranka može da dođe u sud bilo kada i da da izjavu pored svog zastupnika, ali protivničku stranku , svedoke i veštake može da sasluša samo putem zastupnika , ukoliko je on prisutan na suđenju.

Član 86.

86.1 Zastupnik sa ovlašćenjem stranke može biti svako lice koje ima punu sposobnost delovanja.

86.2 Delovanja u postupku koja vrše zastupnici stranke u granicama ovlašćenja imaju pravne efekte kao da ih je obavila sama stranka.

Član 87.

87.1 Stranka može da promeni ili da opozove izjavu zastupnika na sednici na kojoj je data takva izjava.

87.2 Ukoliko je zastupnik stranke potvrdio neku činjenicu na sednici na kojoj nije bila prisutna stranka , ili ukoliko je on potvrdio neku činjenicu putem predstavke , a stranka je kasnije izmenila ili opozove takvu tvrdnju, sud ocenjuje obe izjave u skladu sa ovim zakona.

Član 88.

88.1 Ukoliko sud konstatuje da predstavnik stranke , koji nije advokat , nije sposoban da vrši ovu dužnost , onda ona treba da obavesti stranu o štetnim posledicama koje mogu nastati zbog takvog zastupanja.

88.2 Ukoliko sud konstatuje da zastupnik koji je advokat ne obavlja dužnost u skladu sa Zakonom o advokaturi, sud će o jednoj takvoj stvari obavestiti nadležnu advokatsku komoru.

Član 89.

Stranka može da ovlasti svog zastupnika da izvrši samo neka određenja delovanja ili sva delovanja u jednom postupku.

Član 90.

90.1 Obim ovlašćenja zastupnika sa ovlašćenjem određuje sama stranka.

90.2 Ukoliko je stranka dala ovlašćenje za praćenje stvari na sudu licu koje je advokat , ali ne određujući mu njegova približna ovlašćenja, advokat je na osnovu takvog ovlašćenja ovlašćen za:

a) izvrši sva delovanja u postupku , a posebno da podnese tužbu, da je povuče, da podnese odgovor na tužbu, da potvrdi tužbeni zahtev, ili da odustane od tužbenog zahteva, da sklopi sudsko poravnanje da podnese sredstvo za pobijanje odluke, ili da odustane od ovog prava , ili da povuče takvo podneto sredstvo, ali i da predloži određivanje privremenih mera obezbeđenja zahteva;

b) da podnese zahtev za izvršenje ili obezbeđenje i da izvrši potrebna delovanja u vezi sa takvim zahtevom;

c) da prihvati od protivničke stranke troškove postupka određene od stranke suda;

d) da pismeno ovlasti drugog advokata kako bi izvršio neka određena parnične radnje, ali ne , ali ne i da deluje na sedici za glavno razmatranje stvari.

90.3 Za podnošenje predloga za obnovu postupka advokatu je potrebno posebno ovlašćenje, ukoliko je od vremena kada je odluka postala konačna prošlo više od šest meseci.

90.4 Advokata može da zameni praktikant koji radi kod njega, ali samo pred prvostepenim sudom.

Član 91.

91.1 Ako stranka nije u ovlašćenju detaljnije odredila ovlašćenja zastupniku , zastupnik koji nije advokat može na osnovu takvog ovlašćenja da obavlja sva parnične radnje, ali mu je uvek potrebno izričito ovlašćenje , o povlačenju tužbe, za potvrđivanje tužbenog zahteva ili za odustajanje od njega, za sklapanje sudskog pomirenja, za odustajanje od prava podnošenja sredstva za pobijanje odluke , ili za njegovo povlačenje i za prenošenje ovlašćenja na neko drugo lice, kao i za podnošenje vanrednih sredstava za pobijanje odluka.

91.2 Zastupnik sa ovlašćenjem stranke koja je pravno lice, i kada nije advokat može da vrši sva delovanja iz stava 1 ovog člana nemajući potrebu za njenim izričitoovlašćenjem.

Član 92.

92.1 Stranka daje ovlašćenje za zastupanje u pismenoj ili usmenoj formi u zapisniku suda.

92.2 Stranka koja ne zna pisanje i čitanje ili koja nije u stanju da se potpiše staviće u pismenom ovlašćenju , znak kažiprsta. Ukoliko se u ovom slučaju ovlašćenje daje licu koje nije advokat potrebna je prisutnost dva svedoka koji će se potpisati u ovlašćenju (prokuri).

92.3 Ukoliko se sumnja u verodostojnost opunomoćja sud rešenjem može da odluči da se podnese verifikovano ovlašćenje (prokura) protiv ovog rešenja se ne dozvoljava žalba.

Član 93.

93.1 Ovlašćeni za zastupanje ima zadatak da prilikom vršenja prvog delovanja u postupku podnese ovlašćenje (prokuru).

93.2 Sud može da dozvoli da delovanja za stranu u proceduri , privremeno obavlja lice koje nije podnelo ovlašćenje , ali istovremeno će njemu narediti da u određenom roku podnese ovlašćenje ili pristajanje stranke za izvršena parnične radnje.

93.3 Dok ne prođe rok za podnošenje ovlašćenja , sud će odložiti donošenje konačne odluke. ukoliko taj rok prođe bez uspeha , sud će poništiti parnične radnje izvršena od lica bez ovlašćenja , i nastaviće da procesuiru stvar ne uzimajući u obzir delovanja koja je on izvršio.

93.4 Sud ima zadatak da se brine tokom celokupne procedure, da li je lice koje se predstavlja kao zastupnik ovlašćeno za zastupanje. Ukoliko sud konstatuje da lice koje se predstavlja kao zastupnik nije od stranke ovlašćeno za tako nešto, poništiće izvršene proceduralne postupke takvog lica, ukoliko ta delovanja stranka nije kasnije priznala.

Član 94.

94.1 Stranka može da opozove u svako doba ovlašćenje , a zastupnik može da ga prijavi, takođe u svako doba.

94.2 O opozivu, odnosno prijavljivanju, ovlašćenja se treba obavestiti sud, u kome se vodi postupak pismeno ili usmeno u zapisniku.

94.3 Opoziv, odnosno prijavljivanje ovlašćenja važi samo za protivničku stranu, od trenutka kada je obaveštena.

94.4 Nakon denonciranja ovlašćenja, zastupnik ima zadatak da još petnaest dana obavlja parnične radnje za stranu, koja joj je to dala , ako postoji potreba da se izbegne neka šteta koja može da se prouzrokuje u toku tog vremena.

Član 95

95.1 Smrću fizičkog lica, odnosno gašenjem pravnog lica, prestaje i ovlašćenje koje je on dao.

95.2 U slučaju stečaja ovlašćenje dato od dužnika u stečaju, prestaje u trenutku kada se, prema odredbama koje su na snazi prouzrokuju pravne posledice početak procedure za stečajni postupak

POGLAVLJE VI

JEZIK U POSTUPKU

Član 96.

96.1 Stranke i ostali učesnici u postupku imaju pravo da u postupku pred sudom koriste svoj jezik ili jezik koji razumeju.

96.2 Ukoliko se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno ostalih učesnika u postupku, obezbediće se prema njihovom zahtevu , usmeni prevod na njihovom jeziku ili na jeziku koji razumeju, svih prestavki i pismenih dokaza, kao i onoga što se podnosi na sudskoj sednici.

96.3 Stranke i ostali učesnici u postupku će se obavestiti o pravu da verbalni postupak rade na njihovom jeziku putem prevodioca. Oni mogu da odustanu od prava prevođenja , ukoliko izjave da znaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisnik će se ubeležiti da im je dato uputstvo o pravu upotrebe njihovog jezika , kao i izjave stranka i ostalih učesnika u vezi sa uputstvima datih od suda .

96.4 Prevod vrše prevodioci.

96.5 Troškovi prevoda ostaju na teret budžeta suda.

Član 97.

Pozivi, odluke i ostali sudski dopisi se dostavljaju strankama i ostalim učesnicima u postupku na jeziku koji je u službenoj upotrebi na sudu.

Član 98.

Stranke i ostali učesnici u postupku dostavljaju sudu tužbe , žalbe i ostale njihove prestavke na jeziku koji je u službenoj upotrebi na sudu.

POGLAVLJE VII

PREDSTAVKE

Član 99.

99.1 Tužba, odgovor na tužbu, sredstva za pobijanje odluke i ostale izjave, predlozi i obaveštenja, koje se donose izvan sudskih sednica podnose se pismeno (prestavke) Uslov pismene forme ispunjavaju i dostavljene prestavke putem telegrafa, telefaksa ili elektronske pošte. takve prestavke se zovu potpisane ukoliko je na njima naveden pošiljalac.

99.2 Prestavke trebaju da budu razumnjiva, i da sadrži sve što je potrebno i omogućava postupanje prema njima. One trebaju posebno da sadrže: ime suda, ime i prezime (naziv pravnog lica) stranke, njihovih zakonskih zastupnika ili ovlašćenih ako ih imaju, predmet spora, sadržaj izjave i potis podnosioca prestavke.

99.3 Ukoliko izjava sadrži neki zahtev, stranka treba u prestavci da pokaže činjenice na osnovu kojih bazira zahtev, kao i dokaze kada je potrebno nešto tako.

99.4 Prestavke koje se dostavljaju putem elektronske pošte se trebaju verifikovati putem kvalifikovane elektronske firme.

Član 100.

Prestavke i dopisi koji im se prilažu, koje trebaju da se dostave protivničkoj strani predaju se sudu u dovoljnom broju primeraka za sud i protivničku stranu.

Član 101.

101.1 Dokumenta koja se prilažu uz prestavku se predaju u originalu, prepisana ili fotokopirana.

101.2 Ukoliko stranka priloži uz prestavku originalni dokumenat, sud će ga držati u dosijeu predmeta a protivničkoj će se strani dozvoliti uvid u dokumenat. Kada prestane potreba da se originalni dokumenat drži u sudu, on se vraća podnosiocu, uz njegov zahtev ali sud može da traži od podnosioca da se njegov prepis ili kopija pripoje dosijeu predmeta.

101.3 Ukoliko je prestavci pripojena kopija ili prepis dokumenta, sud će po zahtevu protivničke strane pozvati podnosioca prestavke da podnese sudu dokumenat u originalu, a protivničkoj strani će odobriti uvid u njega. Kada je potrebna jedna takva stvar sud će odrediti rok kada treba predati dokumenat odnosno izvršiti uvid u njega.

101.4 Protiv donetih rešenja na osnovu gornjeg stava ovog člana ne dozvoljava se žalba.

Član 102.

102.1 Kada predstavka nije shvatljiva i kompletna kao što se to zahetva u članu 99.stav 2, sud poziva lice koje je uputilo predstavku, da istu koriguje ili dopuni. U takvom slučaju sud daje uputstva i određuje rok od tri dana korigovanje i dopunu predstavke.

102.2 Ukoliko se predstavka vezana za rok koriguje , odnosno dopuni i preda sudu u određenom roku za neku takvu stvar, smatraće se da je podneta sudu dana kada je podneta prvi put.

102.3 Smatraće se da je predstavka povučena ako se ne vrati sudu u određenom roku, a ako se vrati bez korigovanja , odnosno bez dopunjavanja , predstavka će se odbaciti.

102.4 Ukoliko predstavke ili dokumenta koja joj se prilažu nisu dostavljena u dovoljnom broju primeraka, sud će pozvati podnosioca predstavke da ih u određenom roku podnese. ukoliko podnosioc predstavke ne postupa prema ovaj naredbi , sud će odbaciti njegovu predstavku.

POGLAVLJE VIII

DOSTAVA DOPISA

Način dostave

Član 103.

103.1 Dopisi se dostavljaju putem pošte, ali se mogu dostaviti i putem ovlašćenog sudskog radnika, registrovanom i ovlašćenom pravnom licu za vršenje poslova komunikacije. Dopisi se mogu uputiti, na sudu neposredno ili na neki drugi zakonom predviđen način.

103.2 Dostava se može izvršiti putem elektronske pošte. U takvom slučaju smatra se da je dostava dopisa izvršena u trenutku kada je poslata putem elektronske pošte.

Član 104.

104.1 Dostava državnim organima i pravnim licima se vrši uručujući dopise licima ovlašćenim za njihov prijem, ili zaposlenom koji se nalazi u kancelrije odnosno u radnom prostoru.

104.2 Dostava pravnom licu prema odredbama stava 1 i 2 ovog člana se vrši i kada stranke pomenute u ovim paragrafima su odredile kao svog predstavnika zaposleno lice , koje je njihov radnik.

104.3 Dokumenta se na osnovu stava 1 i 2 ovog člana mogu takođe dostavljati i ovlašćenim radnicima stranke, ukoliko je to njihov zaposleni.

104.4 Vojnim licima , radnicima u policiji i radnicima zemljanog i vazdušnog transporta dostava poziva može da se vrši i preko komande, odnosno njihovog neposrednog starešine, a prema potrebi na ovaj način se mogu dostaviti i ostali dopisi.

Član 105.

105.1 Kada se dostava dopisa treba izvršiti licima i institucijama u inostranstvu, ili strancima koji uživaju pravo imuniteta dostava se treba izvršiti diplomatskim putem , ukoliko u međunarodnom ugovoru ili u nekom zakonu nije predviđen drugi način komuniciranja.

105.2 Dostava pravnom licu koji ima sedište u inostranstvu se može izvršiti i putem njihovog predstavništva na Kosovu.

Član 106.

Licima lišenih slobode dostava se vrši preko direkcije zatvora , odnosno direkcije institucije za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija.

Član 107.

107.1 Kada stranku predstavlja njen zakonski zastupnik ili zastupnik sa punomoćjem, dopis se dostavlja zakonskom zastupniku ili zastupniku sa punomoćjem.

107.2 Ukoliko stranka ima više zakonskih zastupnika ili zastupnika sa punomoćjem, dovoljno je da se dostavi jednom od njih.

Član 108.

108.1 Dostava advokatu, koji je zastupnik stranke , se vrši i predajući dopis licu koje je zaposleno u njegovoj kancelariji.

108.2 Ukoliko advokat obavlja profesiju u svom stanu , na adekvatan način se primenjuju odredbe člana 111 ovog zakona.

Član 109.

109.1 Dostava dopisa se vrši svakog dana od 7:00 – 20:00, u stanu ili na radnom mestu lica kome se oni trebaju dostaviti, ili u prostorijama suda ako se to lice nalazi u prostorijama suda.

109.2 Ukoliko se dostava dopisa ne može izvršiti na adresu i vreme pomenuto u gornjem stavu, onda se to može izvršiti u bilo koje vreme i na drugom mestu.

Član 110.

110.1 Tužba, odgovor na tužbu, poziv na ročište, nalog za isplatu, presuda i rešenje, protiv kojih je dozvoljena posebna žalba, sredstvo za pobijanje odluke se dostavlja lično stranci, odnosno zakonskom zastupniku ili zastupniku sa punomoćjem. Ostali dopise će se lično dostaviti, kada se nešto tako izričito predviđa ovim zakonom, ili ako sud zaključi da je zbog originalnosti dokumenata koji su priloženi uz dopis koji se treba dostaviti, ili iz nekog drugog razloga, potrebna veća pažnja.

110.2 Ukoliko se lice kome se lično treba predati dopis ne nalazi tamo gde se treba izvršiti dostava, dostavljač će se obavestiti gde i kada može da pronađe to lice i ostaviće nekom licu navedenom u članu 111 stav 1 i 2 ovog zakona pismeno obaveštenje da bude u svom stanu odnosno na radnom mestu, radi prijema dopisa određenog sata i određenog dana.

110.3 Ako i posle ovoga dostavljač dopisa ne nađe osobu kojoj se dopis mora predati, onda on mora delovati u skladu sa odredbama člana br. 111 ovog zakona i tako će se dostava smatrati izvršenom.

Član 111.

111.1 Ukoliko se lice kome treba predati dopis ne nalazi u svom stanu dostava se vrši davajući dopis nekom odraslom članu njegove porodice koji je dužan da primi dopis prilikom dostave, a ukoliko se ni oni ne nalaze u stanu dopis će se dati susedu, ukoliko se slaže sa nečim takvim. Dostava izvršena na takav način se smatra valjanom.

111.2 Ukoliko se dostava vrši na radnom mestu lica kome se treba dati dopis, a to lice se ne nalazi tamo, dopis se može dati licu koje radi na istom mestu, ukoliko se on slaže da primi dopis.

111.3 Ne dozvoljava se dostava dopisa licu koje učestvuje u postupku kao protivnik lica kome se treba dostaviti dopis.

111.4 Lica kojima je izvršena dostava dopisa prema gornjim odredbama ovog člana, umesto primaocu, imaju zadatak da dopis dostave ovom poslednjem.

Član 112.

Kada lice kome je predat dopis , odnosno odrasli član njegove porodice odnosno ovlašćeno lice ili zaposleni u državnim organima ili pravnom licu , bez nekog zakonskog razloga odbije da primi dopis prilikom dostave, dostavljač će mu ga ostaviti u stanu ili u prostoru u kome radi takvo lice ili će mu zalepiti dopis na vratima stana ili radnog mesta. U dostavnici će se zabeležiti dan , sat i razlog odbijanja prijema kao i mesto gde je dopis ostavljen. Komunikacija ostvarena na ovaj način se smatra zakonitom

Član 113.

Ukoliko se konstatuje da je lice kome treba da se izvrši dostava dopisa odsutno i da lica pomenuta u članu 111 stav 1 i 2 ovog zakona neće imati mogućnosti da dopis dostave na vreme , dopis će se vratiti sudu sa jednom beleškom u dostavnici o tome gde se nalazi adresant.

Član 114.

Ukoliko subjektu registrovanom u javnom registru ne može da se izvrši dostava dopisa na adresu koja postoji u registru, komunikacija se vrši tako što se dopis zalepi na oglasnu tablu suda , dostava se smatra izvršenom nakon prolaska roka od sedam dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli suda.

Član 115.

115.1 Ukoliko prema odredbama 110 i 113 nije moguća dostava dopisa fizičkom licu komunikator (dostavljač), će vratiti dopis sudu koji je naredio dostavu. Ukoliko se radi o komuniciranju putem pošte, dopis se vraća mestu stanovanja adresanta. Na vratima , odnosno u poštanskom pretincu adrese mesta stanovanja se ostavlja obaveštenje na kome se navodi mesto gde se nalazi dopis, rok od petnaest (15) dana za kada adresant treba da podigne dopis, dan kada je obaveštenje predato licu koje ga je primilo i potpis dostavljača. Na vraćenom dopisu se navodi ime komunikatora (dostavljača), razlog za takvo postupanje i dan kada je obaveštenje ostavljeno primaocu.

115.2 Ukoliko adresant ne podigne dopis u roku od 15 dana pretpostavlja se da je komunikacija izvršena dana kada je na vratima odnosno u poštanskom pretincu ostavljeno obaveštenje.

115.3 Za dostavu izvršenu na način predviđen u ovom članu treba se obavestiti sud koji je naredio dostavu dopisa.

Promena adrese

Član 116.

116.1 Ukoliko stranka ili njen zastupnik , tokom trajanja postupka ili pre nego što se završi rok od šest meseci nakon okončanja postupka konačnom odlukom , promene adresu na kojoj se vrši dostava dopisa imaju zadatak da o tome obaveste odmah sud.

116.2 Ukoliko protiv konačne odluke u okviru roka iz stava 1. ovog člana se podnosi revizija , takav rok traje dok ne prođu šest meseci od predaje odluke donete prema reviziji, kojom se revizija odbacuje, odbija ili se odluka pobijena revizijom promeni.

116.3 Ukoliko se protiv konačne odluke pre nego što prođe rok iz stava 1 ovog člana , podnese predlog za obnovu postupka , takav se rok produžava dok ne prođe šestomesečni rok nakon donošenja konačne odluke na obnovljenom postupku, protiv koje se nije podnela žalba , odnosno od prolaska šestomesečnog roka od dana kada je stranki dostavljena drugostepena odluka.

116.4 Ukoliko na postupku prema sredstvu vanrednog pobijanja se poništi konačna odluka i stvar se vrati na ponovno suđenje , smatrače se da rok iz stava 1 ovog člana nije ni počeo da teče.

116.5 Ukoliko stranka ili njen zastupnik ne obaveste odmah sud o promeni adrese , sud će narediti da se dalja dostava dopisa vrši objavljivanjem dopisa na oglasnoj tabli suda. Ovaj način komuniciranja se vrši dok stranka ili njen zastupnik ne obaveste sud o njihovoj novoj adresi.

116.6 Saopštenje iz stava 5 ovog člana se smatra izvršenim nakon protoka sedam dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli suda.

116.7 Ukoliko zastupnik za prijem dopisa promeni adresu do protoka rokova iz stava 1-3 ovog člana , a o tome ne obavesti sud, onda sud na trošak stranke, joj odredi zastupnika za prijem dopisa putem kojeg će joj se dostavljati dopisi, dok stranka ne obavesti da je odredila novog zastupnika sa punomoćjem.

Član 117.

Nadležan organ ima zadatak da stranku koja ima pravni interes obavesti o adresi lica kome se treba izvršiti dostava dopisa. pravni interes se dokazuje sudskim uverenjem stvari, o podignutoj tužbi ili o postojanju zavisnoti prema sudu

Zastupnik za prijem dopisa

Član 118.

118.1 Kada se tužilac ili njegov zastupnik nalaze u inostranstvu , a nemaju zastupnika na Kosovu, imaju zadatak da prilikom podnošenja tužbe suda imenuju zastupnika za prijem dopisa . Ako oni ne postupaju tako , sud će o trošku tužioca imenovati zastupnika za prijem dopisa i preko njega se poziva tužilac ili njegov zastupnik, da u određenom roku imenuje zastupnika za prijem dopisa. Ukoliko stranka ili njen zastupnik ne odrede zastupnika za prijem dopisa u određenom roku, sud odbacuje tužbu putem rešenja koje

dostavlja tužiocu ili njegovom zastupniku preko zastupnika za prijem dopisa od njega imenovanog.

118.2 Tužioca ili njegovog zakonskog zastupnika koji se nalazi u inostranstvu, koji nemaju zastupnika na Kosovu, sud će ih prilikom dostave prvog dopisa pozvati da u određenom roku imenuju zastupnika za prijem dopisa na Kosovu, pod pretnjom da će u protivnom sud tužiocu, o njegovom trošku imenovati predstavnika za prijem dopisa putem kojeg će se obavestiti tužilac odnosno njegov predstavnik o naimenovanju na ovaj način.

118.3 Stranku koja opozove zastupnika za prijem dopisa, ne određujući nekog drugog zastupnika, sud dostavlja dopise tako što ih oglašava na oglasnoj tabli suda, dok takva stranka ne odredi drugog zastupnika za prijem dopisa.

118.4 Ukoliko zastupnik za prijem dopisa odustane od ovlašćenja, a stranka ne imenuje drugog zastupnika u roku od trideset (30) dana od dana kada je sud obavješten o odustajanju od ovlašćenja, sud stranci o njenom trošku imenuje zastupnika za prijem dopisa i preko njega mu dostavlja sve dopise dok ne primi obavještenje od stranke o imenovanju njegovog novog zastupnika.

118.5 Troškove o zastupniku imenovanog od tužioca, ili tuženog, o prijemu dopisa, ima zadatak da položi tužioc. Ukoliko tužioc ne izvrši potrebno polaganje troškova tužba će se odbaciti.

118.6 Odredbe o imenovanju zastupnika za prijem dopisa za optuženu stranu shodno će se primenjivati i za obavještenje trećeg lica o započetom postupku, kao i imenovanju pravnog predhodnika

Član 119.

119.1 Ukoliko više lica zajedno tuže, a nemaju istog zakonskog zastupnika ili zajedničkog zastupnika sa punomoćjem, sud može da ih pozove da u određenom roku imenuju zajedničkog zastupnika za prijem dopisa. Istovremeno, sud će obavestiti tužioca da će kojeg od njih zvati zajedničkim zastupnikom za prijem dopisa, ako oni sami ne imenuju takvog zastupnika.

119.2 Odredbe iz stava 1 ovog člana će se primenjivati i kada je optuženo više lica kao jedinstveni suparničari.

Dostavljanje dopisa od samih stranaka

Član 120.

120.1 Dostava dopisa suprotničkoj stranki, osim dopisa koje treba lično dostaviti, može se izvršiti, uz saglasnost suda i putem same stranke.

120.2 U slučaju iz stava 1 ovog člana, stranka će jedan primerak dostaviti suprotičkoj stranki u skladu sa odredbama ovog zakona, o komuniciranju a drugi primerak sudu , uz obaveštenje da je drugoj stranci predhodno izvršena dostava.

120.3 Dostava izvršena na način predviđen stavom 2 ovog člana smatra se da je redovan način komuniciranja.

Dostavnica

Član 121.

121.1 Potvrdu o izvršenoj dostavi dopisa potvrda o komuniciranju potpisuju primalac i dostavljač. Primalac će sam napisati slovima u potvrda o komuniciranju dan prijema dopisa.

121.2 Ukoliko primalac ne zna pisanje i čitanje, ili nije u stanju da se potpiše, dostavljač će napisati njegovo ime i prezime , a slovima dan prijema dopisa, i ubeležiće obrazloženje zašto primalac nije sam potpisao potvrda o komuniciranju.

121.3 Ukoliko primalac odbije da potpiše priznanicu o komuniciranju dostavljač (komunikuesi) će to konstatovati u priznanici o komuniciranju , i slovima će zapisati dan dostave,i smatra se da je tako izvršena redovna dostava.

121.4 Ako je komunikacija izvršena prema stavu 2 člana 110 ovog zakona, u priznanici o komuniciranju će se osim potvrde o prijemu dopisa, zabeležiti da je ranije izvršeno pismeno obaveštenje .

121.5 Ukoliko je prema odredbama ovog člana dopis dostavljen drugom licu a ne onome kome je bilo potrebno dostaviti dopis , u priznanici o komuniciranju dostavljač će zabeležiti u kakvom se odnosu nalaze ova dva lica.

121.6 Ukoliko je u priznanici o komuniciranju pogrešno zabeležen datum dostave, smatraće se da je dostava izvršena onog dana kada je dopis faktički dostavljen.

121.7 Ukoliko je priznanica o dopisu izgubljena , činjenica da je dopis dostavljen može se dokazati i na drugi način.

Uvid i prepiska dopisa u dosijeu predmeta

Član 122.

122.1 Stranke imaju pravo na uvid i prepisku dopisa u dosijeu predmeta postupka na kojem učestvuju.

122.2 Ostalim licima koja imaju opravdan interes , se može dozvoliti uvid u posebne dokumente u dosijeu predmeta.

122.3 Kada je postupak u toku , dozvolu za uvid i prepisku daje sudija predmeta, a kada je postupak završen predsednik suda, odnosno radnik u sudu koga on odredi.

POGLAVLJE IX

ROČIŠTA I ROKOVI

Ročišta

Član 123.

123.1 Ročište zakazuje sud kada god nešto takvo utvrdi zakon ili gde iziskuju potrebe postupka.

123.2 Protiv rešenja o određivanju ročišta nije dozvoljena žalba.

123.3 Sud poziva za učešće na ročište stranke i ostala lica čiju prisutnost smatra potrebnom. Zajedno sa pozivom se stranci dostavlja i prestavka koja je razlog za zakazivanje ročišta, a u pozivu se navodi mesto, objekat i vreme održavanja ročišta. Ukoliko se zajedno sa pozivom ne dostavi i prestavka, u pozivu će se navesti i stranke u parnici , predmet spora i postupak koja će se voditi na ročištu.

123.4 Sud putem poziva, posebno najavljuje strankama i ostalim učesnicima zakonske posledice zbog ne dolaska na ročište.

123.5 Stranaka koja je došla na ročište , nakon njegovog počeka ne može da traži obnovu proceduralnih radnji izvršenih u njegovom odsustvu.

Član 124.

124.1 Ročište se obično vodi u zgradi suda.

124.2 Sud može da odluči da se postupak odvija na nekom drugom mestu, a ne u zgradi suda, ako sud smatra potrebnim i ako to olakšava pristup za bilo koju stranu, ili ako to ušteduje vreme, napore ili troškove postupka.

124.3 Protiv rešenja za vođenje ročišta van zgrade suda ne dozvoljava se žalba.

Rokovi

Član 125.

125.1 Ukoliko rokovi nisu utvrđeni zakonom , njih određuje sud , imajući u vidu okolnosti u konkretnom slučaju.

125.2 Rok koji odredi sud se može produžiti po predlogu zainteresovanog lica , ukoliko za jednu takvu stvar postoje opravdani razlozi.

125.3 Predlog o produženju roka se treba podneti sudu o stvari pre nego što rok prođe.

125.4 Protiv rešenja kojim se prihvata ili odbija predlog o produženju sudskog roka se ne dozvoljava žalba.

Član 126.

126.1 Rokovi se obračunavaju danima, mesecima i godinama.

126.2 Ukoliko je rok utvrđen po danima , izuzima se iz obračuna dan kada je događaj započeo ili vreme od kada treba da počne rok, tako da se za početak roka uzima prvi naredni dan.

126.3 Rok koji je utvrđen mesecima ili godinama se završava prolaskom onog dana poslednjeg meseca koji ima isto ime ili broj sa onim sa kojim je rok započeo.

126.4 Kada jedan takav dan nedostaje u poslednjem mesecu , rok se završava prolaskom poslednjeg dana ovog meseca.

126.5 Kada poslednji dan roka pada na dan državog praznika , ili nedelju ili neki drugi dan kada sud ne radi , rok se završava na radni dan koji sledi nakon onog kada se odmaralo.

Član 127.

127.1 Kada je prestavka vezana sa rokom , smatra se da je podneta na vreme , ukoliko je uručena sudu pre nego što je rok završen.

127.2 Ukoliko je prestavka dostavljena putem pošte preporučenim pismom ili telegrafskim putem, dan uručenja u pošti se smatra kao dan uručenja sudu kome je upućena. Ukoliko je prestavka dostavljena putem telefaksa kao dan uručenja se smatra dan kada je telefaks primljen na sudu.

127.3 Ukoliko je prestavka dostavljena telegrafskim putem ne sadržavajući sve neophodne elemente da bi se postupalo prema joj, smatra se da je podneta u roku samo ukoliko u roku od tri dana od dana kada je telegram uručen pošti , na sud se dostavlja prestavka neposredno ili putem preporučenog pisma.

127.4 Ukoliko se prestavka dostavlja putem elektronske pošte , kao vreme uručenja se sudu se smatra vreme pokazano na upisanoj kvalifikovanoj elektronskoj verifikaciji.

127.5 Za lica koja senalaze u vojsci , u obaveznoj vojnoj službi, dan uručenja prestavke u vojnoj jedinici, odnosno u vojnoj instituciji se smatra dan uručenja sudu. To važi i za ostala lica u vojsci koji su u službi u vijnoj jedinici, odnosno u vojnim institucijama , u mestima u kojima ne postoji redovna pošta.

127.6 Za lica koja su lišena slobode , dan uručenja prestavke direkciji zatvora se smatra kao dan kada je uručena sudu.

Član 128.

128.1 Ukoliko prestavka koja je vezana rokom je dostavljena ili uručena sudu koji nije nadležan u roku , a u nadležni sud je stigla nakon isteka roka , smatraće se da je rok sačuvan ukoliko se njegovo podnošenje nenadležnom sudu može smatrati da je nastalo zbog neznanja ili otvorene pogreške podnosioca prestavke.

128.2 Odredbe iz člana 127 i u vezi sa rokom uokviru koga prema određenim odredbama obavezno reba da se podigne tučba , kao i u vezi sa rokom za predviđanje kredita ili nekog drugog prava.

VRAĆANJE U PREDAŠNJE STANJE

Član 129.

129.1 Ukoliko stranka ne ide uopšte a ročište ili izgubi rok za izvršenje neke parnične radnje i iz tog razloga izgubi pravo da kasnije izvrši parničnu radnju vezanu rokom, sud će dozvoliti ovoj stranci , po njenom predlogu , da kasnije izvrši tu radnju , ukoliko konstatuje da postoje opravdani razlozi koji se nisu mogli utvrditi a ni izbeći.

129.2 Kada se dozvoli vraćanje na predhodno stanje parnični postupak se vraća na ono stanje na koje se nalazio pre nepostupanja i poništavaju se sve odluke, koje je doneo sud zbog ne postupanja.

Član 130.

130.1 Predlog za vraćanje na predhodno stanje se podnosi sudu na kome je trebalo da se izvrši nedovršeni parnični postupak.

130.2 Predlog treba da se podnese u roku od sedam (7) dana od dana kada je prestao razlog nepostupanja , ukoliko je stranka kasnije saznala o nepostupanju, onda se rok obračunava od dana kada je saznao za nepostupanje.

130.3 Nakon isteka šesdeset (60) dana od dana nepostupanja ne može se tražiti vraćanje na predhodno stanje.

130.4 Ukoliko se vraćanje na predhodno stanje traži zbog ne pridržavanja roka za izvršenje parničnog postupka predlagač ima zadatak da uz predlog pismeno priloži pismenu proceduralnu radnju, neizvršenu blagovremeno.

Član 131.

Ne dozvoljava se vraćanje na na predhodno stanje ako se nije pridržavao roka za podnošenje predloga za vraćanje na predhodno stanje ili ako stranka nije došla na ročište određeno za razmatranje predloga radi vraćanja na predhodno stanje.

Član 132.

132.1 Predlog za vraćanje na predhodno stanje obično ne utiče na tok postupka , ali sud može da odluči da se procesuiranje prekine dok ne postane konačno rešenje o predlogu.

132.2 Ukoliko je podnet predlog za vraćanje na predhodno stanje dok drugostepena parnica teče, prvostepeni sud treba da obavesti o podnetom predlogu drugostepeni sud.

Član 133.

133.1 Predlog podnet nakon roka , ili predlog koji nije dozvoljen za vraćanje na predhodno stanje sud odbacuje putem rešenja.

133.2 U vezi sa predlogom za vraćanje na predhodno stanje sud određuje ročište samo kada jednu takvu stvar stranka izričito predloži. Ukoliko činjenice na koje se oslanja predlog su svetski notorne, sud ne određuje ni u jednom slučaju ročište. Na ovaj način sud postupa i kada činjenice na koje se oslanja predlog su jasno neopravdane , ali i kada sud ima dovoljno dokaza u dosijeu predmeta za donošenje odluke prema predlogu za vraćanje na predhodno stanje.

133.3 Protiv rešenja kojim se usvaja predlog za vraćanje na predhodno stanje se ne dozvoljava posebna žalba.

133.4 Protiv rešenja kojim se odbija predlog za vraćanje na predhodno stanje se ne dozvoljava posebna žalba , osim kada se predlog podnosi zbog donošenja rešenja povodom odsustva tužene stranke sa sudskog ročišta .

POGLAVLJE X

ZAPISNICI

Član 134.

134.1 Zapisnik se sastavlja o izvršenim postupcima na sudskom ročištu.

134.2 Zapisnik se sastavlja i o izjavama i značajnim obaveštenjima koja daju stranke ili ostali učesnici van ročišta. O manje značajnim izjavama i obaveštenjima se ne sastavlja zapisnik , već se samo stavlja službena beleška na omotu predmeta.

134.3 Zapisnik vodi zapisničar.

Član 135.

135.1 U zapisniku se unosi: naziv, mesto gde se vrši radnja, dan i čas kada se vrši radnja, predmet spora i imena prisutnih stranaka ili ostalih lica, kao i zakonskih zastupnika ili punomoćenika.

135.2 Zapisnik treba da sadrži osnovne podatke o sadržaju izvršenog postupka. U zapisniku ročišta za glavnu raspravu stvari trebaju se posebno uključiti : ako se vodilo javno ili ročište iza zatvorenih vrata sadržaj izjave stranaka, njihovi predlozi, ponuđeni dokazi, dokazi koji su korišćeni, navodeći sadržaj podataka svedoka i veštaka, odluke suda donete na ročištu , ali i izvorna odluka doneta nakon okončanja ročišta za glavnu raspravu pravne stvari.

Član 136.

Zapisnik se treba redovno voditi i u njemu se ne sme ništa brisati, dodavati ili menjati. Njegovi poništeni delovi trebaju ostati čitljivi.

Član 137.

137.1 Zapisnik se sastavlja tako što sudija glasno navodi zapisničaru šta će upisati u zapisnik .S dozvolom sudije učesnici u postupku sadržaj svojih izjava mogu da diktiraju u zapisnik preko zapisničara.

137.2 Stranke imaju pravo da pročitaju , ili da traže da im se pročita zapisnik, kao i da podnesu svoje suprotstavljanje zbog sadržaja zapisnika. To pravo imaju i ostala lica, čija izjava je uključena u zapisnik , ali samo deo zapisnika koji sadrži njihovu izjavu.

137.3 Izmene i dopune u vezi sa protivljenjem stranki ili ostalih lica na sadržaj zapisnika ili po inicijativi sudije se navode na kraju zapisnika. Po zahtevu navedenih subjekata u zapisnik se beleže i njihova suprotstavljanja koja sudija nije usvojio.

Član 138.

138.1 Sudija može da odluči o da se zapisnik vodi putem ogovarajućih tehničkih sredstava, ili putem stenografisanja.

138.2 U pogledu suprotstavljanja, u vezi sa sadržajem zapisnika iz stava 1 ovog člana na adekvatan način primenjuju se odredbe člana 137 stav 2 i 3 ovog Zakona.

138.3 Ukoliko zapisnik nije vođen u pismenoj formi, pisani zapisnik se treba sastavljati u roku od tri dana. u okviru drugih tri dana stranke imaju pravo na uvid i kopiranje pisanog zapisnika i da izvrše protivljenje u vezi sa eventualnim nepravilnostima.

138.4 O protivljenju iz stava 3 ovog člana odlučuje sudija van ročišta.

138.5 Magnetofonska traka se može brisati nakon isteka roka za protivljenje a ako je stranka izvršila protivljenje u vezi sa tačnošću zapisnika, nakon što postane konačna odluka glavnom pitanju.

Član 139.

139.1 Zapisnik potpisuje sudija, zapisničar stranke, odnosno zakonski zastupnik, ili zastupnik sa punomoćjem stranke kao i inerpreter.

139.2 Svedok i veštak potpisuju svoje izjave, u zapisniku samo onda kada se njihovo saslušanje vrši u poručenom sudu.

139.3 Lice koje ne zna čitanje i pisanje ili lice koje ne može da se potpiše će staviti u zapisnik znak kažiprsta, a zapisničar će zapisati pod znakom prsta njegovo ime i prezime.

139.4 Ukoliko se stranka, zakonski zastupnik ili njen zastupnik sa punomoćjem, svedok ili veštak udalje pre nego što se potpiše zapisnik ili odbija da potpiše, ta okolnost se zabeleži u zapisnik i navodi se razlog ne potpisivanja.

Član 140.

140.1 Ukoliko se odluka donosi na sudskom veću, o i glasanju se sastavlja poseban zapisnik. Ukoliko se na višem sudu u vezi sa sredstvom za pobijanje odluke, odluka je doneta jednoglasno, neće se sastavljati zapisnik, ali će se u izvornoj odluci staviti zapis o većanju i glasanju.

140.2 Zapisnik o većanju i glasanju treba da sadrži tok glasanja i odluku koja je doneta. Zapisnik potpisuju članovi sudskog veća i zapisničar.

140.3 Zapisnik o većanju i glasanju se zatvara u jedan poseban koverat.

140.4 U ovaj zapisnik može da ima uvid samo viši sud kada odluči o pravnom sredstvu, a u ovom slučaju zapisnik će se ponovo zatvoriti u poseban omot gde će se zapisati da je zapisnik uvidan.

POGLAVLJE XI

SUDSKE ODLUKE

Član 141.

141.1 Kada Evropski sud za ljudska prava konstatuje da je povređeno neko od prava ili neka od osnovnih ljudskih i sloboda predviđena Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i u dodatnom protokolu konvencije, stranka u roku od trideset (30) dana od dana pravosnažnosti odluke Evropskog suda za ljudska prava, može da podnese zahtev za izmenu odluke kojom je ono povređeno.

141.2. Zahtev se podnosi sudu Kosova koji je rešavao na prvom stepenu u postupku u kojem je doneta odluka kojom je povređeno pravo ili osnovno ljudsko pravo.

141.3. U postupku prema zahtevu za izmenu odluke kojom je potvrđeno pravo ili ljudska sloboda shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o ponavljanju postupka.

141.4. U ponovljenom postupku sud je obavezan da uzme u obzir predstavljene stavove u konačnoj odluci Evropskog suda za ljudska prava u kojoj je konstatovano kršenje prava i osnovne ljudske slobode.

Član 142.

142.1 Sud donosi odluke na sudskom ročištu ili van ročišta.

142.2 Odluke suda se donose u formi presude ili rešenja.

142.3 O tužbenom zahtevu odlučuje presudom, a u postupku prema tužbi zbog ometanja posedovanja odlučuje rešenjem.

142.4 U postupku donošenja naloga za naplatu rešenje kojim se usvaja tužbeni zahtev daje se u formi naloga za naplatu.

142.5 O svim ostalim pitanjima sud odlučuje putem rešenja.

142.6 Odluka o troškovima postupka sadržana u presudi smatra se rešenjem.

P R E S U D A

Član 143.

143.1 Presudom sud odlučuje o zahtevu koji se odnosi na glavno pitanje i o sporednim zahtevima.

143.2 Ukoliko je sa jednom tužbom obuhvćeno nekoliko tužbenih zahteva, sud obično odlučuje o svima s' jednom jedinom presudom.

143.3 Ukoliko je sud spojio nekoliko procesuiranja sa ciljem zajedničkog razmatranja stvari , a o konačnoj odluci je zrela samo jedna od njih može se doneti presuda sami za takvo pitanje.

Član 144.

144.1 Sud može da naredi tuženoj stranci da izvrši određeno polaganje samo ukoliko je zahtev tužioca postao ostvariv pre nego što se okonča glavna rasprava stvari.

144.2 Ukoliko sud usvoji zahtev za zakonsko izdržavanje ili za nadoknadu štete u formi rente , zbog izgubljene dobiti, ili ostalih prihoda od rada, optuženi se može obavezati i za polaganja koje još uvek nisu postale ostvarive.

144.3 Ukoliko polaganje koji je predmet tužbenog zahteva nije postao zahtevan do okončanja glavne rasprave , sud odbija tužbeni zahtev kao prevremeni.

Član 145.

Ukoliko je tužitelj tražio tužbom da tuženi preda određenu stvar izjavljujući u tužbi , ili do okončanja glavne rasprave ne prizna da umesto tražene stvari mu se plati jedna novčana suma, onda sud ukoliko usvoji tužbeni zahtev u presudi može da konstatuje da će se tuženi osloboditi obaveze predaje stvari ukoliko plati takav novčani iznos.

Član 146.

146.1 Kada se stranci s' presudom naredi da izvrši neko polaganje određiće se i rok u okviru koga to treba izvršiti.

146.2 Ukoliko se posebnim odredbama nije drugačije predviđeno, rok za ispunjavanje prestima je petnaest (15) dana, ali za obaveze koje nisu novčane sud može da odredi duži rok. U sporovima koji su u vezi sa odnosima u kojima je izdata menica ili ček rok za ispunjenje obaveze je sedam (7) dana.

146.3 Rok za izvršenje polaganja počinje da teče prvog dana nakon uručenja presude stranci naređenoj da izvrši polaganje.

a) Delimična presuda

Član 147.

147.1 Ukoliko su, od nekoliko tužbenih zahteva, zbog priznanja ili na osnovu dovoljnog razmatranja , jedna ili neke od njih su zrele za konačnu i zasluženu odluku, ili ukoliko samo deo jednog zahteva je zreo za zasluženu odluku , sud može u pogledu pripremljenih zahteva , odnosno pripremljenog traženog dela , da okonča razmatranje i da donese presudu (delimična presuda).

147.2 Delimičnu presudu sud može da donese i kada je podignuta protiv tužba tužene stranke, ukoliko je za odluku pripremljen samo tužbeni zahtev ili samo zahtev protivtužbe.

147.3 Tokom procene ukoliko je potrebno doneti delimičnu presudu sud uzima u obzir naročito veličinu zahteva , ili dela zahteva koji je pripremljen za odluku.

147.4 Na suđenju na kome je tužbom ili protiv tužbom obuhvaćeno više zahteva ne dozvoljava delimična presuda ukoliko zbog prirode spornog izveštaja ,o zasnovanosti takvih zahteva može da se odluči samo putem jedne presude.

147.5 U pogledu sredstava za pobijanje i izvršenje delimična presuda se smatra kao nezavisna odluka.

b) presuda na osnovu tvrdnje

Član 148.

148.1 Ukoliko tuženi do okončanja glavne rasprave stvari potvrdi tužbeni zahtev delimično ili potpuo, sud daje bez dalje rasprave presudu kojom usvaja deo ili celokupni tužbeni zahtev (presuda na osnovu potvrde).

148.2 Sud ne izriče presudu na osnovu tvrdnje iako su ispunjeni potrebni uslovi , ukoliko konstatuje da je reč o zahtevu s'kojim stranke ne mogu slobodno da raspolažu (stav 3 člana 3).

148.3 Izricanje presude na osnovu priznanja se može odložiti za kasnije ukoliko je potrebno da za okolnosti iz stava 2 ovog člana se dobijaju potrebna saznanja.

148.4 Izjavu o potvrđivanju tužbenog zahteva tuženi može verbalno da opozove na sudskom ročištu ili putem prestavke van sudskog ročišta, i bez saglasnosti tužioca , do trenutka izricanja presude.

c) presuda bazirana na odustajanju od tužbenog zahteva

Član 149.

149.1 Ukoliko tužioc , do okončanja ročišta za glavnu raspravu stvari odustane do jednog dela tužbenog zahteva ili od celokupnog tužbenog zahteva, sud bez dalje rasprave izriče presudu sa kojom odbija tužbeni zahtev u delu od koje je tužilac odustao, ili u potpunosti (presuda na osnovu odustajanja).

149.2 Za odustajanje od tužbenog zahteva nije potrebna saglasnost tužene stranke.

149.3 Sud ne daje presudu na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva , iako su ispunjeni potrebni uslovi za jednu takvu stvar, ukoliko se konstatuje da je reč o zahtevu sa kojim stranke nemaju pravo da raspolažu slobodno. (stav 3 član3)

149.4 Davanje presude na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva odlaže se za kasnije ukoliko je potrebno da se uzmu obaveštenja o okolnostima iz stava 3 ovog člana.

149.5 Izjava kojom je izvršeno usmeno odustajanje od tužbenog zahteva na sudskom ročištu ili putem predstavke van sudskog ročišta, se može opozvati od stranke-tužioca i bez saglasnosti tužene strane, do trenutka izricanja presude.

d) presuda zasnovana na nepoštovanju/neizvršavanju

Član 150.

150.1 Ukoliko tuženi, u roku koji je predviđen zakonom ne podnese sudu odgovor na tužbu , sud izriče presudu kojom se usvaja tužbeni zahtev (presuda zbog neubeđenja) ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- a) ukoliko je tuženom uredno dostavljena tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu;
- b) ukoliko osnovanost tužbenog zahteva proizilazi iz činjenice navedene u tužbi;
- c) ukoliko činjenice na koje se oslanja tužbeni zahtev nisu u suprotosti sa dokazima koje je predložio sam tužioc, ili sa svetski poznatim činjenicama.

150.2 Neće se doneti presuda zbog izostanka tuženog i pored ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana, ako sud konstatuje da je reč o zahtevu sa kojim stranke nemaju pravo da slobodno raspolažu (stav 3 člana 3) .

150.3 Izricanje presude će se odložiti ukoliko ima potrebe da zbog okolnosti iz stava 2 ovog člana se uzmu potrebna obaveštenja.

150.4 Ukoliko iz činjenca navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva , sud zakazuje pripremno ročište sa kojim odbije tužbeni zahtev.

150.5 Protiv sudskog rešenja sa kojim se odbija predlog tužioca da se da kontumacionalna presuda nije dozvoljeno pravo žalbe.

150.6 U slučajevima iz stava 3 ovog člana presuda u odsutvu se može izricati bez saslušanja stranki.

e) Presuda zbog odsustva

Član 151.

151.1 Kada tuženom nije dostavljena tužba za odgovor, nego samo zajedno sa pozivom za pripremno ročište , a on ne dođe na ročište do njegovog okončanja , ili na prvo ročište

za glavnu raspravu, ukoliko pripremna rasprava nije uopšte određena, sud po predloga tužioca ili prema službenoj dužnosti daje presudu kojom usvaja tužbeni zahtev (presuda zbog odsustva) ukoliko se ispune sledeći uslovi:

- a) ukoliko je tuženi uredno pozivan na ročište;
- b) ako tuženi nije osporavao tužbeni zahtev putem prestavke;
- c) ukoliko zasnovanost tužbenog zahteva propizilazi iz činjenica navedenih u tužbi;
- d) ako činjenice na koje je zasnovan tužbeni zahtev nisu u suprotnosti sa dokazima podnetim od samog tužioca ili činjenicama svetski poznatim;
- e) ukoliko ne postoje notorne okolnosti iz kojih se dolazi do zaključka da su tuženog ometali opravdani razlozi da dođe na ročište.

151.2 Neće se dati presuda zbog odsustva zbog ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana , ukoliko sud konstatuje da je reč o zahtevu sa kojim stranke nemaju pravo slobodno da raspolažu (stav 3 član 3)

151.3 Davanje presude zbog odsustva se odlaže ukoliko postoji potreba da zbog okolnosti stava 2 ovog člana se uzmu potrebna obaveštenja.

151.4 Ukoliko iz činjenica navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva, a tužba u sudskom ročištu se nije promenila od tužbene stranke , sud će izricati presudu kojom se odbija tužbeni zahtev kao neosnovana.

151.5 Protiv presude s'kojom se odbija predlog tužioca za izricanje presude zbog odsustva se ne dozvolava žalba.

151.6 U slučajevima predvićenim u stavu 3 ovog člana presudu zbog odsustva sud može dati bez saslušanja stranki.

f) Presuda bez razmatrnja glavnog pitanja

Član 152.

Ukoliko tuženi putem odgovora na tužbu je potvrdio presudne činjenice pored osporavanja tužbenog zahteva , sud može bez određivanja sudskog ročišta izricati presudu (član 143. i 147.ako ne postoje ostale prepreke za njegovo izricanje

DAVANJE, PISMENA IZRADA I DOSTAVA PRESUDE

Član 153.

153.1 Sud izriče presudu najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana okončanja glavne rasprave. Vreme kada se izriče presuda smatra dan kada se ona pismeno izrađuje.

153.2 Ukoliko sudiji istekne rok iz stava 1 ovog člana , njegova je dužnost je da obavesti predsednika suda o razlozima njegovog isteka.

Član 154.

154.1 Nakon okončanja glavne rasprave sud obaveštava prisutne stranke o o danu donošenja presude. Ukoliko neka od stranki nije učestvovala na glavnoj raspravi sud će je pismeno obavestiti o danu donošenja presude.

154.2 Ukoliko su stranke redovno obaveštavane o danu donošenja presude, rok za žalbu protiv presude počinje da teče sutrašnjeg dana nakon uručenja presude.

Član 155.

155.1 U vanrednim slučajevima, sud može da odluči da se dostava presude izvrši i na neki drugi shodan način ali ne u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

155.2 Stranci koja nije uredno obaveštena o danu izricanja presude, sud,po službenoj dužnosti dostavlja joj presudu u skladu sa odredbama ovog zakona o dostavljanju dopisa.

Član 156.

Kontumacionalna presuda zbog odsustva i presuda prvostepenog suda doneta bez održavanja ročišta za razmatranje pravne stvari , dostavlja se strankama u skladu sa odredbama ovog zakona za dostavu dopisa.

Član 157.

U slučaju iz stava 153 stav 2 ovog zakona, sud čim konstatuje da će se odložiti donošenje presude , obavestiće stranke o jednoj takvoj stvari, a doneta presuda će se dostaviti strankama prema odredbama ovog zakona o dostavi dopisa.

Član 158.

U slučajevima iz članova 155, 156 i 157 ovog zakona rok za podnošenje sredstva za pobijanje počinje da teče narednog dana od dana kada je stranki uručena presuda.

Član 159.

Izvornu presudu potpisuje sudija.

Član 160.

160.1 Presuda pismeno sastavljena treba da sadrži: uvodni deo, dispozitiv, obrazloženje i uputstvo o pravu žalbe protiv presude.

160.2 Uvodni deo presude sadrži: naziv suda, ime i prezime sudije, ime i prezime, mesto stanovanja odnosno mesto boravka stranki, njihovih zakonskih zastupnika, i zastupnika sa punomoćjem, kratak iskaz predmeta spora i njegovu vrednost, dan okončanja glavne rasprave iskaz stranki, njihovih zakonskih zastupnika, i zastupnika sa punomoćjem koji su bili prisutni na ročištu za takvu raspravu kao i dan kada je doneta presuda.

160.3 Dispozitiv presude sadrži : odluku kojom se usvajaju ili odbijaju posebni zahtevi koji se odnose na glavno pitanje i sporedne zahteve, odluku o postojanju ili ne postojanju podnetog zahteva sa ciljem njegove nadoknade tužbenim zahtevom kao i odluku o troškovima postupka.

160.4 Obrazloženje presude sadrži : zahteve stranki, činjenice koje su podneli, i predloženi dokazi, koje je od tih činjenica potvrdio, zašto i kako je potvrdio te činjenice ,a ako ih je potvrdio putem dokaza koje je dokaze koristio i kako je njih vrednovao.

160.5 Sud posebno navodi koje odredbe materijalnog prava je primenio prilikom odlučivanja o zahtevima stranki. Kada postoji potreba sud se izjašnjava i u vezi sa stavovima stranki o pravnoj osnovi spora, kao i o predlozima i njihovim pobijanjima, o kojima sud nije dala obrazloženje za odluke koje je ranije doneo tokom sudskog procesa.

160.6 U delu obrazloženja presude u odsustvu, presude na osnovu priznanja , presude na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva ili presude zbog odsustva , navode sse samo razlozi koji justifikuju donošenje takvih presuda.

Član 161.

Ukoliko su stranke nakon proglašavanja presude odustali od prava na žalbu kao i kada one nisu izričito tražile da presuda koja će im se dostaviti sadrži deo sa obrazloženjem , sud neće posebno obrazložiti donetu presudu nego će samo navesti da su stranke odustale od žalbe i da iz tog razloga presuda nije obrazložena

Dopunska presuda

Član 162.

162.1 Ukoliko sud nije odlučio o svim zahtevima koji su trebali biti uključeni u presudu, ili kada je samo jedan deo zahteva ostao ne uključen u presudu, stranka može u roku od petnaest (15) dana od dana kada joj je uručena presuda da predloži sudu da izvrši njegovu dopunu.

162.2 Ukoliko stranka ne podnese predlog za dopunu presude smatrace se da je tužba povučena u delu koji je ostao neobuhvaćen donetom presudom.

162.3 Zakasneo predlog ili neosnovan za dopunu presude se odbacuje odnosno odbija se od suda ne zakazujući sudsko ročište.

Član 163.

163.1 Kada sud konstatuje da predlog za dopunu presude ima osnova, zakazuje ročište za glavnu raspravu stvari, sa ciljem donošenja presude za deo zahteva koji nije rešen (dopunska presuda)

163.2 Dopunska presuda se može doneti i bez otvaranja novog sudskog ročišta, ukoliko ovu presudu donosi sudija koji je doneo prvu presudu, ali nakon konstatovanja da je zahtev za koji se predlaže dopuna dovoljno razmatran.

163.3 Ukoliko se predlog za dopunu presude odnosi samo na troškove postupka, rešenje o predlogu donosi sud bez zakazivanja sudskog ročišta.

Član 164.

164.1 Ukoliko je osim predloga za dopunu presude, protiv nje podneta i žalba, ona ne upućuje žalbu drugostepenom sudu dok se ne donese odluka o predlogu za dopunu, kao i dok ne istekne rok za njeno pobijanje.

164.2 Ukoliko se protiv odluke o dopuni presude podigne žalba, ova žalba zajedno sa žalbom protiv prve presude će se dostaviti drugostepenom sudu.

164.3 Ukoliko se tužba pobije putem žalbe samo iz razloga što sud nije njome odlučio o svim zahtevima stranki koji su predmet sudskog postupka, žalba će se smatrati kao predlog za donošenje dopunske presude.

Korigovanje presude

Član 165.

165.1 Greške u imenima i brojevima, kao i ostale pismene greške i obračuni, nedostaci sa aspekta forme presude i neslaganje kopija sa originalom presude, koriguje sud u bio koje vreme.

165.2 Korigovanje greški se vrši posebnom odlukom koja se piše na kraju originala presude , a strankama se dostavlja kopija takve odluke.

165.3 Ukoliko postoji neslaganje između originala i kopije presude u pogledu neke izvršne odluke u dispozitivu presude , strankama će se korigovana presuda , navodeći da se ovom kopijom presude zamenjuje predhodna kopija presude. U tom slučaju rok za žalbu protiv korigovanog dela presude počinje da teče od dana uručenja korigovane kopije presude.

165.4 Za korigovanje presude sud odlučuje bez saslušanja stranki.

Konačna presuda

Član 166.

166.1 Presuda koje se ne može pobiti putem žalbe postaje konačna onoliko koliko je njome odlučeno o tužbenom zahtevu ili protiv tužbe.

166.2 Sud se tokom celog postupka o stvari brine prema službenoj dužosti da možda nije suđeno o tužbom iniciranom pitanju, i ako konstatuje da je postupak iniciran zahtevom o kome postoji konačna odluka tužba treba da se odbaci kao nedozvoljiva.

166.3 Ukoliko je presudom odlučeno o zahtevu kojom je tuženi podneo putem pobijanja sa ciljem nadoknade tužbenim zahtevom, onda odluka o postojanju ili ne postojanju takvog zahteva tuženog postaje konačna.

Član 167.

167.1 Konačna presuda proizvodi pravni efekat samo između stranki u parnici, osim ako iz razloga prirode spornog odnosa ili prema naredbi zakona , proizvodi efekat protiv trećih lica.

167.2 Konačna presuda je u vezi sa stanjem pravnog izveštaja u vreme okončanja glavne rasprave stvari.

Član 168.

U slučaju kasnijeg suđenja prema tužbi stranke podignute protiv prednika da je zajedno sa njima učestvovao u predhodnom postupku , sud ne može da odluči u suprotnosti sa predhodnom odlukom , osim ako usvoje (prapsimin) pobijanje za nesavesno gonjenje stvari na sudu.

Član 169.

169.1 Sud je vezan za njenu presudu od trenutka njenog donošenja.

169.2 Presuda postupa prema strankama od dana donošenja , a u slučajevima iz članova 155, 156, 157 ovog člana od dana kada je uručena.

POGLAVLJE XII

R E Š E N J E

Član 170.

170.1 Sva rešenja koja se donose na sudskom ročištu proglašava sudija.

170.2 Rešenje proglašeno na sudskom ročištu se dostavlja strankama u verifikovanim kopijama samo ukoliko mogu da se pobiju posebnom žalbom , ako se na osnovu rešenja može tražiti izvršenje odmah, ili ako jednu takvu stvar traži vođenje postupka.

Član 171.

171.1 Sud je vezan za svoja rešenja ukoliko se ona ne odnose na vođenje postupka, ili ako ovim zakonom nije drugačije odlučeno.

171.2 U slučajevima kada se rešenje ne dostavlja strankama ona prema njima proizvodi efekat čim je proglašena.

Član 172.

172.1 Rešenja koja sud donosi van sudskih ročišta se komuniciraju strankama dostavljajući im potvrđene kopije rešenja.

172.2 Ukoliko se putem rešenja odbije predlog jedne od stranki, bez predhodnog saslušanja protivničke stranke , onda se ovoj drugoj ne dostavlja takvo rešenje.

Član 173.

Rešenje treba da ima obrazloženje ukoliko se protiv njega može podneti posebna žalba, a može da ga sadrži i u nekom drugom slučaju , kada sud smatra potrebnim jednu takvu stvar.

Član 174.

Konačno rešenje za određenu novčanu kaznu prema odredbama ovog zakona se izvršava prema službenoj dužnosti.

Član 175.

Odredbe članova 146, 153 160 i 169 stav 2 ovog zakona shodno se primenjuje i kada se radi o rešenjima.

POSTUPAK PREMA SREDSTVIMA ZA POBIJANJE

POGLAVLJE XIII

Uobičajena sredstva napada

ŽALBA PROTIV PRESUDE

Pravo na žalbu

Član 176.

176.1 Protiv donetog rešenja prvostepenog suda stranke mogu da izvrše žalbu u roku od petnaest (15) dana od dana uručenja kopije presude , ukoliko se ovim zakonomnije utvrđen neki drugi rok. U sporovima iz izveštaja kojima je doneta presuda na osnovu menice ili čeka rok za žalbu je sedmodnevni.

176.2 Izvršena žalba u zakonom predviđenom roku ometa da presuda postane konačna u delu pobijenom žalbom.

176.3 O žalbi protiv presude odlučuje drugostepeni sud.

Član 177.

177.1 Stranka može da odustane od prava na žalbu od momenta kada mu je uručena presuda.

177.2 Do trenutka donošenja drugostepene odluke stranka može da povuče podnetu žalbu.

177.3 Izjava o odustajanju od prava na žalbu i ona o povlačenju žalbe se ne može opozvati.

Sadržina žalbe

Član 178.

Žalba treba da sadrži:

- a) navode o presudi protiv kojih se podnosi žalba;
- b) izjavu da se presuda u potpunosti osporava u određenom delu;
- c) razlog za žalbu sa obrazloženjem;
- d) popis podnosioca žalbe.

Član 179.

179.1 Ukoliko žalba ne sadrži elemente iz člana 178 ovog zakona (nepotpuna žalba) prvostepeni sud putem rešenja , protiv koga nije dozvoljena žalba poziva podnosioca žalbe da u roku od sedam dana dopuni podnetu žalbu.

179.2 Ukoliko podnosioc žalbe u roku iz stava 1 ovog člana postupa prema zahtevu suda, sud rešenjem odbacuje žalbu kao nepotpunu.

Član 180.

180.1 U žalbi se ne mogu podneti nove činjenice i predložiti novi dokazi, osim ukoliko podnosioc žalbe donese dokaze da bez svoje krivice nije mogao da podnese , odnosno da predloži do okončanja glavne rasprave u prvostepenom sudu.

180.2 Navodeći nove činjenice , podnosioc žalbe ima zadatak da pomene dokaze sa kojima će se takve činjenice potvrditi, a ukazujući na nove dokaze , ima zadatak da pomene činjenice koje se takvim dokazima treba potvrditi.

180.3 Pobijanje previđanja i pobijanje sa ciljem nadoknade , što nije podneto prvostepenom sudu , ne može se podneti u žalbi.

180.4 Ukoliko se sa pojavom novih činjenica , i po predlogu novih dokaza prouzrokuju troškovi postupka u žalbenom postupku , takve troškove ostaju na teret stranci koja je podnela nove činjenice , odnosno koja je predložila nove dokaze.

Razlozi zbog kojih može da se pobije presuda

Član 181.

181.1 Presuda se može pobiti:

- a) zbog kršenja odredbi parničnog postupka;
- b) zbog pogrešnog ili nepotpunog konstatovanja faktičkog stanja;
- c) zbog pogrešne promene materijalnog prava.

181.2 Presuda na osnovu priznanja i presuda na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva se mogu pobiti zbog kršenja odredbi parničnog postupka, ili ako je izjava o priznanju ili odustajanju od tužbenog zahteva data u zabludi ili pod uticajem nasilja ili prevare.

Član 182.

182.1 Osnovno kršenje odredbi parničnog postupka postoji ukoliko sud tokom postupka nije primenjivao ili je primenjivao na nepravilan način neku odredbu ovog zakona, a ova je imala ili mogla da ima uticaj na donošenje zakonite i pravedne presude.

182.2 Suštinsko kršenje odredbi parničnog postupka postoji uvek:

- a) ukoliko se sud sastavljen ne po odredbama ili u donošenju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnoj raspravi;
- b) ukoliko je odlučeno o zahtevu koji ne spada pod sudsku jurisdikciju;
- c) ukoliko je u donošenju presude učestvovao sudija koji se prema zakonu treba izuzeti , odnosno sudskom odlukom je bio izuzet ili prilikom donošenja odluke je učestvovalo lice koji nema svojstvo sudije;
- d) ukoliko je sud prema prigovoru stranke pogrešno odlučio da je stvarno nadležan;
- e) ukoliko je odlučeno o zahtevu prema podignutoj tužbi nakon zakonom predviđenog roka;
- f) ukoliko je sud odlučio o tužbenom zahtevu za koji je stvarne nadležnosti najviši sud iste vrste, sud druge vrste;
- g) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona sud bazirao svoju odluku na nedozvoljivo raspoloženje stranki (član 3. stav 3.);
- h) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona , sud doneo presudu zbog priznanja, neubeđenja, odsustva, odustajanja od tužbe ili bez vođenja glavne rasprave;
- i) ukoliko nekoj od stranaka nezakonitim postupanjem a posebno ne davanjem mogućnosti za razmatranje stvari na sudu;
- j) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona , sud odbio zahtev stranke , da u postupku koristi svoj jezik i pismo, i da prati postupak na svom jeziku, tako da se zbog toga žali;
- k) ukoliko je u postupku kao tužilac ili tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, ili ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko stranku bez parnične sposobnosti nije zastupao zakonski zastupnik, odnosno zastupnik sa punomoćjem stranke nije imao potrebno ovlašćenje za vođenje postupka, ili za vršenje

neke radnje u postupku, ukoliko vođenje postupka odnosno vršenje posebnih radnji u postupku nije kasnije dozvoljeno;

l) ukoliko je odlučeno o zahtevu za koji se nastavlja postupak ili za koju je ranije doneta konačna presuda, ili od koje je tužilac odustao ili za koje je došlo do sudskog poravnanja;

m) ukoliko je u suprotnosti sa zakonom izuzeta publika na glavnoj raspravi;

n) ukoliko presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati a posebno ukoliko je dispozitiv presude nerazumnjiv ili kontradiktoran, po sebi ili sa razlozima presude, ili ukoliko presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu uopšte navedeni razlozi odlučnih činjenica, ili su ti razlozi nejasni, ili kontradiktorni ili ukoliko o odlučnim činjenicama postoje protivrečnosti između onoga što se u razlogu presude navodi o sadržaju dokumenta ili zapisnika o podacima datim u postupku i samih tih dokumenata ili zapisnika;

o) ukoliko je presudom prevaziđen tužbeni zahtev.

Član 183.

183.1 Postoji pogrešna ili nepotpuna konstatacija faktičkog stanja kada je sud pogrešno potvrdio neku odlučnu činjenicu, odnosno kada takvu činjenicu nije uopšte utvrdio.

183.2 Postoji nepotpuna konstatacija faktičkog stanja i kada o tome govore nove činjenice ili novi dokazi.

Član 184.

Pogrešna primena materijalnog stanja postoji kada sud nije primenio odredbu materijalnog prava koju je trebao da primeni, ili kada takvu odredbu nije primenio na pravilan način.

Postupak po žalbi

Član 185.

Žalba se podnosi sudu koji je doneo prvostepenu presudu u dovoljnom broju primeraka za sud i suparničke strane.

Član 186.

186.1 Žalbu podnetu preko roka predviđenog zakonom, onu nepotpunu, ili nedozvoljivu sud odbacuje bez zakazivanja uopšte sudskog ročišta.

186.2 Žalba je bez roka ukoliko je podneta nakon isteka zakonskog roka za njegovo podnošenje.

186.3 Žalba je ne dozvoljiva ukoliko ju je podnelo lice koje nije ovlašćeno za njegovo podnošenje , ili lice koje je odustalo od prava na žalbu ili koje je povuklo podnetu žalbu , ili ukoliko lice koje je podnelo žalbu nema pravni interes za podnošenje žalbe.

Član 187.

187.1 Jedan primerak na vreme podnete žalbe , dozvoljive i potpune prvostepeni sud dostavlja suproničkoj stranci koja može u roku od sedam dana da podnese upravo u ovom sudu odgovor na žalbu.

187.2 Jedan primerak odgovora na žalbu prvostepeni sud dostavlja odmah podnosiocu žalbe, ili kasnije u roku od sedam dana od njegovog pristizanja na sud.

187.3 Odgovor na žalbu podnet nakon roka se neće uzeti u razmatranje od strane drugostepenog suda.

187.4 Prestavke koje stignu na sud nakon pristizanja odgovora na žalbu , ili nakon isteka roka za odgovor na žalbu , se neće uzeti u razmatranje, osim ukoliko sud od stranke izuzetno traži dopunske izjave.

Član 188.

188.1 Nakon prijema odgovora na žalbu , ili nakon isteka roka za odgovor na žalbu, prvostepeni sud , žalbu i odgovor na žalbu ukoliko su podneti , uz sve dopise predmeta, dostavlja drugostepenom sudu najkasnije u roku od sedam dana.

188.2 Ukoliko podnosioc žalbe smatra da su u prvostepenom postupku prekršene odredbe parničnog postupka, prvostepeni sud može da da objašnjenja u vezi sa podacima u žalbi koji se odnose na takva kršenja , a prema potrebi može da vrši istragu sa ciljem verifikovanja istinitosti podataka u žalbi.

Član 189.

189.1 Kada dosije predmeta pristigne u drugostepeni sud , sudija izvestitelj, priprema izveštaj sa ciljem razmatranja predmeta u žalbenom sudu koji sudi sudskim većem sastavljenim od tri sudije.

189.2 Sudija izvestitelj može, ukoliko postoji potreba da traži izveštaj od prvostepenog suda zbog kršenja proceduralnih odredbi i ostalih nedostataka pomenutih u žalbi, kao i da traži da se sa, ciljem konstatovanja kršenja, ili takvih nedostataka, izvrše potrebna istraživanja.

Član 190.

190.1 Drugostepeni sud odlučuje o žalbi na sudskom veću ili na osnovu razmatranja stvari na sudskim ročištima.

190.2 Drugostepeni sud zakazuje razmatranje stvari kada oceni da za konstatovanje faktičkog stanja, potpuno i tačno, treba potvrditi nove činjenice , i uzeti nove dokaze pod uslovima člana 180. stav 1 i 2 ovog zakona.

190.3 Raspraviti/ drugostepeni sud će zakazati neposrednu raspravu stavari iako je prvostepena presuda poništena dva puta, i kada na ročištu kolegijuma oceni da je presuda protiv koje je podneta žalba zasnovana na osnovnom kršenju odredbi parničnog postupka, ili na pogrešno ili nepotpuno konstatovano faktičko stanje..

190.4 Drugostepeni sud može da zakaže razmatranje stvari i kada oceni da u cilju pravednog konstatovanja faktičkog stanja trebaju se ponovo uzeti svi ili neki od dokaza izvođenih na prvostepenom sudu.

Član 191.

191.1 Za ročište razmatranja stvari neposredno se pozivaju stranke odnosno njihovi zakonski zastupnici , ili zastupnici sa punomoćjem , kao i svedoci i veštaci , čije saslušanje smatra potrebnim žalbeni sud.

191.2 Ukoliko je sa ročišta odsutan žalitelj, rasprava se ne vodi, a odluka će se doneti na osnovu žalbenih navoda i onih u odgovoru na žalbu.

191.3 Ukoliko na ročištu određenom za razmatranje stvari ne dođe stranka koja nije žalilac, sud nastavlja sa radom i donosi zaslužnu odluku.

191.4 U pozivu za ročište stranka se obaveštava sa proceduralnim posledicama zbog ne dolaska na ročište.

Član 192.

192.1 Razmatranje stvari pred drugostepenim sudom sa opsežnim objašnjenjima izvestitelja u vezi sa stvari, ali ne izražavajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.

192.2 Nakon toga se čita presuda , ili njen deo pobijen žalbom, a kada je potrebno i zapisnik o glavnom razmatranju pred prvostepenim sudom. Zatim žalilac obrazlaže svoju žalbu a protivnička stranka odgovor na žalbu.

192.3 Ukoliko se ne može neposredno iskoristiti neko dokazno sredstvo, žalbeni sud odluči da se pročita zapisnik u delu koji sadrži takav dokaz.

Član 193.

Sve ono što je predviđeno ovim zakonom za prvostepeni postupak primenjivače se na adekvatan način i na postupku pred drugostepenim sudom.

Granice ispitivanja prvostepene presude

Član 194.

Žalbeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom delu u kome se pobija žalbom, i to u granicama uzroka navedenih u žalbi, pazeći prema službenoj dužnosti na primenu materijalnog prava kao i za kršenje odredbi parničnog postupka iz člana 182 stav 2 tačka b), g), j), k) i m) ovog zakona.

Odluke drugostepenog suda o žalbi

Član 195.

195.1 Žalbeni sud može na ročištu kolegijuma ili na osnovu neposrednog razmatranja stvari pred njom:

- a) da odbaci žalbu kao zakasnelu, nepotpunu ili nedozvoljivu;
- b) da poništi presudu pobijenu i da vrati stvar na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom;
- c) da poništi pobijenu presudu i da vrati stvar na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom;
- d) da odbije žalbu kao neosnovanu i da potvrdi pobijenu presudu;
- e) da promeni prvostepenu presudu.

195.2 Drugostepeni sud nije vezan za predlog podnet u žalbi.

Član 196.

Žalbu, nepotpunu ili nedopuštenu, drugostepeni sud odbacuje rešenjem, ako to nije uradio prvostepeni sud (član 186).

Član 197.

Drugostepeni sud poništava prvostepenu presudu na ročištu kolegijuma, ili na osnovu izvršenog razmatranja stvari, i vraća stvar za ponovno suđenje istom prvostepenom sudu, ukoliko konstatuje da postoji jedan od ovih razloga pomenutih u žalbi:

- a) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona sud doneo presudu na osnovu priznanja, ili presudu na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva;
- b) ukoliko jednoj od stranki sa nezakonitim postupanjem, a posebno zbog ne pozivanja na redovan način, nije data mogućnost da učestvuje na ročištu, a takav postupak utiče na donošenje zakonite i prave odluke;

- c) ukoliko je sud doneo presudu bez izvođenja glavnog razmatranja pravne stvari;
- d) ukoliko je prilikom donošenja presude učestvovao sudija koji prema samom zakonu treba da se izuzme sa suđenja.

Član 198.

198.1 Ukoliko drugostepeni sud konstatuje da je na prvostepenom sudu odlučeno o zahtevu koji ne spada u sudsku nadležnost, ili za zahtev za koji postoji međusavisnost sudova, opsežnim objašnjenjima na drugom suđenju, ili za koji postoji konačna presuda, ili zbog koga postoji sudsko poravnanje, onda on poništava prvostepenu presudu i odbacuje tužbu.

198.2 Ukoliko drugostepeni sud konstatuje da je na prvostepenom postupku delovalo kao tužitelj ili tuženi, lice koje ne može biti stranka u parnici ili ukoliko stranku koja je pravno lice, nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko lice bez parnične sposobnosti nije zastupao zakonski zastupnik, ili ukoliko zakonski zastupnik ili onaj sa punomoćjem nije imao potrebna ovlašćenja za praćenje stvari na sudu, ili za obavljanje posebnih proceduralnih radnji, odnosno ukoliko određene izvršene radnje u postupku nije usvojila sama stranka, zavisno od prirode konkretnog kršenja zakona poništava prvostepenu presudu i vraća stvar nadležnom prvostepenom sudu ili poništava presudu i odbacuje tužbu.

198.3 Kada drugostepeni poništi presudu prvostepenog suda i stvar vrati istom sudu na ponovno suđenje ona može da naredi da se izvrši preispitivanje stvari od strane drugog sudije.

198.4 U delu za obrazloženje rešenja, kojom se poništava prvostepena presuda, treba navesti koje su odredbe parničnog postupka prekršene i u čemu se sastoji to kršenje.

Član 199.

Sud o stvari, ima zadatak da odmah nakon što pristigne rešenje drugostepenog suda, zakaže pripremno ročište ili ročište za glavnu raspravu stvari, koje treba da se održi najkasnije u roku od trideset (30) dana nakon pristizanja rešenja drugostepenog suda, kao i da izvrši sve parnične radnje i da razmotri sporna pitanja koje je podneo drugostepeni sud u svom rešenju.

Član 200.

Drugostepeni sud presudom odbija žalbu kao neosnovanu i potvrđuje prvostepenu presudu ako konstatuje da ne postoje razlozi kojima je pobijena presuda a ni razlozi o kojima se ona brine po službenoj dužnosti.

Član 201.

Drugostepeni sud na ročištu kolegijuma , ili na osnovu neposrednog razmatranja glavnog pitanja , s'presudom menja prvostepenu presudu , ukoliko konstatuje da postoji neki od dole navedenih razloga u žalbi:

- a) ukoliko je konstatovao da postoji kršenje odredbi parničnog postupka, osim onih navedenih u članu 197 ovog zakona;
- b) ukoliko je na ročištu kolegijuma zbog drugačije ocene dopisa i indirektno uzetih dokaza, konstatovao drugo faktičko stanje od onog koje je sadržano u prvostepenoj presudi;
- c) ukoliko nakon neposrednog razmatranja stvari , na osnovu novih dokaza , ili na osnovu ponovnog uzimanja dokaza upravljanih od strane prvostepenog suda , je konstatovano drugo faktičko stanje od onog sadržanog u prvostepenoj presudi;
- d) ako smatra da je faktičko stanje sadržano u prvostepenoj presudi pravilno konstatovano, ali materijalno pravo je pograšno primenjivano od strane prvostepenog suda;
- e) ako je konstatovao da je sa prvostepenom presudom prevazišao tužbeni zahtev tako da je više priznato nego što je traženo tužbom.

Član 202.

Ukoliko žalbeni sud, na ročištu kolegijuma konstatuje da je sa prvostepenom presudom , prevaziđeno tužbeni zahtev , tako da je njime odlučeno o nekom drugom pitanju a ne o onom iniciranom u tužbi, onda ona rešenjem poništava prvostepenu presudu i stvar se vraća na ponovno procesuiranje.

Član 203.

Drugostepeni sud ne može da promeni prvostepenu presudu na štetu žalbene stranke, ukoliko je samo ona podnela žalbu a ne i protivnička strana.

Član 204.

U obrazloženju presude , odnosno rešenja, drugostepeni sud će oceniti navode u žalbi koji su bili odlučujući za njeno donošenje.

Član 205.

Drugostepeni sud vraća sve dopise o predmetu prvostepenom sudu sa dovoljnim brojem primeraka svoje odluke radi dostavljanja strankama i zainteresovanim licima , kao i jedan primerak za prvostepeni sud. Drugostepeni sud to vrši u roku od trideset (30) dana od dana donošenja njene odluke.

ŽALBA PROTIV REŠENJA

Član 206.

206.1 Protiv rešenja prvostepenog suda se dozvoljava žalba , ukoliko u ovom zakonu nije utvrđeno da se žalba ne dozvoljava.

206.2 Ukoliko se sa ovim zakonom izričito predviđa da se posebna žalba ne dozvoljava , prvostepeno rešenje se može pobiti samo putem žalbe koja se podnosi protiv odluke kojom se okončava procesuiranje stvari na prvostepenom sudu.

Član 207.

207.1 Žalba podneta u predviđenom zakonskom roku ometa izvršenje rešenja , ukoliko ovim zakonom nije drugačije predviđeno.

207.2 Rešenje protiv koga se ne dozvoljava posebna žalba može se odmah izvršiti.

Postupak po žalbi i odluke drugostepenog suda

Član 208.

U postupku po posebnoj žalbi, podnetoj protiv rešenja, na adekvatan način će se primenjivati odredbe ovog zakona koje važe za žalbe protiv presude , osim odredbi s' kojima se predviđa mogućnost neposrednog razmatranja stvari na drugostepenom sudu .

Član 209.

Odlučujući o posebnoj žalbi, drugostepeni sud može:

- a) da odbaci posebnu žalbu kao ne blagovremenu, nepotpunu, ili ne dozvoljivu;
- b) da odbije žalbu kao neosnovanu i da potvrdi rešenje prvostepenog suda;
- c) da usvoji žalbu i da izmeni pobijeno rešenje;
- d) da usvoji žalbu i da poništi pobijeno rešenje kada je potrebno da se stvar vrati na ponovno razmatranje.

Član 210.

U prvostepenom postupku prema žalbi koja nije poseban razlog zbog kojeg napadnuto rešenje služi kao jedan od razloga pobijanja konačne odluke. Kada drugostepeni sud konstatuje da postoji pretendovana nepravilnost u vezi sa žalbom koja nije posebna, pobijenom rešenjem,postupa se na jedan od načina predviđenih u članu 195 ovog zakona.

POGLAVLJE XIV

VANREDNA PRAVNA SREDSTVA

REVIZIJA

Član 211.

211.1 Protiv presude drugostepenog suda, stranke mogu da podnesu reviziju u roku od trideset (30) dana od dana kada im je uručena presuda.

211.2 Revizija se ne dozvoljava u imovinsko pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na novčane zahteve , predaju stvari, ili ispunjavanjem neke druga polaganja, ukoliko vrednost predmeta spora u delu pobijenom presudom ne prelazi sumu od 3,000 €.

211.3 Revizija se ne dozvoljava u imovinsko pravnim odnosima u kojima se tužbeni zahtev ne odnosi na novčane zahteve, na predaju stvari ili na ispunjavanje neke druga polaganja, ukoliko vrednost predmeta spora navedenog u tužbi tužioca ne prelazi sumu od 3,000 €.

211.4 Izuzetno, kada je reč o tužbenom zahtevu iz stava 2 i 3 ovog člana, revizija je uvek dozvoljena:

- a) u sporovima za izdržavanje;
- b) u sporovima za nadoknadu štete zbog izgubljenog izdržavanja, povodom smrti davaoca izdržavanja;
- c) u sporovima iz radnih odnosa koje inicira zaposleni protiv odluke za prestanak radnog odnosa.

Član 212.

O reviziji odlučuje Vrhovni sud Kosova.

Član 213.

Podneta revizija nije prepreka za izvršenje pobijene konačne presude .

Član 214.

214.1 Revizija se može podneti:

a) zbog kršenja odredbi parničnog postupka iz člana 188 ovog zakona do kojeg je došlo u postupku drugostepenog suda;

b) zbog pogrešne primene materijalnog prava;

c) zbog prevazilažanja tužbenog zahteva ukoliko je ova nepravilnost učinjena u postupku vođenom na drugostepenom sudu.

214.2 Revizija se ne može podneti zbog pogrešnog ili nepotpunog konstatovanja faktičkog stanja.

214.3 Protiv presude donete u drugostepenom postupku kojom se potvrđuje presuda na osnovu priznanja, revizija se može podneti samo iz razloga navedenih u stavu 1. tačka 1 i 2 i stavu 2 ovog člana.

214.4 Protiv drugostepene presude kojom se potvrđuje prvostepena presuda, revizija se ne dozvoljava zbog kršenja odredbi parničnog postupka iz stava 1 tačka 1 ovog člana ukoliko njihovo postojanje uopšte nije pomenuto u žalbi, osim kada je reč o kršenju za koja se brine prema službenoj dužnosti drugostepeni sud i onaj revizioni.

Član 215.

Revizioni sud razmatra pobijenu presudu samo u njenom revizijom pobijenom delu i samo u granicama uzroka navedenih u reviziji, ali brinući se prema službenoj dužnosti o primeni materijalnog prava i o kršenju odredbi parničnog postupka kojese odnose na sposobnost da se bude stranka i pravilno zastupanje.

Član 216.

Stranke mogu sa revizijom da podnesu nove činjenice i da predlože nove dokaze ako se oni odnose na kršenje odredbi parničnog postupka nastalih u postupku drugostepenog suda.

Član 217.

revizija se uručuje prvostepenom sudu koja je donela prvostepenu presude, u dovoljnom broju za sud i protivničku stranku

Član 218.

Reviziju podnetu nakon isteka zakonskogroka, ili nepotpunu, putem rešenja odbacuje prvostepeni sud bez vođenja sudskog ročišta.

Član 219.

219.1 Jedan primerak na vreme podnete revizije, potpune i dozvoljive prvostepeni sud u roku od sedam dana dostavlja protivničkoj stranki .

219.2 Protivnička stranka ima pravo da u roku od sedam dana od dana kada je revizija predata prvostepenom sudu podnese odgovor na reviziju.

219.3 Nakon što pristigne odgovor na reviziju ili nakon isteka roka za odgovor , reviziju i odgovor , prvostepeni sud upućuje revizionom sudu , zajedno sa dosijeom predmeta u roku od sedam dana putem drugostepenog suda.

Član 220.

Vrhovni sud odlučuje o reviziji , samo na osnovu dopisa u dosijeu predmeta , na ročištu sudskog veća.

Član 221.

Zakasnelu, nepotpunu i nedozvoljivu reviziju rešenjem odbacuje revizioni sud , ukoliko jednu takvu stvar nije učinio prvostepeni sud u okviru njenih ovlašćenja (član 218 ovog zakona).

Član 222.

Vrhovni sud odbija neosnovanu reviziju, putem presude, ukoliko konstatuje da ne postoje razlozi navedeni u reviziji.

Član 223.

223.1 Ukoliko sud za reviziju utvrdi da su se javila kršenja odredbi pri parničnom postupku i zbog čega se revizija ne može odraditi, osim u slučaju kršenja navedenih u stavu 2 i 3 ovog člana, onda će se priroda kršenja uzimati u obzir. Sud će doneti presudu i njome delimično ili u potpunosti poništiti odluku drugostepenog i prvostepenog suda ili samo odluku drugostepenog suda i dodeliće slučaj na ponovno suđenje drugom sudiji ili istom sudiji ali prvostepenom sudu, odnosno istom ili drugom sudu pri drugostepenom sudu ili drugom nadležnom sudu.

223.2 Ukoliko se o prvostepenom ili drugostepenom postupku odluči na osnovu zahteva koji ne spada pod nadležnost tog suda, ili sadrži predmet suđenja, ili se žalilac povukao, ili je došlo do sudskog sporazuma, sud za reviziju će doneti presudu za poništenje odluke nakon izvršene revizije i odbaciće optužbu kao nedozvoljenu.

223.3 Ukoliko su u prvostepenom ili drugostepenom postupku učestvovala kao tužioc ili tužena stranka, lice sa nesposobnošću da budu stranka u parnici , ili ako stranku koje pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice , ili ukoliko lice bez parnične sposobnosti nije zastupalo pravno lice , ili ukoliko pravni zastupnik ili zastupnik sa punomoćjem nije imao ovlašćenje za gonjenje stvari na sudu, ili za vršenje konkretnih proceduralnih radnji,

odnosno ukoliko gonjenje stvari na sudu ili vršenje konkretnih proceduralnih radnji nije stranka kasnije usvojila, onda revizijski sud, zavisno od prirode postojećih proceduralnih kršenja, deluje prema odredbama stava 1. ili 2. ovog člana.

Član 224.

224.1 Ukoliko revizijska komisija konstatuje da je materijalno pravo pogrešno primenjeno, presudom usvaja podnetu reviziju i menja pobijenu presudu.

224.2 Ukoliko revizijska komisija konstatuje da zbog pogrešne primene materijalnog prava, ili zbog kršenja proceduralnih pravila, faktičko stanje nije potpuno potvrđeno i da iz tog razloga ne postoje uslovi za promenu pobijenog presude, onda ona rešenjem usvaja reviziju i delimično ili potpuno poništava prvostepenu i drugostepenu presudu ili samo drugostepenu presudu i stvar upućuje na ponovno suđenje istim ili drugim sudijama prvostepenog ili drugostepenog suda.

Član 225.

Ukoliko konstatuje da je sa konačnom presudom drugostepenog suda prevaziđena tužbena žalba, revizijska komisija svojom presudom usvaja reviziju stranke i menja pobijenu presudu.

Član 226.

Odluka revizijske komisije se dostavlja strankama preko drugostepenog suda u roku od trideset (30) dana.

Član 227.

Ukoliko se sa odredbama članova ovog poglavlja ne predviđa neka druga stvar, u revizionom postupku se na adekvatan način primenjuju odredbe ovog zakona o žalbi protiv rešenja, osim odredbi sa kojima se predviđa mogućnost vođenja rasprave o glavnoj stvari u žalbenom sudu.

Revizija protiv rešenja

Član 228.

228.1 Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se žalba podneta protiv konačne odluke odbacuje, odnosno sa čime se potvrđuje prvostepeno rešenje o odbacivanju podnete revizije protiv konačne odluke.

228.2 Revizija se dozvoljava i protiv rešenja drugostepenog suda kojim je odlučeno o predlogu za obnovu procesa.

Član 229.

229.1 Revizija je uvek dozvoljena protiv rešenja drugostepenog suda kojim se žalba podneta protiv konačnog rešenja odbacuje, odnosno kojom se potvrđuje prvostepeno rešenje o odbacivanju podnete revizije protiv konačne odluke.

229.2 Revizija je dozvoljena i protiv rešenja drugostepenog suda kojim je odlučeno o predlogu za obnavljanje postupka.

229.3 Revizija nije dozvoljena protiv rešenja o troškovima postupka.

Član 230.

U postupku o reviziji protiv rešenja se na adekvatan način primenjuju odredbe ovog zakona o reviziji protiv presude.

Član 231.

Sud kome se vraća pravna stvar radi novog suđenja je vezan za pravne poglede na koje se bazira rešenje revizionog suda kojim je poništena drugostepena presuda.

OBNAVLJANJE POSTUPKA

Član 232.

231.1 Postupak okončan pravosnažnom odlukom se može obnoviti na predlog stranke:

a) ukoliko stranki sa nezakonitim delovanjem, a posebno u slučaju nepozivanja na ročište njoj nije data mogućnost da učestvuje na razmatranju glavne stvari;

b) ukoliko je kao tužioc ili tuženi učestvovalo u končanom postupku lice koje ne može da bude stranka u parnici, ili ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko lice sa proceduralnom nesposobnošću nije zastupao njen zaakonski zastupnik, ili ukoliko zakonski zastupnik odnosno zastupnik sa punomoćjem stranke nije imao potrebno ovlašćenje za gonjenje stvari na sudu ili vršenje određenih proceduralnih radnji, ukoliko gonjenje stvari na sudu ili vršenje određenih proceduralnih radnji nije kasnije dozvoljeno od stranke;

c) ukoliko je konačna odluka suda zasnovana na lažnim izjavama svedoka ili veštaka ili u dokumentu koji je falsifikovan ili u kome je utvrđena netačna činjenica;

d) ukoliko je konačna pravosnažna odluka je posledica krivičnog dela sudije, zakonskog zastupnika ili zastupnika sa punomoćjem stranke, protivničke stranke ili trećeg lica;

e) kolikostrankadobije mogućnost korišćenja pravosnažne odluke suda , koja je prvenstveno doneta u postupku vođenom između istih stranki za isti tužbeni zahtev;

f) ukoliko je konačna pravosnažna odluka bazirana na jednu drugu sudsku odluku , ili na odluku nekog drugog organa, a ta odluka je pravosnažno izmenjena ili poništena;

g) ukoliko stranka sazna nove činjenice ili pronade nove dokazei dobije mogućnost da koristi njih, po kojoj osnovi, bi se mogla doneti povoljnija konačna odluka, ukoliko bi se takve činjenice i dokazi koristili u predhodnom postupku.

Član 233.

233.1 Iz razloga navedenih u članu 232 tačka a) i b) ovog zakona ne može se tražiti obnova procesa ukoliko su se oni neuspešno koristili u predhodnom postupku.

233.2 Iz navedenih razloga u članu 232 tačka g) ovog zakona obnova postupka se može tražiti samo ukoliko stranka nije mogla bez svoje greške da podnese ove okolnosti pre nego što je okončan predhodni postupak konačnom pravosudnom odlukom

Član 234.

234.1 Predlog za ponavljanje postupka se podnosi u roku od trideset (30) dana i to :

a). u slučaju iz člana 232 tačka a) ovog zakona od dana kada je stranki uručena pravosnažna odluka;

b). u slučaju iz člana 232 tačka b) ovog zakona ukoliko je u postupku kao tužioc ili tuženi delovalo lice koje ne može biti stranka u parnici – od dana kada je odluka uručena takvom licu;

c). ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko profesionalno nesposobno lice nije zastupao njen zakonski zastupnik – od dana kada je odluka uručena stranki, odnosno njenom zakonskom zastupniku, ukoliko zakonski zastupnik odnosno zastupnik sa punomoćjem nije imao potrebno ovlašćenje za njegovo gonjenje na sudu, ili za obavljanje određenih proceduralnih postupaka – od dana kada stranka sazna o ovom razlogu;

d) u slučaju iz člana 232 tačka c) ovog zakona – od dana kada je stranka saznala o pravosnažnoj konačnoj presudi;

e) u slučaju iz člana 232 tačka d) ovog zakona-od dana kada je stranka saznala o konačnoj pravosudnoj odluci, ili o okolnostima zbog kojih se ne može pokrenuti krivični postupak.

f) u slučajevima iz člana 232 tačkla e) i f) ovog zakona – od dana kada je stranka mogla da koristi konačnu pravosnažnu odluku što je razlog za ponavljanje postupka.

g) slučaju iz člana 232 tačka g) ovog zakona – od dana kada je stranka mogla da podnese sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva.

234.2 U slučaju da rok utvrđen u stavu 1 ovog člana počinje da teče od trenutka od kada odluka postaje pravosnažna, ukoliko protiv nje nije podneta žalba, odnosno od dana uručenja pravosnažne odluke višeg suda donete na zadnjem stepenu.

234.3 Nakon isteka roka od pet godina od dana kada odluka postane pravosnažna predlog za ponavljanje postupka se ne može podneti, osim kada se traži ponavljanje postupka iz razloga navedenih u članu 232 tačka a i b ovog zakona.

Član 235.

O predlogu za ponavljanje postupka odlučuje drugostepeni sud i to sudija pojedinac koji nije učestvovao u donošenju drugostepene odluke u predhodnom postupku.

Član 236.

236.1 Predlog za ponavljanje postupka se uvek podnosi sudu koji je doneo prvostepenu presudu.

236.2 U predlogu treba posebno navesti: zakonsku osnovu shodno kojoj se traži obnova postupka, okolnosti iz kojih proizilazi da je predlog podnet u zakonskom roku i dokazna sredstva sa kojima se obrazlažu navodi predlagača.

Član 237.

237.1 Predlog za ponavljanje postupka podnet nakon isteka zakonskog ili ne dozvoljenog roka, odbacuje prvostepeni sud putem rešenja bez vođenja sudske rasprave.

237.2 Ukoliko prvostepeni sud ne odbaci predlog, jedan njegov primerak upućuje protivničkoj stranci koja ima pravo da u roku od petnaest (15) dana podnese odgovor u vezi sa tim.

Član 238.

Nakon što pristigne odgovor u vezi sa predlogom, ili nakon što istekne rok za odgovor, sud predlog zajedno sa odgovorom na to, ukoliko je podnet, sa svim dopisima o predmetu dostavlja drugostepenom sudu u roku od osam dana.

Član 239.

239.1 Drugostepeni sud odlučuje o predlogu za ponavljanje procesa obično van ročišta za glavnu raspravu.

239.2 Ukoliko sud dođe do zaključka da je neophodno takvo razmtranje, ona bi postupala u skladu sa odredbama člana 191 i 193 ovog člana.

Član 240.

240.1 Drugostepeni sud nakon što donese odluku o predlogu za ponavljanje postupka, prvostepeni sud donosi dosije predmeta sa jednim dovoljnim brojem primeraka njegove odluke

240.2 Urešenju sa kojim se dozvoljava ponavljanje postupka izriče se odluka kojom se poništava ona odluka koja je doneta na predhodnoj sednici.

240.3 Protiv rešenja drugostepenog suda sa kojom se usvaja predlog za ponavljanje postupka ne dozvoljava se žalba.

240.4 Žalba protiv rešenja drugostepenog suda kojim se odbija predlog za obnovu postupka podnosi se istom sudu, koji na žalbu odlučuje u sudskom veću sastavljenom od tri sudije.

Član 241.

241.1 U ponovljenom postupku na prvostepenom sudu ne može da deluje sudija koji je doneo odluku na predhodnom postupku.

241.2 Prvostepeni sud određuje pripremno ročište odmah nakon što pristigne rešenje drugostepenog suda a najkasnije u roku od osam dana

ODNOS IZMEĐU REVIZIJE I PREDLOGA ZA OBNAVLJANJE POSTUPKA

Član 242.

242.1 Ukoliko u roku za podnošenje revizije stranka podnese predlog za ponavljanje postupka samo iz razloga zbog kojih se može podneti revizija , smatraće se da je stranka podnela reviziju.

242.2 Ukolik stranka podnese reviziju jer je u prvostepenom i drugostepenom postupku odlučeno o zahtevu o kome je postojala pravosnažna odluka, ili o zahtevu od koga je tužioc odustao u nekom predhodnom postupku, ili o kome postoji sudsko poravnanje i u isto vreme ili kasnije podnosi predlog za ponavljanje postupka, iz bilo kog razloga pomenutog u članu 232 ovog zakona , sud prekida postupak prema predlogu za ponavljanje postupka dok se prema reviziji ne završi postupak.

242.3 Ukoliko stranka podnese reviziju iz bilo kog razloga, osim iz razloga pomenutih u gornjem stavu i u isto vreme ,ili kasnije podnosi predlog za ponavljanje postupka iz razloga u članu 232 tačka 3 i 4 ovog zakona su opravdani putem pravosnažene krivične presude, sud će prekinuti postupak prema reviziji dok se ne okonča postupak u vezi sa predlogom za ponavljanje postupka.

242.4 U svim drugim slučajevima u kojima stranka podnese reviziju, a u isto vreme ili kasnije podnese predlog za ponavljanje postupka , sud će odlučiti koji će postupak nastaviti a koji prekinuti , imajući u vidu sve okolnosti slučaja, a posebno razloge zbog kojih su podneta oba sredstva za pobijanje od stranki.

Član 243.

243.1 Odredbe člana 242 stav 1 i 3 ovog zakona će se primenjivati i kada stranka prvo podnese predlog za ponavljanje postupka a zatim podnese reviziju.

243.2 U svim ostalim slučajevima u kojima stranka podnosi predlog za ponavljanje postupka a nakon toga podnese reviziju , sud obično prekida postupak prema reviziji dok se ne okonča postupak prema predlogu za ponavljanje postupka , osim ukoliko konstatuje da postoje opravdani razlozi za drugačije postupanje.

Član 244.

244.1 Rešenje iz člana 242 ovog zakona donosi sudija prvostepenog suda ukoliko predlog za ponavljanje postupka pristigne u prvostepeni sud pre nego što predmet prema reviziji bude dostavljen revizionom sudu.

244.2 Ukoliko predlog za ponavljanje postupka pristigne pošto bude dostavljen predmet revizionom sudu, rešenje iz člana 242 ovog zakona daje revizioni sud.

244.3 Rešenje iz člana 242 ovog zakona donosi sudija prvostepenog suda, osim kada predmet u vreme kada pristigne revizija na prvostepeni sud, prema predlogu za ponavljanje postupka je dostavljen višem sudu za odučivanje, u kom slučaju rešenje donosi viši sud.

244.4 Protiv rešenja iz stava 1 i 2 ovog člana nije dozvoljena žalba.

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

Član 245.

245.1 Protiv pravosnažne odluke suda javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti u roku od tri (3) meseca. Rok za podizanje zahteva za zaštitu zakonitosti iz stava 1. ovog člana računa se:

- a) protiv odluke donošene u prvostepenom sudu, protiv koje nije podneta žalba od dana kada protiv ove odluke nije bilo više moguće uložiti žalbu;
- b) protiv odluke donošene u drugostepenom sudu, protiv koje nije izjavljena revizija od dana kada je dostavljena, ova odluka je stranki kasnije dostavljena.

245.2 Protiv odluke iz stava 1. ovog člana, donošene u drugostepenom sudu, protiv koje su stranke izjavile reviziju, javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti samo u roku od trideset (30) dana od dana kada je revizija dostavljena stranki, čija revizija je dostavljena ranije.

245.3 Zahtev za zaštitu zakonitosti ne dozvoljava se protiv odluke da u slučaju revizije ili zahteva za zaštitu zakonitosti odluči nadležni sud za odlučivanje po ovim pravnim sredstvima.

Član 246.

Zahtev za zaštitu zakonitosti protiv odluke iz člana 245. ovog zakona podiže javni tužilac, koji je određen zakonom.

Član 247.

247.1 Javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti:

a) zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, ukoliko povreda se odnosi na teritorijalnu nadležnost, ukoliko prvostepeni sud donosilo presudu bez glavne rasprave, a bio je u obavezi da održi glavnu raspravu, ukoliko je odlučeno po zahtevu, u vezi toga spor je u toku, ili ukoliko u suprotnosti sa zakonom, udaljivan javnost sa glavne rasprave;

b) zbog pogrešne primene materijalnog prava.

247.2 Javni tužilac ne može podići zahtev za zaštitu zakonitosti zbog prekoračenja tužbenog – zahteva i zbog pogrešnog utvrđivanja ili nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja“.

Član 248.

Prema odredbama ovog zakona nadležni sud za odlučivanje po zahtevu za zaštitu zakonitosti postupiće i kada se utvrdi da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka koja je izvršena u postupku pred prvostepenim sudom.

Član 249.

Ukoliko su protiv iste odluke podneti revizija i zahtev za zaštitu zakonitosti, nadležni sud će odlučiti o pravnim sredstvima posebnom odlukom.

Član 250.

Za sednicu na kojoj će sud odlučivati u vezi sa zahtevom za zaštitu zakonitosti obavestiće se nadležni javni tužilac.

Član 251.

Kada odlučuje po zahtevu za zaštitu zakonitosti, sud će se ograničiti samo na potvrđivanje povreda koje izneo javni tužilac u svom zahtevu.

D R U G I D E O

SUĐENJE U PRVOM STEPENU

POGLAVLJE XV

PODIZANJE TUŽBE

Član 252.

Suđenje jedne stvari na sudu počinje sa podnošenjem pismenog tužbenog zahteva (tužba za obavezivanje, tužba za utvrđenje i tužba za preinačenje)

Sadržina tužbe

Član 253.

253.1 Tužba može da sadrži:

- a) određenu zahtevu u pogledu glavne stvari i sporedne zahteve;
- b) činjenice na kojima tužilac zasniva zahtev;
- c) dokaze sa kojima se potvrđuju takve;
- d) činjenice;
- e) vrednost spora;
- f) pravnu osnovu ostale podatke koje treba da sadrži prestavka (član 99).

253.2 Sud nije povezan po pravnoj osnovi sa tužbenim zahtevom.

253.3 Sud će postupiti prema tužbi i kada tužilac nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahteva.

253.4 Tužitelj ima zadatak da uz tužbu priloži potvrdu o plaćenju sudskoj taksi.

253.5 Ukoliko tužitelj ne plati propisanu sudsku taksu o tužbi i nakon od suda upućene primedbe iako ne postoje uslovi za oslobađanje od plaćanja sudske takse, smatraće se da je tužba povučena.

Tužba za utvrđenje

Član 254.

254.1 Tužilac može tužbom da traži da sud samo konstatuje postojanje , odnosno nepostojanje jednog prava ili nekog pravnog izveštaja , ili utvrđenje odnosno ne utvrđenje nekog dokumenta.

254.2 Takva tužba se može podignuti kada je to predviđeno posebnim odredbama ili kada tužilac ima pravni interes da sud potvrdi postojanje ili nepostojanje nekog prava ili pravnog izveštaja, ili utvrđenje odnosno ne utvrđenje nekog dokumenta pre nego što bude tražen zahtev za polaganje iz istog izveštaja.

254.3 Ukoliko odluka o sporu zavisi od činjenice da li postoji ili ne postoji jedno pravo ili pravni odnos koje tokom procesuiranja osporene tužbe , tužilac može uporedo sa postojećim zahtevom da podnese i tužbeni zahtev sa ciljem da sud potvrdi da postoji takav izveštaj, odnosno ne postoji , ukoliko sud pred kojim se vrši procesuiranje je kompetentan za takav zahtev.

254.4 Podnošenje zahteva prema odredbi stava 3 ovog člana se neće smatrati promenom objektivne prirode tužbe.

Obuhvatanje više tužbenih zahteva u jednoj tužbi

Član 255.

255.1 U jednoj tužbi tužilac može da obuhvati nekoliko zahteva protiv iste tužene stranke ukoliko su oni svi vezani po jednoj faktičkoj i pravnoj osnovi .

255.2 Ukoliko zahtevi nisu povezani po istoj faktičkoj i pravnoj osnovi one se mogu uključiti u jednu tužbu protiv jedne stranke tužene samo ako je isti sud stvarne nadležnosti za svaki od ovih zahteva i kada je za sve zahteve predviđena ista vrsta postupka , a sud dođe do zaključka da obuhvatanje takvih tužbenih zahteva u jednu tužbu doprinosi ekonomiji procesuiranja (kumulativnog udruživanja tužbenih zahteva) Ukoliko jedna takva stvar ne doprinosi ekonomiji procesuiranja, sud najkasnije na pripreмноj sednici donosi rešenje opodeli postupka.

255.3 Tužitelj može u jednoj tužbi da obuhvati dva ili više tužbenih zahteva koji su u vezi među sobom , i da traži da sud usvoji drugu po redu samo ukoliko se prva odbije (eventualno udruživanje tužbenih zahteva)

255.4 Udruživanje tužbenih zahteva se može izvršiti prema članu 3 ovog zakona samo ukoliko je sud iste stvarne nadležnosti za svaki od zahteva obuhvaćenih u jednoj tužbi , i ako je za sve zahteve predviđena ista vrsta postupka.

255.5 Sa presudom sa kojom se usvaja tužbeni zahtev pod jedan gasi se sudska međuzavisnost nastala tužbanim zahtevom pod brojem 2.

Protivtužba

Član 256.

256.1 Tuženi ima pravo da podnese protivtužbu dok nije okončano pripremno ročište odnosno prvo ročište za glavnu raspravu, ukoliko pripremno ročište nije uopšte održano, ukoliko:

- a) protivtužbeni zahtev ima veze sa onim u tužbi (koneksna protivtužba);
- b) između tužbenog zahteva i onog protivtužbenog zahteva se može izvršiti nadoknada (nadoknativa protivtužba);
- c) sa protivtužbom se traži potvrđivanje nekog prava ili pravnog odnosa od čijeg postojanja ili nepostojanja zavisi celokupna ili delimična odluka o zahtevu tužioca (prjudicijalna protivtužba).

256.2 Nakon održavanja ročišta iz stava 1 ovog člana , protivtužba se može podići samo uz saglasnost tužitelja.

256.3 Protivtužba ne može da se podnese ukoliko je za procesuiranje zahteva protivtužbe nadležan sud druge vrste.

256.4 U slučajevima iz stava 1 tačka a) ovog člana sud može da odluči o podeli procesuiranja prema tužbenom zahtevu od onog prema tužbi ukoliko to iziskuju ekonomski uzroci tužbe.

Izmena tužbe

Član 257.

257.1 Izmenu tužbe čini izmena istovetnosti tužbenog zahteva ,proširenje tužbenog zahteva ili podnošenje još jednog drugog zahteva uporedo sa postojećim.

257.2 Tužba se ne smatra izmenjenom ukoliko je tužilac izmenio pravni osnov tužbenog zahteva,ukoliko je smanjio tužbeni zahtev ili ukoliko je izmenio ,dopunio ili ispravio pojedine navode u tužbi.

Član 258.

258.1 Tužilac može da izmeni tužbu najkasnije do okončanja pripremnog ročišta ili do početka ročišta o glavnom pretresu ,ukoliko pripremno ročište nije uopšte zakazano.U tom slučaju sud treba da tuženom daje potrebno vreme da se pripremi za pretres izmenjene tužbe.

258.2 Nakon okončanja pripremnog ročišta a najkasnije do okončanja ročišta o glavnom preresu sud može dozvoliti izmenu tužbe ,samo ako utvrdi da izmena nema za cilj odugovlačenje suđenja i ukoliko tuženi se slaže sa izmenom tužbe.

258.3 Smatra se da postoji saglasnost tuženog za izmenu tužbe ukoliko počinje da učestvuje u raspravi o stvari izmenjene tužbe,bez predhodnog usprotivljenja izmeni.

258.4 Sud, u slučaju iz stava 2 ovog člana neće dozvoliti izmenu tužbe i kada tuženi se protivi izmeni ukoliko se ispunjavaju sledeći uslovi:

- a) tužilac,bez njegove krivice nije mogao ranije da izmeni tužbu;
- b) tuženi ima mogućnost da učestvuje u raspravi o stvari pokrenute izmenjenom tužbom bez odlaganja glavnog ročišta.

258.5 Ukoliko je tužba izmenjena na ročištu na kojoj tuženi nije prisutan,sud treba da odloži ročištu i dostavi tuženom kopiju zapisnika sa tog ročišta.

258.6 Protiv rešenja kojim se dozvoljava ili odbija izmena tužbe nije dozvoljena posebna žalba.

Član 259.

Ako tužilac izmeni tužbu,zatraživši po istoj činjeničnoj osnovidругu stvar ili odredjeni novčani iznos, tuženi ne može da odbije to ukoliko izmena je kao posledica nastalih okolnosti nakon podizanja tužbe.

Član 260.

260.1 Ukoliko se ispune uslovi propisani u čl.258 tužilac može izmeniti tužbu na taj način što će u mesto prvobitno tuženog tužiti neko drugo lice.

260.2 Za izmenu tužbe na propisani način u prethodnom stavu ovog člana potrebna je saglasnost lica koje treba da se pojavi na sudjenje umesto tuženog, a ukoliko je tuženi počeo da učestvuje u raspravi o glavnom pretresu, potrebna je i njegova saglasnost.

260.3 Lice koje se pojavi na sudjenje umesto tužene stranke to treba da prihvati u stanju u kojoj se nalazi u trenutku pojavljivanja na sudjenju.

Član 261.

261.1 Tuzilac može da povlači tužbu bez saglasnosti tuženog do trenutka u kojem tuženi podnosi pred sudom odgovor na optužbu.

261.2 Tužba može da se povlači i kasnije, do okončanja glavnog pretresa, ukoliko je tuženi saglasan. Ukoliko tuženi u roku od sedam dana od dana obaveštenja o povlačenju tužbe ne izjasni se o tome smatraće se da je dao saglasnost za povlačenje tužbe.

261.3 Ukoliko je tužba povlačena, sud donosi rešenje kojim se konstatuje da je tužba povlačena. Ovo rešenje dostavlja se tuženom samo ako je tužba dostavljena ranije.

261.4 Protiv rešenja kojim se konstatujeda je tužba povlačena nije dozvoljena žalba.

261.5 Smatra se da povlačena tužba nije podnesena nikad i da se ista može podneti ponovo na sudu.

Postojanje sudske međuzavisnosti (Litispedenca)

Član 262.

262.1 Sudska zavisnost nastaje još u trenutku u kojem tuženom se dostavlja tužba.

262.2 Što se tiče zahteva koju je stranka podnela u toku postupka , sudska zavisnost, nastaje u trenutku kada je protivnička stranka obaveštena o takvom zahtevu.

262.3 Za vreme postojanja sudske zavisnosti o istom tužbenom zahtevu ne može se pokrenuti ponovno sudjenje izmedju istih stranaka, a ukoliko se to, ipak učini, sud odbacuje tužbu.

262.4 Sud, tokom čitavog postupka, po službenoj dužnosti, stara se o tome dali se odvija drugo sudjenje o istom tužbenom zahtevu izmedju istih stranaka.

Član 263.

263.1 Ukoliko neka od stranaka preinači, u toku postupka stvar ili pravo zatraženo tužbom, to ne smeta da se procesuiranje okonča izmedju istih stranaka.

263.2 Lice koje je steklo stvar ili pravo u toku sudjenja može stupiti u postupku, umesto tužioca ili tuženog, samo uz saglasnot obeju parničnih stranaka.

263.3 U slučaju iz st. 1 ovog člana rešenje proizvodi dejstvo i nad licem koje jestekloo stvar ili pravo u toku sudskog procesa.

POGLAVLJE XVI

Suparničarstvo

Član 264.

264.1 Tužba može da se podnesu zajedno od više tužilaca ili protiv više tuženih (suparničarstvo) u slučaju:

a) da su u odnosu na predmet spora u pravnoj zajednici ili ukoliko njihova prava, odnosno obaveze potiču iz iste činjenične ili pravne osnove (materialno suparničarstvo);

b) da su predmet spora zahtevi, odnosno obaveze iste vrste koje se zasnivaju na činjeničnoj i pravnoj osnovi, u biti istoj, i ako postoji stvarna i mesna nadležnost istog suda za svaki zahtev i za svakog tuženog (formanosuparničarstvo)

c) da je to predviđeno nekim drugim zakonom.

264.2 Do okončanja pripremnog ročišta, odnosno ročišta o glavnom pretresu stvari, ukoliko pripremono ročište nije uopšte zakazano tužiocu može da se pridruži, pod uslovima iz stava 1 ovog člana i neki drugi tužilac ili da se proširi tužba i na nekog drugog tuženog uz pribavljenje njegove saglasnosti.

264.3 Lice koje se pridruži tužiocu, odnosno lice na koje se proširuje tužba treba da prihvati postupak u stanju u kojem se ono nalazi u trenutku kada ono pristupi tom postupku.

Član 265.

265.1 Tužilac njegovom tužbom može obuhvatiti dva ili više tuženih i na način da može da zatraži da tužbeni zahtev usvoji prema tuženom pod brojem 2. ukoliko se isti odbije ko neosnovan prema tuženom pod brojem 1. (suparničarstvo sa eventualno tuženim).

265.2 Na način propisan u stavu 1. ovog člana tužilac može obuhvatiti tužbom dva ili više tuženih ukoliko se prema svakom od njih podnosi isti tužbeni zahtev ili ukoliko prema nekom od njih podnosi drugi tužbeni zahtev, ali koji je u vezi sa prvim tužbenim zahtevom, i ukoliko se za svakog od tih zahteva je stvarno i mesno nadležan isti sud.

Član 266.

266.1 Lice koje u celini ili delimično traži stvar ili pravo u vezi sa kojim postupak je u toku između stranaka u parnici, može da u stvarnom sudu tužiti njih njegovom tužbom do okončanja postupka pravosnažnom odlukom (glavno posredovanje).

266.2 Ukoliko sud odluči da obustavi postupak o prvoj tužbi u tom slučaju presuda kojim se odobrava tužbeni zahtev glavnog posrednika ima prethodni značaj (prejudiciale) za sudjenje po prvoj tužbi.

Član 267.

Glavni dužnik i jemac mogu da se tuže zajedno ako to nije u suprotnosti sa sadržajem ugovora o jemstvu.

Član 268.

Svaki suparničar u parničnom postupku je stranka za sebe, te njegove izvršene proceduralne radnje ili neizvršavanje takvih radnji ne idu ni u korist ni na štetu drugih suparničara.

Član 269.

269.1 Ukoliko se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može da se reši samo na isti način prema svim suparničarima (jedinствeno suparničarstvo) u tom slučaju oni se svi smatraju kao jedna jedina parnična stranka tako da u slučaju kada neko od suparničara ne izvršava neku proceduralnu radnju, dejstvo proceduralnih radnji izvršenih od drugog suparničara se odnosi i na one koji nisu izvršili takve radnje.

269.2 Ukoliko suparničari izvršavaju proceduralne radnje koje se razlikuju mesudjusobno u tom slučaju sud uzima u obzir onu proceduralnu radnju koja je najpovoljnija za sve njih.

Član 270.

270.1 Ako rokovi za izvršenje odedene proceduralne radnje ističu u različitim vremenskim periodima za suparničare u jedinstvenom suparničarstvu, u tom slučaju takvu proceduralnu radnju može izvršiti svaki suparničar dok ne ističe zadnji rok propisan za njegovo izvršenje.

270.2 Svaki od suparničara ima pravo da iznese predloge u vezi sa vođenjem sudskog procesa.

POGLAVLJE XVII

Učešće trećih lica u parničnom postupku

Član 271.

271.1 Svako može da posreduje u jednom parničnom postupku koji se odvija između ostalih lica kada za to ima pravni interes da podrži jednu ili drugu stranku u parnici, sa kojom se udružuje na sudjenju radi pomaganja istoj.

271.2 Posrednik može pristupiti parničnom postupku u toku čitavog postupka koji se okonča donošenjem pravosnažne odluke o tužbenom zahtevu kao i u toku postupka koji se pokreće vanrednim sredstvima napadanja.

271.3 Izjavu o pristupanju parničnom sudjenju posrednik može podneti pismeno van ročišta ili usmeno na sudskom ročištu.

271.4 Predstavka posrednika dostavlja se obema parničnim strankama a kada je izjava posrednika data na sudskom ročištu u tom slučaju odgovarajući deo zapisnika se dostavlja samo stranci koja nije bila prisutna na ročištu.

Član 272.

272.1 Svaka od dveju parničnih stranaka može osporiti posredniku pravo posredovanja na sudjenju i da predlaže njegovo odbijanje.

272.2 Dok rešenje kojim je odbijeno učešće posrednika, ne postane pravosnažno, posrednik može da učestvuje u postupku i njegove proceduralne radnje ne mogu da se isključe.

272.3 Protiv sudskog rešenja kojim je odobreno učešće posrednika nije dozvoljena posebna žalba.

Član 273.

273.1 Posrednik je dužan da prihvati parnični postupak u tom stanju u kojem se nalazio u trenutku kada je posredovao na sudjenju. U toku daljeg procesuiranja posrednik ima pravo da podnosi predloge i da izvrši ostale proceduralne radnje u rokovima u kojima ove radnje bi mogla izvršiti stranka kojoj se on pridružio.

273.2 Ukoliko je posrednik pristupio parničnom postupku do trenutka kada je odluka o tužbenom zahtevu postala pravosnažna on ima pravo da podnese i vanredno sredstvo napadanja takve odluke.

273.3 Ukoliko posrednik protiv odluke podnosi sredstvo napadanja, u tom slučaju jedan primerak se dostavlja i parničnoj stranci kojoj se pridružio sa ciljem da je podrži tokom sudjenja o toj stvari.

273.4 Proceduralne radnje izvršene od strane posrednika, za stranku kojoj se pridružio on, imaju pravno dejstvo samo ukoliko nisu u suprotnosti sa njenim proceduralnim radnjima.

273.5 Uz saglasnost obeju parničnih stranaka, treće lice koje je posredovalo na sudjenju može zauzeti mesto stranke za koju je posredovao i da ova zadnja izlazi iz sudjenja.

Član 274.

274.1 Ukoliko pravno dejstvo presude treba da se odnosi i na posrednika, onda ovaj poslednji u parničnom sudjenju ima proceduralno svojstvo jedinstvenog suparničara sa strankom koju je podržao u toku procesuiranja stvari (čl. 275).

274.2 Posrednik u proceduralnom svojstvu jedinstvenog suparničara može podneti vanredno sredstvo napadanja i u parničnom postupku u kojem je učestvovao do trenutka kada je odluka o tužbenom zahtevu postala pravosnažna.

Imenovanje pravnog predhodnika

Član 275.

275.1 Lice koje je tuženo kao vlasnik neke stvari ili kao korisnik nekog imovinskog prava i koje smatra da tu stvar raspoláže, odnosno da pravo koristi u ime trećeg lica može, kasnije na pripremnom ročištu, a ukoliko ona nije održana, onda na ročištu za glavni pretres da poziva sudskim putem to treće lice (pravni predhodnik) da na njegovo mesto ulazi na suđenjekao tužena stranka.

275.2 Saglasnost tužioca da umesto tužene stranke od njega, suđenju pristupi pravni predhodnik potrebna je samo ukoliko tužilac protiv tuženog podnosi i zahteve koji ne zavise od toga da li drži na raspolaganju ili ne stvar u ime prethodnika, odnosno uživa ili ne određeno pravo u ime pravnog predhodnika.

275.3 Ukoliko pravni prethodnik koji je uredno pozvan ne dolazi na sudskom očištu ili ne pristaje da pristupi parničnom postupku u mesto tužene stranke, onda ovaj poslednji ne može da se usprotivi učešću na raspravi o stvari tužbom protiv njega.

Obaveštenje trećeg lica o sudskom procesu

Član 276.

276.1 Svaka stranka mmože pozivati na sudjenje jedno lice sa kojim smatra da ima zajedničku stvar ili od koga se može zatražiti jedna garancija ili nagradjivanje koje je povezano sa okončanjem te stvari.

276.2 Treće lice se poziva pismenim zahtevom da se može pojaviti do okončanja sudjenja pravosnažnom odlukom. U takvom dopisu koji se trećem licu dostavlja preko stvarnog suda navodi se razlog pozivanja i stanje u kojem se nalazi parnični postupak.

276.3 Stranka koja je obavestila treće lice o sudskom procesu ne može, iz tih razloga zatražiti prekid sudjenja, odlaganje ročišt ili produženje rokova za izvršenje proceduralnih radnji.

POGLAVLJE XVIII

Prekid sudjenja i prestanak sudjenja

Član 277.

Sudski proces prekida se:

- a) u slučaju kada parnična stranka umre ili gubi proceduralnu sposobnost a koja nije odredila, punomoćjem zastupnika na sudjenju;
- b) kada pravni zastupnik stranke umre ili prestaje da važi njegovo ovlašćenje za zastupanje a stranka nije odredila, punomoćjem zastupnika na sudjenju;
- c) kada stranka koja je pravno lice prestaje da postoji, odnosno kada nadležni organ donosi pravosnažnu odluku o zabrani njegovog rada;
- d) kada se podnosi predlog o pokretanju stečajnog postupka u sporovima u kojima optuženi je stečajni dužnik;
- e) kada zbog rata ili drugih razloga prestaje rad suda;
- f) kada je prekid sudjenja utvrđeno nekim drugim zakonom.

Član 278.

278.1 Osim slučajeva predviđenim ovim zakonom sud prekida sudjenje:

- a) ukoliko je sam odlučio da ne reši prethodnu stvar (član 13);
- b) ukoliko se stranka nalazi u zoni koja je zbog vanrednih događaja (poplave, zemljotresi i dr.) odsečena od suda.

278.2 Sud može odrediti prekidanje sudjenja ukoliko odluka o tužbenom zahtevu zavisi od toga dali je privredni prestup ili krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, ko je izvršilac ili ukoliko je on odgovoran a naročito kada se pojavi sumnja da je svedok ili veštak dao lažne izjave ili da je korišćeni dokumenat kao dokazno sredstvo lažan.

Član 279.

279.1 Kao rezultat prekida suđenja, rokovi za vođenje postupka takođe se prekidaju.

279.2 U vremenu dok traje prekid sudjenja sud ne može izvršiti nikakve proceduralne radnje ukoliko je prekid nastao nakon okončanja ročišta o glavnom pretresu stvari, sud može doneti zasluženu kaznu na osnovu proceduralnog materijala iz izvršenog pretresa.

279.3 Proceduralne radnje izvršene od jedne stranke u vremenu dok traje prekid sudjenja ne proizodi nikakvo pravno dejstvo prema protivničkoj strani. Njihovo dejstvo počinje samo nakon nastavljanja prekidanog sudskog procesa.

Član 280.

280.1 Postupak koji je obustavljen iz razloga navedenih u članu 277, tačka (a) – (d) ovog zakona nastaviće se kada naslednik ili staratelj nasleđene imovine, novi pravni zastupnik,

upravnik stečaja ili pravni prethodnik pravnog lica preuzimaju postupak ili kada ih poziva sud da to učine, na predlog protivničke stranke.

280.2 Postupak koji je obustavljen iz razloga navednog u čl. 277, tačka (e) ovog zakona nastaviće se nakon što stečajni sud bude ukinuo moratorijum.

280.3 Ukoliko je sud prekidao sudjenje iz razloga navedenih u čl. 278, st.1, tačka 1 i st. 2 ovog zakona sudjenje će se nastaviti nakon okončanja postupka u pravosnažnom obliku kod suda ili drugog nadležnog organa, ili kada stvarni sud konstatuje da više ne postoje razlozi da se čeka njegovo okončanje.

280.4 U svim ostalim slučajevima prekidano sudjenje će se nastaviti na predlog stranke nakon prestanka razloga za prekid.

280.5 Rokovi koji su zbog prekida sudjenja prestali da teću, za interesovanu stranku počinju ponovo da teću od dana kada sud dostavi rešenje o nastavljanju sudjenja.

280.6 Stranci koja nije podnela predlog za nastavak sudjenja, rešenje o njegovom nastavku se dostavlja prema odredbama čl. 110 ovog zakona.

Član 281.

281.1 Žalba protiv rešenja kojom se konstatuje (čl. 277) ili se određuje (čl. 278) obustavljanje postupka ne sprečava izvršenje rešenja.

281.2 Ukoliko sud tokom sudske sednice odbije predlog o prekidu sudjenja i odlučuje da sudjenje počinje odmah, protiv ovog rešenja nije dozvoljena posebna žalba.

Član 282.

282.1 Prestanak sudjenja nastaje kada stranka umre ili kada prestaje da postoji, ukoliko su predmet spora prava koja se ne mogu preneti u nasledstvu stranke, odnosno njenog pravnog naslednika.

282.2 U slučajevima iz st. 1 ovog člana rešenje o prestanku sudjenja dostavlja se protivničkoj stranci, naslednicima, odnosno pravnom nasledniku stranke nakon njihovog određivanja.

282.3 Naslednicima umrle stranke, prema predlogu protivničke stranke, ili po službenoj dužnosti sud im određuje privremeni zastupnik kome dostavlja rešenje o prestanku sudjenja, ukoliko konstatuje da postupak o nasledjivanju može trajati dugo vremena.

282.4 Rešenje o prestanku sudjenja doneto zbog prestanka pravnog lica dostavlja se protivničkoj stranci i pravnom nasledniku pravnog lica ukoliko ovaj poslednji postoji.

282.5 Dok rešenje o prestanku sudjenja postane pravosnažno, u vezi sa rokovima o izvršenju pravnih radnji, sa pravima stranaka i sudskim radnjima shodno se primenjuju odredbe o prekidu sudjenja.

POGLAVLJE XIX

Pravna pomoć

Član 283.

283.1 Sudovi su dužni da pružaju uzajamnu pravnu pomoć u praničnim postupcima.

283.2 Ukoliko zamoljeni sud nije nadležan za izvršenje radnje za koje je zamoljen, dostaviće molbu nadležnom sudu, odnosno drugom državnom organu a o tome će obavestiti sud od koga je stigla molba. Ukoliko zamoljenom sudu nije poznat nadležni sud odnosno drugi državni organ, zamoljeni sud vraća molbu sudu o toj stvari.

Član 284.

284.1 Sudovi pružaju pravnu pomoć stranim sudovima u slučajevima predviđenim međunarodnim ugovorima kao i kada postoji uzajamnost u pružanju pravne pomoći. U slučaju sumnje o postojanju uzajamnosti, obaveštenja daje odgovarajuće ministarstvo.

284.2 Sud neće pružiti pravnu pomoć stranom sudu ukoliko ovaj poslednji zatraži izvršenje radnji koje su u suprotnosti sa pravnim poretkom. U takvom slučaju zamoljeni sud molbu će dostaviti po službenoj dužnosti vrhovnom sudu koji donosi konačnu odluku.

Član 285.

Sudovi pružaju pravnu pomoć stranim sudovima na način propisan domaćim zakonom. Proceduralna radnja koja je predmet molbe stranog suda može se izvršiti i na način koji zatraži strani sud, ukoliko takav postupak nije u suprotnosti sa pravnim poretkom.

Član 286.

Ukoliko međunarodnim ugovorom nije predviđeno drugačije, sudovi će preuzetina procesuiranje molbe o pružanju pravne pomoći stranih sudova ukoliko su dostavljeni diplomatskim putem i ukoliko su spisi koji su priloženi , izradjeni na jeziku koji je u službenoj upotrebi na sudu, ili ukoliko im je priloženo njihov overeni prevod na tom jeziku.

Član 287.

Ukoliko međunarodnim ugovorom nije predviđeno drugačije, molbe domaćih sudova za pravnu pomoć dostavljaju se stranim sudovima diplomatskim putem. Molbe i ostali spisi koji se prilože treba da se izradjuju na jeziku zamoljene zemlje ili treba da se im priloži njihov overeni prevod na tom jeziku.

POGLAVLJE XX

Nepoštovanje suda

Član 288.

288.1 Sud će u toku postupka kazniti novčanom kaznom do 500 € stranku, pravnog zastupni, opunomoćenog zastupnika ili posrednika koji je proceduralnim radnjama teško zloupotrebio prava koja su mu priznata ovim zakonom.

288.2 Ukoliko je proceduralnom radnjom iz stava 1 ovog člana nekom od učesnika u postupku izazvana šteta građanskopravne prirode, na zahtev oštećenog sud odlučuje o naknadi štete u istom sudskom procesu.

Član 289.

289.1 Novčanom kaznom od 100-500€ sud će kazniti stranku ili drugog učesnika u postupku koji putem predstavnika vredja sud.

289.2 Ukoliko učesnik u postupku ili lice koji je prisutno na mestu gde se održava ročište o pretresu odnosno stvari vredja sudili ostale učesnike u postupku, ometa rad ili ne izvršava naredjenja sudije za očuvanje reda i mira, sud će ukoriti njega. Ukoliko se ukor pokaže neuspešnim, sud će ukoreno lice udaljiti sa mesta gde se održava sudska sednica ili će ga kazniti novčanom kaznom do 500€ a može ga i udaljiti i osuditi novčanom kaznom.

289.3 Ukolik se stranka ili opunomoćeni zastupnik udalji sa mesta sednice, sednica će se održavati bez njihovog prisustva. Ukoliko opunomoćeni zastupnik stranke i tokom daljeg odvijanja postupka učini postupke predviđene u st. 1 i 2 ovog člana, sud može zabraniti dalje zastupanje stranke.

289.4 Kada sud odudi novčanom kaznom ili ga udaljava sa mesta gde se odvija sudska sednica branioca pripravnika advokata kao ovlašćenog zastupnika, o tome će obavestiti advokatsku komoru.

Član 290.

Sud će osuditi novčanom kaznom do 500€ zastupnika zbog dobijanja spisa, koji suprotno odredbama čl. 118 ovog zakona ne obavesti sud o promeni adrese. Takvog zastupnika, na zahtev stranke, sud će zadužiti troškovima nastalih neopravdanim neobaveštavanjem o promeni adrese.

Član 291.

291.1 Lice koje neopravdano odbija da primi dopis kao i lice koji na neki drugi način ometa uručivanje dopisa otežavajući ili onemogućavajući na taj način primenu odredaba ovog zakona o uručivanju dopisa sud će kazniti novčanom kaznom do 500€.

291.2 Na zahtev stranke sud obavezuje lice iz stava 1 ovog člana da plati troškove koje je izazvao njegovim ponašanjem predviđenim u st. 1 ovog člana.

Član 292.

292.1 Kada se pozvani svedok ne pojavljuje bez opravdanih razloga, ili bez opravdanog odobrenja ili razloga se udaljava sa mesta gde treba da bude saslušan, sud će naložiti njegovo prinudno privođenje i isplatu troškova prinudnog privođenja, kao i kazniće ga novčanom kaznom do 500€.

292.2 Ukoliko svedok dolazi na mesto određivanja sednice i pored upozorenja o posledicama odbije da svedoči ili odgovori na konkretna pitanja a sud te razloge odbijanja smatra ih neopravdanim, može ga kazniti novčanom kaznom do 500€ a ukoliko i nakon toga odbije da svedoči može ga pritvoriti. Pritvor može trajati dok svedok ne pristaje da svedoči ili dok njegovo svedočenje ne postaje nepotrebno, ali ne više od 30 dana.

292.3 Na zahtev stranke sud će odlučiti da je svedok dužan platiti troškove koje je izazvao njegovim neopravdanim nedolaskom, odnosno neopravdanim odbijanjem da svedoči.

292.4 Ukoliko svedok kasnije opravdava njegovo odsustvo sud će ukinuti rešenje o kazni a može osloboditi svedoka u potpunosti ili delimično obaveze plaćanja troškova. Sud može ukinuti svoje rešenje o kazni i kada svedok kasnije pristaje da svedoči.

Član 293.

293.1 Sud može kazniti novčanom kaznom do 1.00€ veštaka koji bez nekog opravdanog razloga ne dostavi u određenom roku njegovu konstataciju i mišljenje ili koji bez razloga ne dolazi na sednicu iako je uredno pozvan.

293.2 Kaznom iz st. 1 ovog člana sud kazni će veštaka koji bez nekog razloga odbije veštačenje.

293.3 Na zahtev stranke sud može da primorava veštaka na plaćanje troškova izazvanih nedostavljanjem dopisa koji sadrži njegovo konstatovanje i mišljenje, bez razloga, neopravdanim izostankom, odnosno neopravdanim odbijanjem da veštači.

293.4 Rešenje o kažnjavanju veštaka sud može ukinuti pod uslovima čl. 292, st.4 ovog zakona.

293.5 Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na sudskog tumača.

Član 294.

Ukoliko kažnjeno lice novčanom kaznom prema odredbama ovog zakona ne plati kaznu u određenom roku, ta kazna će se zameniti kaznom zatvora koji traje srazmerno visini izrečene novčane kazne, onako kako je propisano krivičnim zakonikom, ali najduže do mesec dana.

Član 295.

295.1 Žalba protiv rešenja iz čl. 288, 289, 290, stav. 1, 292, stav. 1 i čl. 293, st. 1 ovog zakona ne odlaže izvršenje rešenja.

295.2 Žalba protiv rešenja iz čl. 292, st. 2 i čl. 293 st. 2 ovog zakona ne sprečava izvršenje rešenja, osim kada u takvoj žalbi se napada i odluka suda kojom nisu prihvaćeni razlozi svedoka za nedavanja izjave ili odgovora na konkretno pitanje, odnosno razlozi veštaka za neobavljanje veštačenja.

POGLAVLJE XXI

OBEZBEDENJE TUŽBENOG ZAHTEVA

Član 296.

296.1 Za odlučivanje o predlogu prijavljeno obezbedjenje pre pokretanja optužbe za početak parničnog postupka kao i u toku takvog postupka nadležan je sud koji postupava prema optužbi. Odluku o meru obezbedjenja donosi sud koji postupava u prvom stepenu a viši sud onda kada predlog za njegovo donošenje je podnet nakon dostavljanja dosije predmeta prema žalbi pri ovom sudu.

296.2 Nakon što rešenje o tužbenom zahtevu postane pravosnažno, o predlogu obezbedjenja odlučuje sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o tužbenom zahtevu u prvom stepenu.

Član 297.

297.1 Mera bezbednosti može se odrediti:

a) ukoliko predlagač obezbedjenja čini verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava, i

b) ukoliko postoji opasnost da bez određivanja takve mere protivnička strana bi mogla onemogućiti ili znatno otežati ostvarivanje zahteva, naročito otudjivanjem svoje

imovine, njenim skrivanjem, zaduživanjem ili na neki drugi način kojim bi promenilo postojeće stanje stvari ili na neki drugi način bi uticalo negativno na prava predlagača obezbedjenja.

297.2 Ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno sud određuje bezbednosnu meru samo pod uslovima pod kojima predlagač obezbedjenja, u određenom roku od strane suda, na način koji je predviđen zakonom o izvršnom postupku, daje garanciju na meru i određenu vrstu od strane suda, o šteti koja se može prouzrokovati protivničkoj strani određivanjem i sprovođenjem bezbednosne mere.

297.3 Ukoliko predlagač ne daje garancije u određenom roku, sud će odbiti predlog za određivanje bezbednosne mere. Na zahtev predlagača, sud može osloboditi njega obaveze davanja garancije ukoliko se utvrdi da nema finansijske mogućnosti za takvu stvar.

297.4 Zajednice lokalnih vlasti su izuzete od obaveze iz st. 3 ovog člana.

Član 298.

Garancija iz čl. 297 ovog zakona vraća se u roku od sedam dana od dana kada prestaje bezbednosna mera. Ukoliko u međuvremenu predlagač obezbedjenja podigne tužbu za nadoknadu štete, nadležni sud za sudjenje o tužbi odlučice o stavljanje na snazi bezbednosne mere.

Član 299.

299.1 Za obezbedjenje novčanog zahteva mogu da se određuju sledeće bezbednosne mere:

a) zabrana protivniku obezbedjenja da otudji, skriva, zaduži ili raspolaže određenom imovinom dovoljne vrednosti koja je dovoljna za obezbedjenje zahteva predlagača obezbedjenja. Ova zabrana će se upisati u javnom odgovarajućem spisku.

b) očuvanje imovine na koju se odnosi zabrana iz gorenavedene tačke od suda na njegovom depozitu kada postoji mogućnost za takvu stvar ili davanjem na raspolaganju predlagaču obezbedjenja ili trećem licu.

c) zabrana dužniku protivnika obezbedjenja da ovom poslednjem ispuni zahtev ili uruči stvar kao i zabrana protivniku obezbedjenja da primi stvar, da realizuje zahtev ili da raspolaže njime.

d) predbeleška založnog prava o nepokretnoj stvari protivnika obezbedjenja ili o registrovanom pravu na nepokretnoj stvari, do vrednosti glavnog zahteva, uz kamate i proceduralne troškove postupka za koji je donesena presuda koja još nije postala izvršna.

299.2 Rešenje kojim se određuje bezbednosna mera dostavlja se protivniku obezbedjenja, dužniku protivnika obezbedjenja, a kada je to slučaj i javnom odgovarajućem registru. Bezbednosna mera se smatra izvršenom u trenutku kada se rešenje dostavlja protivniku obezbedjenja ili njegovom dužniku, ukoliko je to dostavljeno

ovom poslednjem, ili odgovarajućem javnom registru zavisno od toga koji je od tih datuma dostavljanja najraniji u vremenskom smislu.

299.3 U regionima gde ne postoje javne knjige, bezbednosne mere iz ovog člana primeniće se sprovođenjem adekvatnih proceduralnih pravila izvršnog postupka.

Član 300.

300.1 Za obezbedjenje zahteva upućenom prema određenoj stvari ili prema jednom njegovom delu mogu se odrediti sledeće bezbednosne mere:

- a) zabrana protivniku obezbedjenja da otudji, skriva, zaduži ili raspolaze imovinom prema kojoj je upućen zahtev. Ova će zabrana biti evidentirana u odgovarajućem javnom registru.
- b) čuvanje imovine na koje se odnosi zabrana iz tačke 1 ovog stava i to polaganjem na sudu, ukoliko je to moguće, ili predajem na raspolaganje predlagaču obezbedjenja ili trećem licu.
- c) zabrana za protivnika obezbedjenja da izvrši radnje kojima se može oštetiti deo imovine prema kojem je upućen zahtev, ili nalog za protivnika obezbedjenja da izvrši određene potrebne radnje radi očuvanja imovine ili očuvanja postojeće stanje okolnosti;
- d) ovlašćenje predlagača obezbedjenja da obavlja određene aktivnosti.

300.2 Odredbe st. 2 i 3 člana 299 ovog zakona primenjuju se i u slučaju obezbedjenja zahteva koji je upućen prema određenoj stvari ili njegovom delu.

300.3 Bezbednosne mere iz ovog člana ne smeju obuhvatiti u celini zahtev da se njima obezbedi.

Član 301.

Radi obezbedjenja ostalih prava ili radi očuvanja postojećeg stanja okolnosti, mogu se odrediti sledeće bezbednosne mere:

- a) zabrana za protivnika obezbedjenja da izvrši određene aktivnosti ili nalog da obavlja takve aktivnosti u cilju očuvanja postojećeg stanja ili sprečavanja oštećenja protivničke strane;
- b) ovlašćenje predlagača obezbedjenja da preduzme određene aktivnosti.
- c) stavljanje određene imovine protivnika obezbedjenja na očuvanje i staranje trećem licu;
- d) i ostale mere koje sud određuje kao neophodne radi obezbedjenja tužbenog zahteva predlagača obezbedjenja.

Član 302.

302.1 Protivnik obezbedjenja koji postupa suprotno rešenju o zabrani otudjenja, skrivanja, zaduženja ili raspolaganja imovinom odgovara prema pravilima odredbama građanskog prava. Nakon predbeleške zabrane i dok ona bude na snazi, nije moguć upis u javnom spisku nikakvih izmena prava nastalih na osnovu dobrovoljnog raspolaganja protivnika obezbedjenja.

302.2 Otudjenje ili zaduženje suprotno nalogu suda o zabrani otudjenja, skrivanja ili raspolaganja imovinom nema pravno dejstvo nad predlagačem, osim ako ima mesta za primenu pravila o zaštiti časnog dobitnika.

302.3 Odredbe iz stava 1 i 2 ovog člana shodno se primenjuju i u slučaju postupanja lica suprotno odluci suda o određivanju ostalih mera bezbednosti.

302.4 Pomoću bezbednosne mere ne stiče se pravo zaloga osim u slučaju opravdanja predbeleške prava zaloga iz tačke d, st. 1 člana 299 ovog zakona.

Član 303.

Sud može, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, odrediti odjednom više bezbednosnih mera kada je za to potrebno.

Član 304.

304.1 Bezbednosna mera može da se predloži pre pokretanja i u toku sudskog parničnog procesa kao i nakon njegovog okončanja, dok se izvršenje ne okonča u celini.

304.2 Predlog se može podneti u pismenom obliku. Ukoliko je predlog povezan sa sudskim procesom koji je utoku on se može podneti i usmeno na sudskoj sednici.

304.3 U predlogu za određivanje bezbednosnih mera, predlagač obezbedjenja treba da o njemu pokaže zahtev, o čijem obezbedjenju podnosi predlog, bezbednosnu meru koju predlaže, sredstva i predmet bezbednosne mere. U predlogu treba da se navedu i činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtev kao i da se predlažu dokazna sredstva kojima se mogu dokazati ciljevi izneseni u predlogu. Predlagač obezbedjenja je dužan, ukoliko postoji mogućnost da dokazna sredstva prilaže predlogu.

304.4 Na predlog o određivanju bezbednosnih mera, koji je podnesen usmeno shodno se primenjuju odredbe stava 3 ovog člana.

Član 305.

305.1 Osim u slučajevima propisanih ovom zakonom, bezbednosna mera ne može se odrediti, ukoliko protivnik obezbedjenja nije bio u mogućnosti da seizjasni o predlogu njenog određivanja.

305.2 Predlog o određivanju bezbednosnih mera sud, zajedno sa spisima koji su priloženi njemu dostavlja protivniku obezbedjenja uz obaveštenje da može podneti pismeni odgovor u roku od sedam (7) dana.

Član 306.

306.1 Predlogom predlagača obezbedjenja podnesenog uz predlog o određivanju bezbednosne mere sud može odrediti privremenu meru bezbednosti, ukoliko predlagač obezbedjenja čini verodostojnom nameru da je bezbednosna mera osnovana i hitna i da bi drugačijim postupanjem mogao izgubiti cilj bezbednosne mere.

306.2 Odluku iz stava 1 ovog člana sud dostavlja protivniku obezbedjenja odmah. Protivnik obezbedjenja u roku od tri (3) dana u njegovom odgovoru može osporiti razloge za određivanje privremene mere bezbednosti a zatim sud treba da zakaže sednicu u naredna tri (3) dana. Odgovor protivnika obezbedjenja treba da sadrži deo obrazloženja.

306.3 Nakon održavanja sednice iz stava 2 ovog člana sud će, posebnim rešenjem poništiti rešenje kojim je odredio privremenu meru bezbednosti ili zameniti istu sa nekim drugim rešenjem o određivanju bezbednosne mere u skladu sa čl. 307 ovog zakona. Protiv novog rešenja o određivanju bezbednosne mere dozvoljena je žalba.

Član 307.

307.1 U rešenju o određivanju bezbednosne mere sud utvrđuje vrstu mere, sredstva kojima će se ono ostvariti prinudno i predmet bezbednosne mere, primenivši shodno pravila sudskog izvršnog postupka. Sud, po službenoj dužnosti dostavlja rešenje o određivanju bezbednosne mere nadležnom izvršnom sudu radi njegovog prinudnog izvršenja i javnog spiska u cilju upisa u njemu.

307.2 Ukoliko, u cilju izvršenja naloga ili određene zabrane treba izmeniti sredstva ili predmete obezbedjenja predlagač obezbedjenja može predložiti takvu izmenu u istom postupku i na osnovu naloga ili postojeće zabrane.

307.3 Rešenje kojim je određena bezbednosna mera ima dejstvo rešenja o izvršenju iz Zakona o izvršnom postupku. Bezbednosna mera obavezuje stranke u procesu kao i lica koja su u vezi sa njima, ali samo nakon što budu obavešteni o bezbednosnoj meri određenoj rešenjem.

307.4 Rešenja iz stava 1 i 2 ovog člana treba da sadrže deo obrazloženja.

307.5 Kada sud po službenoj dužnosti odredi bezbednosnu meru, u tom slučaju on ih primenjuje shodno odredbama ovog člana.

Član 308

308.1 Kada se bezbednosna mera određuje pre podizanja tužbe odlukom kojom se određuje bezbednosna mera određuje se i rok ne kraći od trideset (30) dana u kome predlagač obezbedjenja treba da podigne tužbu.

308.2 Predlagač obezbeđenja treba da podnese sudu dokaz iz koga se vidi da je postupio u skladu sa gorenavedenim stavom ovog člana.

Član 309.

309.1 Bezbednosna mera odredjena sudskom odlukom ostaje na snazi dok se ne donese druga odluka o bezbednosnoj meri.

309.2 Ukoliko se ne odobri tužbeni zahtev prvostepenom presudom, nadležni sud može da ostavlja na snazi bezbednosnu meru dok prvostepena presuda ne postane pravosnažna.

309.3 Oredjena bezbednosna mera ostaje na snazi najviše do isticanja roka od trideset (30) dana nakon stvaranja uslova o prinudnom izvršenju.

309.4 Bezbednosnu meru upisanu u javnim knjigama sud izbriše po službenoj dužnosti.

Član 310.

310.1 Protiv prvostepenog rešenja o bezbednosnoj meri može se izjaviti žalba u roku od sedam (7) dana od dana njenog dostavljanja.

310.2 Žalba se dostavlja protivniku obezbeđenja koji u roku od tri (3) dana od dana dostavljanja ima pravo da podnese na sudu odgovor na žalbu.

310.3 O žalbi odlučuje drugostepeni sud u roku od petnaest (15) dana od dana pristizanja odgovora na žalbu ili isticanja roka za njeno podnošenje.

310.4 Žalba ne odlaže izvršenje rešenja iz čl. 1 ovog člana.

310.5 Protiv rešenja o privremenoj meri nije dozvoljena žalba.

Član 311.

311.1 Ukoliko su odredjene mere predvidjene čl. 299, st. 1 tačka a) i b) i čl. 306, stav 1, 2 na predlog protivnika predlagača ili čuvara sud donosi odluku da se prodaju konkretne stvari koje se brzo kvare ili ukoliko postoji opasnost od znatnog opadanja cene takvih stvari.

311.2 Prodaja stvari iz st. 1 ovog člana vrši se prema pravilima za izvršenje o pokretnim stvarima.

311.3 Ukoliko je odredjena bezbednosna mera iz čl. 300, st. 1 tačka c) sud može, na predlog predlagača obezbeđenja ili njegovog protivnika, odlučiti da predlagaču

obezbedjenja prenese pravo ostvarivanja zahteva, ukoliko postoji opasnost njenog neostvarivanja, zbog kašnjenja u njegovom ostvarenju, ili opasnost gubljenja prava na regres prema trećem licu.

311.4 Iznos stečenog novca prodajem pokretnih stvari ili realizacijom kredita čuva se u sudskom depozitu do trenutka ukidanja bezbednosne mere ili do trenutka predlaganja njenog izvršenja, ali najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana kada kredit postane dospelim traženim. Ostale koristi stečene ostvarivanjem potraživanjem kredita polažu se, ukoliko postoji mogućnost u sudskom depozitu, ili se određuje neka druga mera očuvanja do trenutka ukidanja bezbednosne mere, odnosno dok predlagač obezbedjenja predlaže izvršenje,, ali najkasnije do trideset (30) dana od dana kada kredit postaje izvršan.

Član 312.

312.1 Predlagač obezbedjenja u njegovom predlogu o određivanju bezbednosne mere, ili kasnije može izjaviti da se slaže da umesto da se odredi bezbednosna mera on bi bio zadovoljan davanjem zaloge od strane njegovog protivnika.

312.2 Davanje zaloge umesto bezbednosne mere može se odrediti i na predlog protivnika obezbedjenja, ukoliko se time slaže predlagač obezbedjenja.

Član 313.

313.1 Ukoliko predlagač obezbedjenja u roku određenom rešenjem o određivanju bezbednosne mere ne podnosi dokaz predviđen u čl. 314 ovog zakona sud će okončati postupak i poništiti izvršene radnje.

313.2 Na predlog protivnika obezbedjenja započeti postupak će se okončati i izvršene radnje poništiti, ukoliko okolnosti zbog kojih je određena bezbednosna mera , kasnije su se izmenile i učinile je nepotrebnom.

313.3 Sud na predlog predlagača obezbedjenja okončaće postupak i poništiti izvršene radnje i kada:

- a) protivnik obezbedjenja polaže na sudu obavezan iznos zahteva koji se osigurava, uz kamate i troškove;
- b) protivnik obezbedjenja čini verodostojnom nameru da je zahtev u trenutku donošenja rešenja o određivanju bezbednosne mere ostvaren ukoliko je bio dovoljno obezbedjen;
- c) pravosnažnom odlukom je utvrđeno da je zahtev nastao ili prestao.

313.4 U slučajevima iz stava 1. i 3, tačka 2 i 3 ovog člana nastale troškove određivanjem i primenom bezbednosne mere padaju na teret predlagača obezbedjenja.

Član 314.

314.1 Troškove nastale u toku postupka obezbedjenja unapred ih snosi predlagač obezbedjenja.

314.2 Ukoliko se predlog o određivanju bezbednosne mere podnosi u toku parničnog postupka ili u toku nekog drugog sudskog postupka nadležni sud za odlučivanje o tužbenom zahtevu ili o nekom drugom zahtevu odlučuje o tome kon će snositi troškove određivanja i sprovođenja bebednosnih mera.

Član 315.

Predlagač obezbedjenja ima pravo, prema opštim pravilima imovinskog prava da mu se nadoknadi šteta koja mu je prouzrokovana nesprovedjenjem rešenja o određenoj bezbednosnoj meri.

Član 316.

Protivnik obezbedjenja ima prava, prema opštim pravilima imovinskog prava, na odštetu od strane predlagača obezbedjenja, prouzrokovane bezbednosnom merom za koju se utvrdi da je bila neosnovana ili koju predlagač obezbedjenja nije opravdao.

Član 317.

Zahtevi za odštetu iz čl. 315 i 316 ovog zakona zastarevaju u roku od godinu dana od dana prestanka dejstva rešenja kojim je određena bezbednosna mera.

Član 318.

Bezbednosne mere iz tužbenog zahteva primenjuje sud koji bi bio nadležan za izvršenje pravosnažne presude.

POGLAVLJE XXII

DOKAZNA SREDSTVA I PRIBAVLJANJE DOKAZA

Opšte odredbe

Član 319.

319.1 Svaka od stranaka u parnici je dužna da dokazuje činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i ciljeve.

319.2 Dokazivanje obuhvata sve činjenice koje su važne za donošenje odluke.

319.3 Sud odlučuje koji će se dokazi prihvatiti sa ciljem utvrđivanja odlučujućih činjenica.

Član 320.

Sud je ovlašćen da prihvati i dokaze koje nisu predložile stranke ukoliko konstatuje da oni nastoje da raspolažu zahtevima na kojima nemaju pravo raspolaganja (čl. 3 st. 3).

Član 321.

321.1 Nema potrebe da se dokazuju javno poznate činjenice niti činjenice koje je sud potvrdio u ranijim sudjenjima.

321.2 Nema potrebe da se dokazuju činjenice koje je stranka potvrdila pred sudom u toku sudskog procesa.

321.3 Sud ima pravo da proceni, uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja, da li će činjenicu uzeti kao potvrđenu ili kao usporenu, koju je stranka prvo potvrdila a zatim je osporila u celini ili delimično ili je ograničila potvrdu davanjem dugih činjenica.

321.4 Činjenice čije postojanje sud prepostavlja ne treba da se dokazuju ali se može dokazati njihovo nepostojanje, ukoliko zakonom nije predviđeno nešto drugo.

Član 322.

322.1 Ukoliko sud na osnovu dobijenih dokaza (čl. 8) ne može sa sigurnošću da potvrdi neku činjenicu, o postojanju činjenice će zaključiti primenjivanjem pravila o teretu dokaza.

322.2 Stranka koja smatra da joj pripada neko pravo dužna je da dokazuje činjenicu koja je bitna za njeno ostvarivanje ili realizaciju ukoliko zakon ne predviđa drugačije.

322.3 Stranka koja osporava postojanje nekog prava snosi teret dokazivanja činjenice koje je ometao njeno ostvarivanje ili realizaciju ili na osnovu koje je prestao da postoji ukoliko zakon ne predviđa drugačije.

Član 323.

Ukoliko se potvrdi da stranci pripada pravo odštete novcem ili zamenjujućim stvarima, ali bez mogućnosti da se odredi iznos novca ili količina takvih stvari ili da će takva stvar moći učiniti uz velike teškoće, sud o tome će odlučiti po slobodnoj proceni.

Član 324.

324.1 Dokazi se pribavljaju na ročištu o glavnom pretresu.

324.2 Sud može da odluči da se oredjeni dokaz pribavlja pre nekog drugog suda (poručeni sud). U takvom slučaju zapisnik o pribavljenom dokazu se pročita na ročištu o glavnom pretresu.

324.3 Kada sud odluči da se neki dokaz pribavi pre poručenog suda u preporučenom pismu o pribavljanu dokaza upisuje se stanje stvari prema podacima iz predmetnih spisa i posebno će se istaknuti koje će se okolnosti imati posebno u obzir prilikom pribavljanja dokaza.

324.4 O sednici pribaljanja dokaza pre preporučenog suda treba da se obaveštavaju i stranke u parnici.

324.5 Preporučeni sud, prilikom pribabljanja dokaza, ima sva ovlašćenja koja pripadaju sudu u ovoj stvari prilikom pribaljanja dokaza na ročištu o glavnom pretresu te stvari.

324.6 Protiv rešenja suda kojim je pribavljanje dokaza povereno poručenomsudu nije dozvoljena posebna žalba.

Član 325.

Ukoliko se prema okolnostima slučaja može pretpostaviti da neki dokaz ne može pribaviti u opravdanom roku ili ukoliko dokaz treba da se pribavi van zemlje, sud će u rešenju o pribaljanju dokaza odrediti rok do kojeg će se čekati pribavljanjedokaza. Nakon isteka tog roka pretres stvari će se obaviti bez obzira što takav dokaz nije pribavljen.

UVIDJAJ

Član 326.

326.1 Uvidjaj se preduzima uvek kada se oceni potrebnim da za utvrđivanje neke činjenice ili za objašnjenje neke okolnosti treba da se izvrši neposredni uvidjaj od strane stvarnog suda.

326.2 Pribavljanje dokaza neposrednim uvidjajem može se izvršiti i u sadejstvu sa veštakom.

Član 327.

Ukoliko se stvar za koji je potreban uvidjaj ne može da se donese na sud ili ukoliko bi njegovo donošenje prouzrokovalo velike troškove sud vrši uvidjaj stvari na mestu gde se ta stvar nalazi, i u tom slučaju se sastavlja zapisnik.

Član 328.

328.1 Ukoliko je potreban uvidjaj neke stvari koja se nalazi kod jednog od stranaka u parnici ili kod trećeg lic utom će se slučaju primeniti na odgovarajući način odredbe ovog zakona kojimase propisuje način pribavljanja spisa od stranaka ili od trećih lica.

328.2 Ukoliko je potreban uvidjaj stvari koja se nalazi kod državnih organa ili pravnog lica kojim je povereno vršenje javnih ovlašćenja, za njihovo pribavljanje primeniće se odredbe ovog zakona kojimaje uređen način pribavljanja dokumenata od tih organa ili pravnih lica.

328.3 O izvršenom uvidjaju stranke u parnici uredno se obaveštavaju.

SPISI

Dokazna moć spisa

Član 329.

329.1 Spis koji je izradio u određenoj formi državni organ u okviru svojih nadležnosti, kao i spis koji je u takvoj formi izradilo preduzeće ili druga organizacija u vršenju javnih ovlašćenja koja su joj poverene zakonom (javni dokument), dokazuje njegovu tačnost koja se potvrđuje ili odrđjuje u njemu.

329.2 Istu dokaznu moć imaju i ostali spisi koji su, posebnim odredbama, u pogledu dokazne moći ujednačeni sa javnim spisima.

329.3 Dozvoljeno je da se dokazuje da su na javnom spisu konstatovane činjenice na netačan način ili da je spis sastavljen na nepravilan način.

329.4 Ukoliko sud sumnja na autentičnost spisa za to može zatražiti da se izjasni organ koji je mogao sastaviti spis.

Član 330.

Ukoliko se međunarodnim ugovorom nije predviđeno drugačije, strani overeni javni spisi prema zakonu imaju, poduslovom reciprociteta istu pravnu moć kao i domaći javni spisi.

Član 331.

331.1 Svaka stranka u parnici je obavezna da uglavnom podnese spise koje je koristila radi dokazivanja svojih navoda.

331.2 Zajedno sa sastavljenim spisom na stranom jeziku podnosi se i overeni prevod od strane stalnog sudskog prevodioca.

Član 332.

Ukoliko se dokumenat nalazi kod državnog organa ili pravnog lica kojem je povereno vršenje javnih ovlašćenja a stranka nije sama u stanju da uruči ili pokaže isti u tom će slučaju sud, prema predlogu stranke, po službenoj dužnosti uzeti ovaj dokumenat.

Član 333.

333.1 Ukoliko se jedna stranka poziva nekom spisu i tvrdi da se on nalazi kod protivničke stranke sud će rešenjem pozivati ovog poslednjeg da podnese spis, uz određivanje jednog opravdanog roka za njega.

333.2 Protiv rešenja iz stava 1 ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

Član 334.

Stranka ne može odbiti podnošenje dokumenta ukoliko ona se sama pozivala na taj dokumenat kao dokazno sredstvo za navode, ili ukoliko se radi o dokumentu koji prema zakonu je dužna uručiti ili pokazati, ili, ukoliko dokumenat, uzimajući u obzir njegov sadržaj se smatra kao zajednički za obe strane.

Član 335.

335.1 U pogledu prava stranke na odbijanje podnošenja ostalih dokumenata, primeniće se na odgovarajući način odredbe čl. 342 do 343 ovog zakona.

335.2 Kada stranka koja je pozivana da podnosi spis poriče da se spis nalazi kod nje, u tom slučaju o o utvrđivanju ove činjenice sud može pribaviti dokaze.

Član 336.

Uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja sud će oceniti prema svom ubedjenju kakav značaj ima činjenica što stranka koja raspolaže spis, nije spremna da isti preda sudu, to važi i u slučaju kada stranka ne postupa prema rešenju o predaji dokumenta ili kada poriče da je isti u njenom posedovanju.

Član 337.

337.1 Prema predlogu stranke sud može naložiti trećem licu da podnosi dokumenat koji služi kao dokaz za potvrđivanje neke presudne činjenice.

337.2 Treće lice može odbiti predaju spisa samo u skladu sa čl. 342 i 349.

337.3 Pre nego što donese rešenje kojim se trećem licu naredjuje da preda dokumenat sud poziva to lice da se izjasni o tome.

Član 338.

338.1 Kada treće lice ospori obavezu predaje dokumenta koji se nalazi kod njega, sud odlučuje o tome dali je ono dužno da preda ili ne taj dokumenat.

338.2 Kada treće lice poriče da se dokumenat nalazi kod njega sud može radi potvrđivanja ove činjenice, pribaviti dokaze.

338.3 Pravosnažno rešenje o obavezi trećeg lica da pribavi dokumenat može se izvršiti preko nadležnog suda, prema pravilima izvršnog postupka.

338.4 Treće lice ima pravo da zatraži plaćanje troškova koje je imao uvezi sa predajem dokumenta. I za ovaj slučaj primenjuju se shodno odredbe čl. 355 ovog zakona.

SVEDOCI

Član 339.

339.1 Svako lice koje se pozove kao svedok dužno je da se odazove pozivu a ukoliko ovim zakonom nije predviđeno drugačije dužno je i da svedoči.

339.2 Kao svedoci mogu da se saslušaju samo lica koja su sposobna da daju informacije o činjenicama koje treba da se dokazuju.

339.3 Maloletnici ispod 14 godina života mogu da budu saslušani kao svedoci samo kada njihovi iskazi su neophodni za rešavanje stvari.

Član 340.

Stranka koja predlaže da se određeno lice sasluša kao svedok treba prvo da kaže o čemu treba da svedoči kao i da navede ime, prezime i njegovo mesto boravka.

Član 341.

Ne može biti saslušan kao svedok lice koje bi svojim iskazima kršilo obavezu očuvanja službene ili vojne tajne, dok nadležni organ ne oslobodi njega ove obaveze.

Član 342.

342.1 Svedok može odbiti da svedoči:

- a) tome što je stranka u parnici poverila kao svom opunomoćenom zastupniku;
- b) tome što je stranka ili drugo lice iskazalo svedoku kao njegovom zastupniku.
- c) činjenicama o kojima je saznao svedok kao branilac, lekar ili u toku vršenja neke profesije ili druge delatnosti ukoliko postoji obaveza da se očuva kao tajna ono o čemu saznaje u toku vršenja svoje profesije ili delatnosti.

342.2 Takva lica sud obaveštava o pravu odbijanja davanja izjave svedoka.

Član 343.

343.1 Svedok može da odbije da odgovara na određena pitanja ukoliko za to postoje važni razlozi, a naročito ukoliko bi odgovaranjem na ova pitanja izložio krivičnoj odgovornosti sebe ili svog bližnjeg srodnika po vertikalnoj liniji do bilo kog stepena a po horizontalnoj liniji do trećeg stepena zaključno, svog supružnika ili srodnika po majčinoj liniji do drugog stepena zaključno, iako je raskinut brak, lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici ili svog staratelja ili lice pod njegovim starateljstvom, svog usvojenika ili usvojenog.

343.2 Sud je dužan da obaveštava svedoka o pravu odbijanja odgovora na pitanja navedene prirode u gorenavedenom stavu ovog člana.

Član 344.

Svedok nema pravo da zbog opasnosti od pretrpenja imovinske štete, odbije svedočenje u vezi sa pravnim radnjama nastalim u njegovom prisustvu kao pozvani svedok, radnjama koje je u pogledu spornog odnosa izvršio u svojstvu pravnog prethodnika, ili zastupnika jedne od stranaka u parnici, činjenicama koje se odnose na imovinskim odnosima, uslovljenih porodičnom ili bračnom vezom, činjenicama koje se odnose na rodjenje, smrt ili sklapanje braka kao i kada je, posebnim odredbama dužno da da izjavu ili obaveštenje.

Član 345.

345.1 Opravdanost razloga za odbijanje svedočenja ili odgovora na konkretnim pitanjima procenjuje sud pred kojim svedok treba biti saslušan. Kada se ukaže potreba u vezi toga prvo mogu biti saslušane stranke u parnici.

345.2 Protiv rešenja iz st. 1 ovog člana stranke nemaju pravo na posebnu žalbu a svedok ovo rešenje može pobiti samo pomoću žalbe podnešene protiv rešenja kojim je osuđeno novčanom kaznom ili zatvorom iz razloga što je odbio da svedoči ili da da odgovore na konkretna pitanja (čl. 292, st. 2).

Član 346.

346.1 Pozivanje svedoka se vrši preko poziva na kojem se upisuje ime, prezime, zanimanje, mesto i vreme dolaska, predmet u vezi skim se poziva i navodjenje da se

poziva u svojstvu svedoka. U pismenijm pozivu svedok se upozorava na posledice nedolaska na sudu bez opravdanja, kao i o pravu da mu se isplaćuju troškovi.

346.2 Pozivanje svedoka ispod 14 godina starosti vrši se preko roditelja ili zakonskog starateljstva.

346.3 Svedoci koji zbog odmakle starosti, bolesti ili fizičkih nedostataka ne mogu da dodju na sud biće saslušani u njihovom ili udrugim prostorijama u kojima se nalazi.

Član 347.

347.1 Svedoci se saslušaju pojedinačno i bez prisustva svedoka koji će biti kasnije saslušani. Svedok je dužan da odgovore daje usmeno.

347.2 Svedok će biti unapred upoznat o tome da je dužan da govori istinu i da ništa ne sme da prećutkuje, zatim će biti upozoren o posledicama davanjem lažne izjave. Nakon toga svedok se pita za ime, prezime, ime oca, mesto rođenja, starost i za njegov odnos sa strankom u parnici.

Član 348.

348.1 Nakon opštih pitanja svedoku postavlja pitanje stranka koja je predložila njegovo pozivanje a nakon toga protivnička stranka.

348.2 Sud može, u svakom trenutku postaviti pitanje svedoku.

348.3 Svedok se uvek pita kako je saznao o stvarima za koja se sasluša.

Član 349.

Kada između iskaza svedoka postoje takve nesuglasice koje stvaraju teškoće u vezi sa utvrđivanjem važnih činjenica, sud će sam, ili na zahtev stranaka suočiti svedoke saslušane ranije. Sučeljavani će biti saslušani o svakoj okolnosti o kojoj nisu dale iste izjave, i dati odgovori se unose u zapisnik.

Član 350.

Nakon završetka svedočenja svedok može se udaljiti uz odobrenje suda. Ukoliko se ponovno saslušanje može pokazati potrebnim, u tom slučaju sud će naložiti da svedok ostane u sudnici a da ne kontaktira sa ostalim svedocima.

Član 351.

Stranka koja je zatražila pozivanje nekog svedoka može zahtevati na on ne bude saslušan. Zahtev će se uzeti u obzir ukoliko druga stranka je saglasna sa time i kada sud proceni da njeno saslušanje neće biti potrebno za razjašnjavanje stvari.

Član 352.

Kada se u toku sudjenja u toj odnosnoj stvari činjenice i ciljevi stranaka pokažu razjašnjenima sud može sam ili na njihov zahtev odustati od saslušanja ostalih svedoka pozvanih u tom cilju.

Član 353.

Sud može dozvoliti svedoku da koristi beleške ili ostale pisane podatke kada govore o pitanjima koja se odnose na račune i podatke koji se teško mogu zapamtiti.

Član 354.

354.1 Svedok koji ne poznaje jezik na kome se odvija postupak saslušaće se pomoću prevodioca.

354.2 Ukoliko je svedok gluv, pitanja se postavljaju pismeno a ukoliko je nem biće pozvan da odgovore daje pismeno. Ukoliko se saslušanje svedoka ne može biti obavljano na ovaj način biće pozvan tumač koji se može razumeti sa svedokom.

354.3 Sud obaveštava tumača da je dužan da tačno prenese pitanja koja se postavljaju svedoku i odgovora koje će dati svedok.

Član 355.

355.1 Svedok ima pravo na nadoknadu putnih troškova, ishrane i smeštaja kao i na nadoknadu izgubljene dobiti.

355.2 Svedok treba da zatraži nadoknadu odmah nakon saslušanja, uprotivnom gubi pravo na naknadu. Sud je dužan da obavesti svedoka o takvoj posledici.

355.3 U rešenju kojim se odredjuju troškovi svedoka odredjuje se i novčani iznos koji se isplaćuje iz polagane akontacije od stranaka, a ukoliko akontacija nije uplaćena stranka se naredjuje da svedoku isplati odredjeni iznos u roku od sedam (7) dana.

355.4 Žalba protiv rešenja iz stava 3 ovog člana ne odlaže njegovo izvršenje.

VEŠTACI

Član 356.

Sud, na predlog stranaka može izvršiti dokazivanje pomoću veštačenja kad god je za utvrđivanje ili razjašnjavanje činjenica ili odredjenih okolnosti potrebno stručno znanje koje ne poseduje sudija o toj stvari.

Član 357.

357.1 Stranka koja predlaže veštačenje je dužna da u svom predlogu navede predmet i obim veštačenja i da predlaži lice koje će izvršiti veštačenje.

357.2 Protivničkoj stranci treba omogućiti da se izjasni u vezi sa predloženim veštačenjem.

357.3 Ukoliko se stranke ne dogovore o licu koji će izvršiti veštačenje kao i za njegov predmet i obim odluku o tome će doneti sud.

Član 358.

358.1 Veštačenje obavlja jedan veštak.

358.2 Sud na predlog stranke može odrediti više veštaka za različite vrste veštačenja.

358.3 Veštaci , u prvom redu određuju se iz redova stalnih veštaka imenovanih od strane suda za određenu vrstu veštačenja.

358.4 Najsloženija veštačenja poveruju se u prvom redu stručnim institucijama (bolnicama, hemijskim laboratorijama, fakultetima i dr.).

358.5 Ukoliko postoje specijalizovane institucije za određene vrste veštačenja (veštačenje falsifikovanih novčanica, rukopisa, zatim daktiloskopijska veštačenja i dr., u tom slučaju takva veštačenja će se poveriti tim institucijama.

Član 359.

359.1 Odredjeni veštak je dužan da se odazove sudskom pozivu i da podnose njegovo zapažanje i mišljenje.

359.2 Sud će veštaka, na njegov zahtev osloboditi obaveze veštačenja iz razloga za koje svedok može odbiti da svedoči ili da da odgovor na neko konkretno pitanje.

259.3 Sud može osloboditi veštaka, na njegov zahtev, obaveze veštačenja i iz ostalih opravdanih razloga.

259.4 Oslobadjanje obaveze veštačenja može zatražiti i ovlašćeno lice organa ili organizacije u koje je zaposlen veštak.

Član 360.

360.1 Odredjeni veštak može se isključiti iz obeveze veštačenja iz istih razloga zbog kojih se isključuje i sudija iz sudjenja, ali na veštačenje se može pozvati i lice koje je ranije saslušan kao svedok.

360.2 Stranka može podneti zahtev o izuzeću veštaka čim sazna razlog isključenja, ali najkasnije pre početka uzimanja dokaza pomoću veštačenja.

360.3 U zahtevu za izuzeće veštaka stranka je dužna da navede okolnosti na kojima zasniva svoj zahtev za izuzeće.

360.4 O zahtevu za izuzeće veštaka odlučuje stvarni sud.

360.5 Protiv rešenja kojim se odobrava ili odbije zahtev o izuzeću veštaka nije dozvoljena posebna žalba.

360.6 Ukoliko je stranka saznala razlog izuzeća nakon što je izvršeno veštačenje, te zbog toga se protivi veštačenju, u tom slučaju sud postupa kao u slučaju kada se zahtev podnosi pre nego što je izvršeno veštačenje.

Član 361.

Pribavljanje dokaza pomoću veštačenja sud određuje odlukom koja treba da sadrži:

- a) ime, prezime i zanimanje veštaka;
- b) predmet spora;
- c) obim i predmet veštačenja;
- d) rok za pismeno podnošenje zapažanja i mišljenja.

Član 362.

362.1 Veštak uvek se poziva na sednicu o glavnom pretresu stvari.

362.2 Kopiju rešenja iz čl. 359 ovog zakona sud dostavlja veštaku uz pismeni poziv za glavni pretres.

362.3 U pozivu sud podseća veštaka da njegovo mišljenje treba da podnese na častan način i u skladu sa pravilima nauke i profesije, kao i na posledice koje nastaju zbog nepodnošenja zapažanja i mišljenja u određenom roku, odnosno zbog neopravdanog nedolaska na sudskoj sednici. Takodje u pozivu veštak biće upoznat sa pravom naknade koja mu pripada za obavljene posao kao i na pravo isplate troškova nastalih u vezi sa veštačenjem.

Član 363.

363.1 Veštak ima pravo da se upozna sa predmetnim materijalima, da učestvuje u sudskim sednicima, da postavi pitanja, da objašnjenja i da zatraži od stranaka da dobija podatke kao i od trećih lica u okviru potrebnih granica za izvršnje zadatka.

363.2 Kada prema sudskoj odluci o obavljanju veštačenja je potrebno da se veštak upozna sa stvarima, evidencijama, računima i ostalim dokumentima, stranke mogu da budu prisutne i mogu podneti veštaku pismenim putem mišljenja, opomene njegovih stručnjaka, koji mogu biti saslušani u svojstvu svedoka ili zahteve koji su povezani sa ispunjavanjem zadatka, ali uvek u okviru nadležnosti određenih u sudskom rešenju.

Član 364.

364.1 Njegovo zapažanje i mišljenje veštak treba da podnese pismeno sudu pre početka ročišta o glavnom pretresu stvari, ukoliko sud ne odluči drugačije.

364.2 Mišljenje veštaka uvek treba da bude obrazloženo.

Član 365.

Ukoliko veštak ne podnosi zapažanje ili mišljenje u određenom roku sud će, nakon isteka roka koji je ostavila strankama radi izjašnjavanja u vezi sa neizvršenjem veštačenja, odrediti drugog veštaka.

Član 366.

366.1 Kada se vidi da je veštačenje nepotpuno ili nejasno kao i kada postoji razlika mišljenja između veštaka, sud može, po službenoj dužnosti ili na zahtev jedne od stranaka, zatražiti dodatna objašnjenja. U takvom slučaju veštaku se određuje rok u kojem treba da se dostavi pismeno zapažanje i mišljenje.

366.2 Ukoliko veštak nakon sudskog poziva ne podnosi zapažanje i puno i jasno mišljenje sud, nakon izjašnjavanja stranaka određuje drugog veštaka radi veštačenja.

Član 367.

Sud dostavlja pismeno strankama zapažanja i mišljenja najmanje osam (8) dana pre početka ročišta za glavni pretres stvari.

Član 368.

Ročište za glavnu raspravu održava se i ukoliko veštak ne dolazi na tom ročištu. Izuzetno od stava 1 ovog člana sud može, prema predlogu stranaka odložiti raspravu o stvari i

odrediti novo ročište na kome će se pozvati veštak, ukoliko konstatuje da je njegovo prisustvo neophodno radi razjašnjenja ili dopunjavanja njegovog zapažanja i mišljenja.

Član 369.

369.1 Kada je određen više od jednog veštaka svi oni mogu podneti zajedničko zapažanje i mišljenje ukoliko nema razlike među njima. Ukoliko postoje razlike u njihovim zapažanjima i mišljenjima, u tom slučaju svako od njih podnosi pojedinačno zapažanje i mišljenje.

369.2 Ukoliko se podaci veštaka u konstaciji veštaka razlikuju bitno, ili ukoliko je njihovo utvrđivanje nejasno, nepotpuno ili protivrečno samim sobom ili sa razmotrenim okolnostima a ovi nedostaci ne mogu da se otklone ponovljenim saslušanjem veštaka, ponoviće se veštačenje sa istim ili sa drugim veštacima.

Član 370.

Protiv rešenja iz čl. 356, 360 i 364 ovog zakona nije dozvoljena žalba.

Član 371.

U vezi sa pribaljanjem dokaza pomoću veštačenja, shodno se primenjuju odredbe o saslušanju svedoka ukoliko se ovim odredbama ovog zakona nije predviđeno drugačije.

Član 372.

Zakonske odredbe u vezi saveštačenjem shodno se primenjuju i na sudske tumače.

SASLUŠANJE STRANAKA

Član 373.

Na predlog stranke sud može da odluči da se pribavi dokaz putem saslušanja stranaka.

Član 374.

Sud odlučuje da se sasluša samo jedna stranka u parnici, ukoliko druga stranka odbije da se sasluša ili ne postupa prema pozivu suda.

Član 375.

375.1 Umesto stranke koja nema parničnu sposobnost sasluša se njen zakonski zastupnik.

375.2 Sud može da odluči da umesto ili uz zakonskog zastupnika stranke, se sasluša stranka ukoliko je moguće njeno saslušanje.

375.3 O pravnom licu koje je stranka u parnici sasluša se lice koje je određeno za njegovo zastupanje zakonom ili njegovim opštim aktom.

375.4 Ukoliko, kao stranke u sporu na jednoj strani učestvuju nekoliko lica sud će odlučiti dali će biti saslušani svi oni ili samo nekoliko njih.

Član 376.

376.1 Poziv za ročište dostavlja se lično stranci ili licu koji će biti saslušano umesto stranke.

376.2 U pozivu se navodi da će se na ročištu pribaviti dokaz saslušanjem stranaka i da će se stranika koja dolazi na ročištu može biti saslušana u odsustvu druge stranke.

Član 377

Ne može da se upotrebi nikakvo prinudno sredstvo prema stranci koja se ne odazove sudskom pozivu za saslušanje niti da se ona primorava da daje izjavu.

Član 378.

Odredbe ovog zakona kojima je uređeno pribavljanje dokaza pomoću svedoka primenjuju se i prilikom pribavljanja dokaza putem saslušanja stranaka ukoliko se za saslušanje stranaka nije predviđeno izričito ili posebno drugačije.

PRIBAVLJANJE DOKAZA (PREDDOKAZ)

Član 379.

379.1 Kada jedan dokaz od kojeg zavisi rešavanje spora ili koji utiče na njegovo razjašnjenje, postoje opasnost da nestaje ili da se otežava njegovo pribavljanje, na zahtev zainteresovane stranke može da se naredi njegovo privremeno pribavljanje, bilo u toku sudskog procesa bilo pre njegovog početka.

379.2 Pribavljanje dokaza može se zatražiti pre i u toku pokrenutog postupka za ponavljanje okončanog sudjenja pravosnažnom odlukom.

Član 380.

Zahtev za pribavljanje dokaza podnosi se sudu o kome je u toku rasprava stvari i, ukoliko tužba još nije podignuta, u domaćem sudu gde je mesto stanovanja lica kje će biti saslušano ili gde se nalazi sredstvo koje treba da se uvidja. U hitnim slučajevima zahtev za pribavljanje dokaza može da se podnese domaćem sudu gde je mesto stanovanja lica koje će biti saslušano ili gde se nalazi sredstvo koje treba da bude uvidjeno, i pored toga što jepodignuta tužba.

Član 381.

U zahtevu ha pribavljanje dokaza treba da se navede: dokaz koji će biti pribavljen, okolnosti i činjenice za čije utvrđivanje ono služi, i razlozi koji opravdavaju njeno pribavljanje pre nego što dolazi normalno vreme za pribavljanje dokaza. U zahtevu treba da se navede i ime i prezime protivničke stranke, osim kada je ono nepoznato.

Član 382.

382.1 Kopije zahteva saopštava se protivničkoj stranci, osim kada ona nije poznata ili kada pribavljanje dokaza ne dozvoljava odlaganje.

382.2 U rešenju kojom se usvaja zahtev za pribavljanje dokaza treba da se navede dokaz koji će se pribaviti i način pribavljanja dokaza kao i činjenice i okolnosti koje treba da se dokazuju njime.

Član 383.

383.1 Ukoliko protivničkoj stranci nije unapred dostavljen zahtev o pribavljanju dokaza, onda se on dostavlja uz rešenje kojim je primljeno i kojim je određena sednica za pribavljanje dokaza.

383.2 Protivničkoj stranci koja je nepoznata ili kojoj nije poznato mesto stanovanja sud može da joj imenuje privremenog zastupnika sa ciljem da učestvuje na određenoj sednici za pribavljanje dokaza. Za imenovanje privremenog zastupnika nema potrebe za javni oglas.

383.3 U hitnim slučajevima sud može da odluči da se dokaz pribavi pre nego što se dostavi odluka protivničkoj stranci kojom je primljen zahtev za pribavljanje dokaza.

383.4 Protiv rešenja suda kojim je usvojen predlog za pribavljanje dokaza, kao i protiv rešenja kojim se odlučuje da se pribavljanje dokaza počinje pre nego što se rešenje dostavi protivničkoj stranci, nije dozvoljena žalba.

Član 384.

384.1 Nepojavljivanje stranke koja je zatražila pribavljanje dokaza na sednici za pribavljanje dokaza prouzrokuje odbijanje predloga, osim kada njeno pribavljanje zatraži protivnička stranka ili kada sud proceni da je to u korist sudskog procesa.

384.2 O pribavljanju dokaza kao i o njenoj dokaznoj moći primenjuju se opšta pravila.

Član 385

385.1 Ukoliko je dokaz pribavljen pre nego što je podignuta tužba, zapisnik o pribavljanju dokaza čuva se u sudu u kojem je on sačinjen.

385.2 Ukoliko je postupak prema tužbi u toku, a pribavljanje dokaza nije izvršio stvarni sud, u tom slučaju zapisnik se dostavlja tom sudu.

POGLAVLJE XXIII

PRIPREMANJE GLAVNOG PRETRESA

Opšte odredbe

Član 386.

386.1 Sud će odmah nakon pristizanja tužbe početi pripreme o glavnom pretresu stvari.

386.2 Takve pripreme obuhvataju prethodno ispitivanje tužbe, dostavljanje tužbe tuženoj stranci za obavezan odgovor, održavanjem pripremnog ročišta i zakazivanje ročišta o glavnom pretresu stvari.

386.3 Tokom pripremanja glavnog pretresa stranke mogu podneti predstavke u kojima navode činjenice i dokaze koje nameravaju da ih predlože za pribavljanje.

Član 387.

387.1 U cilju da se stvar pripremi što bolje radi što bržeg i pravednog rešavanja sud od trenutka prispeća tužbe pa do trenutka zakazivanja ročišta za glavnu raspravu stvari, rešenjima odlučuje o:

- a) davanju odgovora na tužbu od strane tužene stranke;
- b) pribavljanju dokaza;
- c) povučenju tužbe;
- d) izmeni tužbe;
- e) obustavljanju postupka;
- f) učešću poserdnika;

- g) pristupu pravnog prethodnika u sudskom procesu;
- h) odvajanju ili spajanju dvaju sudskih procesa;
- i) odredjivanju ili produžavanju sudskih rokova;
- j) zakazivanju ili odlaganju sednica;
- k) ponovnom stavljanju u prethodno stanje;
- l) privremenim merama obezbedjenja;
- m) obezbedjenju parničnih trošova;
- n) oslobadjanju stranke plaćanja parničnih troškova;
- o) polaganju akontacije o troškovima parničnih postupaka;
- p) odredjivanju veštaka;
- q) imenovanju privremenog zastupnika;
- r) dostavljanju sudskih spisa;
- s) merama o ispravljanju i dopuni prestavki;
- t) urednosti zastupanja i punomočja;
- u) nenadležnosti suda;
- v) spajanju tužbi;
- w) prestanku sudjenja kada se odbacuje tužba ili kada se ona povuče, kao i svim pitanjima koja se odnose na vodjenje sudjenja.

387.2 Protiv rešenja donesenih tokom pripremanja glavnog pretresakoja se odnose na vodjenje sudjenja nije dozvoljena žalba.

Član 388.

U toku pripreme faze glavnog pretresa sud može da izriče presudu na osnovu tvrdnje, presudu na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva, presude za neubedjenje presudu zbog odsustva kao i da usvoji sudsko poravnanje stranaka.

PRETHODNO RAZMATRANJE TUŽBE

Član 389.

Nakon prethodnog razmatranja tužbe sud može da donese sva rešenja pomenutih u čl. 392 ovog zakona osim kada se radi o stvarima za koje prema njihovoj prirodi ili prema

odredbama ovog zakona, rešenje može da se donosi samo u daljem postupku parničnog procesa.

Član 390.

Ukoliko sud konstatuje da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, ili da postoje nedostaci koji su u vezi sa sponosošću tužioca ili tuženog da bi postali stranke u parnici, ili njihovim zakonskim zastupanjem, ili nedostaci koji se odnose na ovlašćenje zastupnika da pokrene parnični postupak, kada se takvo ovlašćenje traži zakonom, sud će u cilju otklanjanja takvih nedostataka preduzeti potrebne mere propisane ovim zakonom (član 79 i 102).

Član 391.

Nakon prethodnog razmatranja tužbe sud će, rešenjem odbaciti tužbu kao nedozhvoljivom ukoliko utvrdi da:

- a) stvar koja je podignuta tužbom nije u nadležnosti suda;
- b) stranke su sklopile ugovor o rešavanju njihovog spora arbitražom;
- c) podignutoj stvari tužbom postoji sudska zavisnost (litispedenca);
- d) je stvar sudjena (res iudicata);
- e) predmetu spora je postignuto sudske poravnaje, da je tužilac u sudu odustao od tužbenog zahteva, da ne postoji pravni interes tužioca za potvrdnu tužbu;
- f) je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje;
- g) je tužilac u roku određenog od suda nije otklonio nedostatke iz čl. 79 i 102 ovog zakona.

Član 392.

Nakon prethodnog razmatranja tužbe sud će se rešenjem proglasiti nenadležnim i predmet će dostaviti sudu za koji smatra da je nadležan za suejdnje podignute stvari tužbom ukoliko utvrdi:

- a) da nije mesno nadležan za sudjenje stvari;
- b) da nije stvarno ndležan za sudjenje stvari.

Član 393.

Sud ukoliko smatra da ne postoji dovoljni proceduralni materijal za donošenje rešenja o nekoj stvari koja je podneta tokom prethodnog razmatranja tužbe, o tome će odlučiti

nakon pristizanja odgovora na tužbu tuženog ili tokom pripremnog ročišta ili na ročištu o glavnom pretresu stvari, ukoliko nije održano pripremono ročište.

ODGOVOR NA TUŽBU

Član 394.

Sud dostavlja tužbu, uz priložene spise tuženom radi odgovora u roku od petnaest (15) dana od dana kada je podneta na sudu uredna i potpuna tužba.

Član 395.

395.1 Tuženi nakon što mu se dostavlja tužba zajedno sa priloženim spisima, eventualno je dužan, da u roku od petnaest (15) dana odgovori pismeno na tužbu.

395.2 Prilikom dostavljanja tužbe sud će uputiti tuženog o obavezi iz stava 1 ovog člana, za sadržaj koji treba da ima odgovor na tužbu kao i za proceduralne posledice ukoliko ne podnosi na sudu, u blagovremenom roku odgovor na tužbu.

Član 396.

396.1 U odgovoru tuženi treba da iznese eventualne proceduralne prigovore i da izjavi da li potvrđuje ili negira tužbeni zahtev, kao i da iznese podatke koje obavezno treba da sadrži svaka predstavka (član 99).

396.2 Ukoliko tuženi ospori tužbeni zahtev, odgovor na tužbu treba da sadrži i činjenice na kojima tuženi zasniva njegove navode, i dokaze kojima se dokazuju takve činjenice.

Član 397.

Sud postupa prema članu 102 ukoliko utvrdi da je odgovor na tužbu nerazumljiv ili nepotpun, sa ciljem otklanjanja takvih nedostataka.

Član 398.

Kada sud nakon što stigne odgovor na tužbu, konstatuje da između stranaka nije sporno činjenično stanje, i da ne postoje druge smetnje za donošenje zaslužene odluke, u tom slučaju on bez zakazivanja sudske sednice može izricati presudu kojom prihvata tužbeni zahtev kao osnovanim.

Član 399.

399.1 Kada sud, nakon što stigne odgovor na tužbu, konstatuje da iz iznesenih činjenica u tužbi ne proizilazi zasnovanost tužbenog zahteva, u tom slučaju on će doneti zasluženu odluku kojom se tužbeni zahtev odbije kao neosnovan.

399.2 Tužbeni zahtev smatra se neosnovanim, u smislu stava 1 ovog člana ukoliko je očigledno protivurečan sa iznesenim činjenicama u tužbi, ili ukoliko su činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtev očigledno protivurečne sa dokazima koje je predložio tužilac ili sa činjenicama koje su javno poznate.

PRIPREMNO ROČIŠTE

a) Opšte odredbe

Član 400.

400.1 Nakon pristizanja odgovora na tužbu sud sazove pripremno ročište.

400.2 Ukoliko tuženi nije dostavio odgovor na tužbu a nisu ispunjeni uslovi za izricanje kontumacionalne presude, sud će sazvati pripremno ročište nakon istek zakonskog roka za dostavljanje odgovora na tužbu.

400.3 Sud, kad je god to moguće odrediće datum održavanja pripremnog ročište nakon što se konsultuje sa strankama u parnici.

400.4 Pripremno ročište održava se, po pravilu, najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana kada je sudu stigao odgovor na tužbu tuženog.

Član 401.

Pripremno ročište je obavezno osim u slučajevima u kojima sud, nakon što joj stigne odgovor na tužbu, utvrdi da između stranaka nema spornih činjenica (član 395) ili kada, iz razloga nesloženosti spora dolazi do zaključka da nema potrebe da se saziva pripremno ročište.

Član 402.

402.1 U pozivu za pripremno ročište sud obaveštava stranke o posledicama nedolaska na ročištu kao i o obavezi da najkasnije do pripremnog ročišta treba da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju njihove zahteve kao i da predlažu sve dokaze koje žele da se pribave tokom postupka, ali i da na ročištu donesu sve spise i stvari koje žele da ih koriste kao dokazna sredstva.

402.2 Poziv za pripremno ročište, po pravilu dostavlja se strankama najmanje sedam (7) dana pre dana njenog održavanja.

Član 403.

403.1 Pripremno ročište počinje podnošenjem tužbe na koncizan način od strane tužioca a zatim tuženi na isti način podnosi odgovor na tužbu.

403.2 Kada je to potrebno, sud će zatražiti od stranaka objašnjenja u vezi sa navodima ili njihovim predlozima.

Član 404.

404.1 Nakon podnošenja navoda tužbe i odgovora na tužbu prelazi se na pretres stvari koji se odnose na preprekama za dalje procesuiranje pravne stvari. U vezi sa proceduralnim smetnjima mogu da se pribave dokazi ukoliko je za to potrebno.

404.2 Sud će prema prigovoru stranke, ili po službenoj dužnosi, odlučiti o stvari iz člana 382 ovog zakona ukoliko odredbama ovog zakona nije predviđeno drugačije.

404.3 Ukoliko sud ne prihvati prigovor stranke kojim se smatra da postoji jedna od smetnji za procesuiranje stvari, odluku o prigovoru će doneti zajedno sa odlukom o glavnoj stvari, izuzev prigovora prema mesnoj nadležnosti.

404.3 Protiv odluke iz stava 3 ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

Član 405.

Tokom daljeg procesuiranja na pripremnom pretresu razgovara se o predlogu stranaka i o činjenicama na kojima se zasnivaju njihovi predlozi.

Član 406.

406.1 U zavisnosti od ishoda pretresa na pripremnom ročištu sud će odlučiti o tome šta će biti predmet rasprave, i koji će se dokazi pribaviti na ročištu o glavnom pretresu stvari.

406.2 Predloge koje ne smatra bitnim za donošenje zaslužene odluke sud će odbaciti i u rešenju kojim to čini on navodi razloge odbacivanja.

406.3 Protiv rešenja iz stava 2 ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

406.4 Tokom daljeg procesuiranja stvari, sud nije povezan sa odlukama donesenih naosnovu odredaba ovog člana.

Član 407.

407.1 Ukoliko sud, na predlog stranke da se pribavi dokaz putem veštačenja, u tom slučaju on određuje i rok u kome veštak treba da pismeno podnese njegovu konstataciju i mišljenje.

407.2 Prilikom određivanja takvog roka, sud treba da ima u vidu činjenicu da pismena konstatacija i mišljenje treba da se dostavljaju strankama najmanje sedam (7) dana pre održavanja ročište o glavnom pretresu.

Član 408.

408.1 Ukoliko u istom sudu su u toku dva ili više sudjenja izmedju istih lica ili u kojima isto lice je protivnik tužilaca ili različitih tuženih, sud može ih spojiti sve one rešenjem u cilju zajedničkog pretresa, ukoliko bi se time smanjili troškovi i ubrzalo razmatranje stvari. Za sva spojena sudjenja izriče se zajednička presuda.

408.2 Sud može odlučiti da se razmatra na poseban način neki zahtev jedinstvene tužbe i nakon takvog razmatranja dati posebne odluke o zahtevima u tužbi.

408.3 Da bi se postupilo prema stavu 1 i 2 ovog člana potrebna je saglasnost stranaka.

408.4 Rešenja iz stava 1 i 2 ovog člana mogu da se donose, po pravilu, najkasnije do pripremnog ročišta ili do početka glavnog pretresa, ukoliko pripremno ročište nije uopšte sazvano.

408.5 Protiv rešenja donesenih na osnovu ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 409.

409.1 Ukoliko na pripremnom ročištu ne dolazi stranka – tužilac iako je uredno pozvana, tužba se smatra da je povučena, osim kada tuženi zatraži da se sednica održi.

409.2 Ukoliko na pripremnom ročištu ne dolazi tuženi koji je uredno pozvan rasprava nastavlja da se vodi sa tužilačkom strankom kojaje prisutna.

Član 410.

Što se tiče vođenja postupka, na pripremnom ročištu sud ima sva ovlašćenja koja mu pripadaju i na ročištu za glavni pretres stvari.

b) Posredovanje i sudsko poravnanje

Član 411.

411.1 Ukoliko sud smatra da je to potrebno, u tom slučaju će on najkasnije na pripremnom ročištu imajući u vidu prirodu spora i ostale okolnosti, predlaže strankama u parnici da spor reše u postupku posredovanja uredjenim posebnim zakonom.

411.2 Rešenje spora pomoću posredovanja mogu da predlože i same stranke njihovim sporazumom. Takav predlog stranke mogu da podnesu do okončanja ročišta o glavnom pretresu stvari.

Član 412.

Stranke mogu da reše njihov spor sudskim poravnanjem tokom čitavog sudjenja (sudsko poravnanje).

Član 413.

413.1 Sud tokom čitavog postupka, a naročito na pripremnom ročištu čini sva nastojanja ali na način koji ne ugrožava njenu nepristrasnost, za rešavanje spora poravnanjem, kada to dozvoljava priroda stvari.

413.2 U cilju da doprinosi sudskom poravnanju, sud može podneti strankama predlog o tome kako da postignu poravnanje imajući u vidu želje stranaka, prirodu spora, njihove medjusobne odnose kao i ostale okolnosti.

Član 414.

414.1 Putem sudskog poravnanja može da se obuhvati ceo tužbeni zahtev ili samo jedan njegov deo. Sud pomoću rešenja usvaja sudskoporavnanje.

414.2 Stranke ne mogu rešiti njihov spor sudskim poravnanjem kada se tužbeni zahtev odnosi na prava koja se odnose kojima ne mogu da raspolažu slobodno (član 3, stav 3).

414.3 Kada sud donese odluku kojom ne dozvoljava sudsko poravnanje stranaka, u tom slučaju prestaju sa procesuiranjem dok odluka ne postane pravosnažna.

414.4 U sučaju iz stava 2 ovog člana, sud će ipak, sporazum stranaka uneti u zapisnik koji će žalbenom sudu poslužiti za procenu dozvoljivosti sudskog poravnanja.

414.5 Protiv rešenja kojim se odbije poravnanje dozvoljena je posebna žalba.

Član 415.

415.1 Sudsko poravnanje vrši se, po pravilu pred prvostepenim sudom.

415.2 Ukoliko se pred drugostepenim sudom postupak po žalbi, prvostepeni sud obaveštava žalbeni sud o izvršenom poravnanju u ovoj fazi suđenja. Nakon ovog obaveštenja žalbeni sud okončaće žalbeni postupak pod pretpostavkom da je povučena žalba.

415.3 Sudsko poravnanje može dase izvrši i u prvostepenom sudu tokom neposrednog pretresa odnosno stvari.

415.4 Ukoliko se sudsko poravnanje izvrši nakon donošenja presude u prvom stepenu, u tom slučaju sud će rešenjem poništiti takvu presudu
Presuda će se poništiti od strane prvostepenog suda i kada je poravnanje izvršeno tokom vođenja postupka u drugom stepenu.

415.5 Protiv rešenja iz stava 4 ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 416.

416.1 Sporazum stranaka unosi se u sudski zapisnik .

416.2 Sudsko poravnanje smatra se okančanim u trenutku kada stranke nakon što pročitaju zapisnik o poravnanju potpišu sudski zapisnik.

416.3 Strankama se uručuje overena kopija zapisnika, gde je uneto poravnanje.

416.4 Sudsko poravnanje treba da sadrži i sporazum o sudskim troškovima.
Ukoliko se stranke ne dogovore o troškovima ,one mogu žatražiti da odluku o sudskim troškovima donese sud o toj stvari.

Član 417.

Sud tokom čitavog sudskog procesa vodi računa u prvom redu o tome da li se on vodi u vezi sa tužbenim zahtevom o kojem je ranije postignuto sudsko poravnanje , i ukoliko utvrdi da ono postoji odbacuje podnesenu tužbu.

Član 418.

418.1 Sudsko poravnanje može se napadati samo tužbom.

418.2 Sudsko poravnanje se poništava ukoliko je ono zaključeno pod uticajom zablude, pronevere ili sile .

418.3 Sudsko poravnanje poništava se i kada je u njenom zaključavanju učestovala i stranka bez parnične sposobnosti ili ukoliko je stranku zastupao ovlašćeno lice ili lice koje nije imalo potrebno ovlašćenje za izvršenje posebnih proceduralnih radnji, osim kada su takve radnje odobrene kasnije od same stranke .

418.4 Tužba za poništenje sudskog poravnanja i stava 2 i 3 ovog člana može se podignuti u roku od 30 dana od dana kada se saznalo o razlogu poništenja a najkasnije u roku od 1 godine od dana zaključenja sudskog poravnanaja.

Član 419.

419.1 Lica koje namerava da podigne tužbu može, preko prvostepenog suda na čijoj teritoriji protivnička stranka ima mesto boravišta, da pokuša da izvrši sudsko poravnanje.

419.2 Sud kome je podnet takav predlog pozvaće protivničku stranku i upoznaće je sa predlogom u sudskom poravnanju.

419.3 Troškove ovog postupka snosi podnosilac predloga.

c) Zakazivanje ročišta o glavnom pretresu stvari.

Član 420.

420.1 Na pripremnom ročištu, sud rešenjem, određuje:

- a) dan i sat održavanja ročišta o glavnoj raspravi stvari;
- b) pitanja o kojima će se raspravljati i razgovarati na glavnoj sednici;
- c) dokaze koji će se pribaviti na glavnom ročištu;
- d) lica koja će biti pozvana na glavnom pretresu.

420.2 Glavno ročište će se održati po pravilu, najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana okončanja pripremnog ročišta.

420.3 Sud može da odluči da se ročište o glavnom pretresu stvari održi neposredno nakon pripremnog ročišta.

420.4 Ukoliko sud proceni da će glavni pretres trajati više od jednog dana ročište će biti zakazano za onoliko dana zaredom koliko je neophodno da se rasprava vodi u kontinuitetu.

Član 421.

421.1 Sa sadržajem rešenja iz člana 420, stav 1 ovog zakona upoznaće stranke prisutne na pripremom ročištu i njima neće se dostaviti ni rešenje niti poziv za glavno ročište.

421.2 Sud upoznaće prisutne stranke na pripremom ročištu i o proceduralnim posledicama nedolaska na ročištu o glavnom pretresu stvari.

Član 422.

422.1 Na glavnom ročištu, pozivom se pozivaju stranke koje nisu bile prisutne na pripremom ročištu, kao i svedoci i veštaci koji treba da se pojavljuju na osnovu sudske odluke o pribavljanju dokaza.

422.2 U pozivu za glavno ročište sud upozorava pozvane na posledice nedolaska na ročište.

422.3 Stranci koja nije bila prisutna na pripremnom ročištu,uz poziv za glavno ročište dostavlja se i kopija overenog zapisnika sa pripremnog ročišta.

POGLAVLJE XXIV

GLAVNI PRETERES

1)Vodenje glavnog pretresa

Član 423.

423.1 Sudija stvari otvara ročište kao i predmet rasprave.

423.2 Nakon toga sud verifikuje prisutnost pozivani i istražuje razloge nepojavlivanja na ročište kao i urednost poziva onih koji nisu došli.

423.3 Ukoliko tužilac ne dolazi na glavnom pretresu i ako je uredno pozvan smatra se da je povukao tužbu,osim kada tuženi izjavi da traži da se glavni pretres stvari vodi u odsustvu tužioca.

423.4 Ukoliko na ročište o glavnoj raspravi ne dolazi tuženi koji je u redno pozvan, u tom slučaju glavni pretres stvari vodi se bez njegovog prisustva.

Član 424.

424.1 Sud će, prvo prema prigovoru stranke ili po službenoj dužnosti da konstatuje da li postoje proceduranje smetnje za dalje procesuiranje stvari i postupa u skladu sa odredbama člana 388 ovog zakona,ukoliko odredbama ovog zakona nije predviđeno drugačije.

424.2 Ukoliko ne prihvati prigovor iz stava 1 ovog člana, on će, nezavisno od toga da li je prigovor razmatran zajedno sa glavnoj stvari ili odvojeno od njega ,sud o prigovoru donosi zajedno sa odlukom o glavnoj stvari.

424.3 Protiv odluke kojom se odbije progovor stranke iz stava 1 ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

Član 425.

425.1 Ukoliko predhodno nije održana pripremna sednica glavni pretres stvari vodi se na sledeći način:

- a) tužilac daje opsežna objašnjenja o zahtevima podnesenim u tužbi;
- b) Tuženi na opsežan način podnosi odgovor na tužbu;
- c) ukoliko je uzimanje dokaza predloženo pomoću saslušanja stranaka, prvo se sasluša tužilac a potom i tuženi;
- d) saslušaju se svedoci, prvo oni koje je predložila stranka-tužilac a zatim oni koje je predložila tužena stranka;
- e) uzimaju se i ostali dokazi uključujući i veštačenje ;
- f) nakon uzimanja svih dokaza ,obe stranke, ali prvo tužilac a zatim i tuženi, obračaju se sudu sa konačnim objašnjenjima ,kojima obuhvataju činjenične i pravne aspekte glavne stvari;
- g) sud može dozvoliti tužijocu da se ukratko izjasni u vezi sa završnom rečiju tužene strane;
- h) Ukoliko je tužiocu dozvoljeno izjašnjavanje u vezi završne reči tužene stranke, onda i ovoj se dozvoljava da se ukratko izjasni o poslednim izkazima stranke-tužioca.

425.2 Izuzetno, sud može dozvoliti da se proceduralne radnje obavljaju drugačijim redosledom na ročište o glavnom pretresu stvari.

425.3 Protiv rešenja iz stava 2 ovog člana stranke u parnici nemaju prava na žalbu.

Član 426.

426.1 Sud vodi računa da se glavni pretres vodi u pravom smeru i na uredan način ,bez nepotrebnog odlaganja.

426.2 Sud tokom glavnog pretresa stara se o održavanju reda u sudnici i o dostojansvu suda.

426.3 Sud preduzima mere prema licima koja narušavaju red u sudnici ili krnje dostojansvu suda i ostalih učesnika u postupku u skladu sa odredbama ovog zakona o nepoštovanju suda.

Član 427.

Postupak na glavnom pretresu vodi se usmeno a dokazi se uzimaju neposredno pred sudom, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 428.

428.1 Svaka od stranaka u svojim objašnjenjima treba da podnese sve potrebne činjenice radi obrazloženja svojih predloga, da pruža potrebne dokaze za podvođivanje njenih iskaza kao i da se izjasni u vezi pruženih iskaza i dokaza pod protivničke stranke.

428.2 Stranke tokom vođenja glavnog pretresa mogu da podnesu nove činjenice i da predlože nove dokaze, samo ukoliko čine verodostojnom okolnost da su bez njihove krivice nisu mogle da ih podnesu ,obnostno predlože na glavnoj sednicu.

Član 429.

Stranke mogu da podnesu i njihove pravne poglede koji se odnose na predmet suđenja.

Član 430.

430.1 Prilikom uzimanja dokaza pomoću saslušanja stranaka , stranku prvo sasluša njen opunomoćeni zastupnik a zatim protivnička stranka.

430.2 Ukoliko stranka koja se sasluša nema opunomoćenog zastupnika ,nju prvo sasluša sud.

Član 431.

431.1 Stranke u parnici postavljaju pitanja svedocima i veštacima.

431.2 Sudija prvo daje reč stranci koja je predložila svedoka ili veštaka ,zatim protivničkoj stranci a potom ,ako je potrebno ponovo stranci koja ga je predložila.

Član 432.

Sudija može postaviti pitanja strankama, svedocima ili veštacima u svim fazama saslušanja.

Član 433.

433.1 Sud ne dozvoljava izveršenje proceduralnih radnji koje nisu bitne za sudki proces.

433.2 Sudija ne dozvoljava da se postavljaju pitanja koja sadrže sugestije kako treba dati odgovor na njih (sugestivna pitanja).

433.3 Sudija ne dozvoljava da se postavljaju pitanja koja su beznačanja za stvar i nakojima je dat odgovor.

433.4 Na zahtev stranke, u zapisnik se upisuju pitanja koja nije dozvolio sudija.

433.5 Sudija ne dozvoljava vređanje i uznemiravanje stranaka svedoka i veštaka prilikom saslušanja.

Član 434.

434.1 Ukoliko sudija naredi to, u sudnici ostaju svedoci i veštaci koji su saslušani.

434.2 Ukoliko to zahteva stranka ,prisutni svedok, mkoji je ranije saslušan može ponovo biti saslušan na istojm ročištu kada to dozvoljava predmetni sudija.

Član 435.

435.1 Sud nije vezan sa rešenjima koja se odnose na vođenje glavnog pretresa.

435.2 Protiv rešenja koja se odnose na vođenje glavnog pretresa nije dozvoljena posebna žalba.

Član 436.

436.1 Nakon što budu okončane sve faze glavnog pretresa i nakon što bude spor spreman za rešenje sud poglašava okončanim glavni pretres.

436.2 Sud može da okonča glavni pretres stvari i ukoliko još nije stigao neki dopis koji sadrži potrebne dokaze za odlučivanje kao i zapisnik o pribavljenim dokazima od poručenog suda,ukoliko stranke odustaju od razgovora oko takvih dokaza,ili kada predmetni sudija smatra da nema potrebe za takvim razgovorom.

2) Odlaganje i nastavak sudske sednice o glavnom pretresu

Član 437.

437.1 Sud može da odloži sazvano ročište o glavnom pretresu pre njenog početka,ukoliko konstatuje da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za njeno održanje ili da određeni dokazi za pribavljanje neće moći da budu prisutni do početka sednice.

437.2 Sud je obavezan da najkasnije sedam (7) dana pre početka ročište da izvrši proveru dali su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana.

437.3 Kada odloži sednicu, sud, o vremenu održanja odloženg ročošta odmah obaveštava sva predhodno pozvana lica.

Član 438.

438.1 Na predlog stranke sud može odložiti započetnu sednicu samo iz sledećih razloga:

a) ukoliko bez krivice stranke koja predlaže odlaganje ročišta ne postoji mogućnost da se pribavi neki dokaz koji je određen da se pribavlja, a koji je važan za donošenje legitimne odluge;

b) ukoliko obe stranke zajedno predlažu odlaganje ročišta u cilju sporazumnog rešenja spora ili u cilju sudskog poravnanja.

438.2 Stranka može da predloži odlaganje ročišta iz istog razloga samo jednom.

438.3 Kada se odloži započeto ročište, sud odmah će upoznati prisutna lica sa odlukom i vremenom održanja novo ročišta.

438.4 Sud nije obavezan da obavesti o mestu i vremenu novog ročišta stranku koja nije bila prisutna na odloženo ročište i pored urednog poziva.

Član 439.

Ukoliko na sednici ne postoji mogućnost da se pribavi neki dokaz koji određen za pribavljanje, sud može da odluči o nastavljaju pretresa, ali pod uslovom da se kasnije, na novom ročištu pribavi takav dokaz kajo i da se razgovara o tom dokazu.

Član 440.

Na novom ročištu zakazanom nakon odlaganja pretresa stvari, izvršene proceduralne radnje ponovo će se izvršiti samo ukoliko sud smatra da je to neophodno za donošenje legitimne odluke.

Član 441.

441.1 Ročište o glavnom pretresu stvari ne može da se odloži na neodređeno vreme.

441.2 Glavno ročište ne može se odložiti više od trideset (30) dana, osim u slučajevim utvrđenim zakonom.

441.3 Sudija je obavezan da obavesti predsednika suda za svako odlaganje ročišta. Ovaj poslednji vodi evidenciju o odlaganjima ročišta, za svakog sudiju.

441.4 Ukoliko se ročište odloži, sudija je obavezan da preduzme sve moguće mere sa ciljem da se uklone razlozi koji su prouzrokovali odlaganje kao i sa ciljem da se na sledećem ročištu normalno okonča pretres stvari.

441.5 Protiv rešenja suda kojom se odlaže ročište ili odbijaju predlozi stranaka za odlaganje ročište nije dozvoljena posebna žalba.

Član 442.

Ukoliko započeto ročište ne može da se okonča u toku istog dana sudija će odrediti nastavak ročišta za naredni radni dan (nastavak ročišta).

Član 443.

Odredbe člana 437-442 ovog zakona shodno se primenjuju i za pripremno ročište.

3) Održanje glavno ročišta iza zatvorenih vrata

Član 444.

444.1 Glavni pretres stvari vrši se javno.

444.2 U mestu gde se održava ročište o glavnom pretresu mogu biti prisutna samo punoletna lica.

444.3 Lica koja su prisutna na ročištu ne smeju držati oružje ili opasna sredstva.

444.4 Odredbe stava 3 ovog člana ne odnose se na čuvare lica koja učestvuju u sudskom procesu.

Član 445.

Sud dozvoljava, obrazloženom odlukom da se suđenje stvari u potpunosti ili delimično obavi na ročištu iza zatvorenih vrata (ne javno), samo kada:

- a) je potrebno da se sačuva neka službena tajna i javni red;
- b) se spominju trgovinske ili pronalazačke tajne, čije bi objavljivanje ugrozilo interese koji se štite zakonom;
- c) se spominju okolnosti iz privatnog intimnog života stranaka i ostalih učestnika u procesu.

Član 446.

446.1 Na suđenju o stvarima iza zatvorenih vrata dozvoljeno je da budu u sudnici samo stranke, njihovi zakonski predstavnici ili ovlašćeni zastupnici i prodsednici. Uz odobrenje suda u sudnici mogu da ostanu određena službena lica, javni i naučni radnici ukoliko je to od interesa za njihovu službu, odnosno za njihovo javno ili naučno delatnost.

446.2 Sudija će opozoriti lica koja su prisutna na ročištu iz koje je isključena javnost, da su dužna da čuvaju u tajnosti sve ono o čemu budu saznali na takvom ročištu, kao i na posledice otkrivanja tajne.

Član 447.

447.1 Rešenje o vođenju suđenja iza zatvorenih vrata sud treba da obrazloži i objavi javno.

447.2 Protiv rešenja kojim se odlučuje da se vođenje suđenja obavi iza zatvorenih vrata ne dozvoljava se posebna žalba.

Član 448.

Odredbe o vođenju suđenja iza zatvorenih vrata shodno će se primeneti na pripremnu sednicu i pred preporučenim sudom.

POGLAVLJE XXV

Parnični troškovi

1) Sastojanje troškova postupka.

Član 449.

449.1 Troškovi postupka sastoje se iz učinjenih troškova u toku i u vezi sa sudskim procesom.

449.2 Troškovi postupka obuhvataju i nagrađivanje rada branioca i ostalih lica kojima zakon daje pravo na naknadu.

Član 450.

Svaka stranka u napred sama snosi troškove koje je prouzrokovala svojim proceduralnim radnjama.

Član 451.

451.1 Troškovi za svedoke, veštake i uvid stvari ili uviđaj plaćaju se u napred od stranke koja je ih zatražila, u iznosu koji je odredio sud rešenjem.

451.2 Kada pribavljanje dokaza predlažu obe stranke zajedno, u tom slučaju sud odlučuje da potrebni iznos za plaćanje troškova unapred polože u jednake delove obe stranke.

451.3 Sud će odustati od pribavljanja dokaza ukoliko potreban iznos za pokrivanje troškova ne položi u roku koji je odredio sud.

451.4 Izuzetno od odredaba iz stava 3 ovog člana, ukoliko sud odredi, po službenoj dužnosti pribavljanje dokaza za utvrđivanje činjenica u vezi sa primenom člana 3, stav 3 ovog zakona, stranke ne polože određeni iznos, u tom slučaju troškovi za pribavljanje dokaza isplatiće se iz sredstava suda.

Član 452.

452.1 Stranka koja gubi u potpunost sudski proces, dužna je da protivničkoj stranci koja je dobila procesi i posredniku koji se joj pridružio, nadoknadi sve sudske troškove.

452.2 Ukoliko tužilac uspe samo delimično u sudskom procesu, u tom slučaju sud može, uzimajući u obzir postignuti uspeh, odrediti da sva ka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj i psredniku koji se joj pridružio, srazmerni deo trokova.

452.3 Sud može da odluči da jedna stranka nadoknadi sve troškove koje su imali protivnička stranka i posrednik koji se joj pridružio, ukoliko protivnička stranka nije imala uspeha samo u delu svog zahteva, srazmerno neznačajnim a da zbog ovog dela nisu stvoreni posebni troškovi.

452.4 U zavisnosti od rezultata dokazivanja sud će doneti odluku da li će troškove iz čl. 443, st. 4 ovog zakona snositi jedna stranka ili obe stranke ili će takvi troškove ostati na teret finansijskih sredstava suda.

452.5 Kada tužbeni zahtev je u vezi sa novčanim iznosom a tužilačku stranku zastupa branilac ili zakonski zastupnik kojim se posebnim zakonom priznaje pravo da mu se nadoknade troškovi, u tom slučaju troškovi zastupanja će se odrediti prema visini novčanog zahteva koji je u svojen rešenjem.

Član 453.

453.1 Prilikom odlučivanja o tome koji će se troškovi nadoknaditi stranci, sud će uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni za prfačenje sudske stvari. O tome koji su troškovi bili potrebni kao i o iznosu troškova odlučuje sud pažljivim procenjivanjem svih okolnosti.

453.2 Ukoliko je predviđena tarifa za naknadu branioca ili za ostale troškove u tom slučaju ovi će se troškovi izmeriti prema takvoj tarifi.

Član 454.

454.1 Stranka je obavezna da, nezavisno od toga ko je dobio sudski proces, nadoknadi protivničkoj strani troškove koje je joj prouzrokovala svojom krivicom ili slučajem koji se joj desio.

454.2 Sud može odlučiti da zakonski zastupnik ili punomoćenik stranke nadoknadi protivničkoj stranci troškove koji je joj prouzrokovao svojom krivicom.

454.3 O zahtevima za nadoknadu troškova iz stava 1 i 2 ovog člana sud treba da odluči rešenjem nezavisno od odluke o glavnoj stvari.

Član 455.

Ukoliko tuženi nije dao povoda tužbi iz razloga što je potvrdio tužbeni zahtev i bio je spreman da ispuni svoju obavezu, tužilac treba da nadoknadi tuženom parnične troškove.

Član 456.

456.1 Tužilac koji povuče tužbu obavezan je da tuženom nadoknadi ispunjavanja obaveze od strane optuženog.

456.2 Stranka koja povuče sredstvo pobijanja odluke dužna je da protivničkoj strani nadoknadi troškove koji su stvoreni u vezi sa sredstvom pobijanja.

Član 457.

457.1 Svaka od stranaka snosi svoje troškove ako je sudski proces okončan sudskim poravnanjem kojim nije uređeno pitanje sudskih troškova.

457.2 Troškovi sudskog poravnanja, pokušnog ali bez uspeha spadaju u parničke troškove.

Član 458.

Ukoliko se na sudjenju prema tužbi o isključenju stvari od prinudnog izvršenja prihvati tužbeni zahtev a sud konstatuje da je tuženi, kao poverilac, u izvršnom postupku imao opravdane razloge da smatra da ne postoje prava trećih lica na takvim stvarima, utom slučaju sud će odlučiti da svaka od stranaka snosi svoje troškove.

Član 459.

459.1 Suparničari snose sudske troškove u jednake delove.

459.2 Ukoliko postoje zhačajne razlike u pogledu delova koji pripadaju u predmetu spora sud će odrediti, srazmerno ovim delovima koliko će biti deo troškova koji će nadoknaditi svaki suparničar pojedinačno.

459.3 Suparničari koji su solidarno odgovorni u odnosu na glavnoj stvari solidarno odgovaraju i za troškove koje reba isplatiti protivničkoj stranci koje je dobila sudski proces.

459.4 Za troškove prouzrokovane pojedinačnim parničarskim radnjama, jednog suparničara, ostali suparničari nisu odgovorni.

Član 460.

Kada javni tužilac ili obudsman učestvuju u parničnom procesu kao stranke u parnici njima pripada pravo na parnične troškove prema odredbama ovog zakona ali ne i pravo naknade za obavljen posao.

Član 461.

Odredbe o parničnim troškovima primenjuju se i na stranke koje zastupa javn zastupnik. U svakom slučaju parničnitroškovi obuhvataju i iznos koji će biti priznat stranci na ime naknade za branioca kao punomoćnog zastupnika.

Član 462.

462.1 Ukoliko imenovani pravni prethodnik preuzima ulogu tuženog, prethodni tuženik ne može podneti zahtev da mu se isplaćuju parnični troškovi sudjenja koje je napustio.

462.2 Pravni prethodniktuženog ukoliko izlazi kao dobitnik sudskog procesa može, kao deo njegovih troškova zatražiti i troškove prethodnog tuženika.

462.3 Ukoliko se sudjenje okonča u nekorist novog optuženog, u tom slučaju on je dužan da tužiocu isplati troškove koje je svojim aktivnošću prouzrokovao prethodni tuženik.

Član 463.

463.1 O isplaćivanju parničnih troškova sud odlučuje samo na specifikovani zahtev stranke bez vođenja nikakve usmene rasprave u vezi sa zahtevom.

463.2 Stranka je dužna da usvoji u svom zahtevu na specifičan način prikaže troškove za koje traži naknadu, podnoseći dokaze o učinjenim troškovima, ukoliko ne postoje takvi dokazi u dojeu premeda.

463.3 Stranka treba da podnese zahtev za isplatu troškova najkasnije do okončanja rasprave koja prethodi odlučivanju o troškovim, a ukoliko se radi o donošenju odluke bez prethodne rasprave, u tom slučaju stranka je dužna da zahtev o troškovima postupka podnosi u predlogu o kojem sud treba da odluči.

463.4 O zahtevu stranke za isplatu parničnih troškova, sud će odlučiti u presudi ili rešenju kojim se okonča postupak pred ovim sudom.

463.5 U toku vođenja postupka sud odlučuje posebnim rešenjem o isplati parničnih troškova samo kada pravo na naknadu ne zavisi od odluke o glavnoj stvari.

463.6 U slučaju iz čl. 456 ovog zakona ukoliko povučenje tužbe, ili sredstvo kojim je napadnuta prvostepena odluka nije učinjeno u toku direktne rasprave o stvari od strane

drugostepenog suda, zahtev za naknadu troškova može da se podnosi u roku od petnaest (15) dana nakon dobijanja obaveštenja o povučenju tužbe, odnosno sredstva napadanja.

Član 464.

Prilikom izricanja delimične presude sud može odlučiti da odluku o parničnim troškovima donosi u konačnoj odluci.

Član 465.

465.1 Kada sud odbacuje ili odbije sredstvo napadanja odluke, u tomslučaju ontrema da odluči i o stvorenim troškovima u postupku po takvom sredstvu napadanja.

465.2 Kada sud izmeni odluku prema sredstvu napadanja ili kada poništi napadnutu odluku i odbacuje tužbu kao neprihvatljivu, u tom slučaju on treba da odluči o svim parničnim troškovima.

465.3 Kada se ponistava odluka, protiv kojeg je podneseno prvo sredstvo i predmet se vraća u ponovnom postupku, ostavlja se da troskovi postupka u vezi vanrednog sredstva, odlucuje sa konacnom odlukom.

465.4 Sud može postupiti prema odredbi stava 3 ovog člana i kada odluku, protiv koje je podneto sredstvo napadanja samo delimično poništi.

Član 466.

466.1 Odluka o troškovima sadržana u presudi može da se napadne samo žalbom protiv rešenja, ukoliko se istovremeno ne napadne i odluka o glavnoj stvari.

466.2 Odredba gorenavedenog stava primenjuje se i kada odluka, kojom se okonča prvostepeni postupak ili kada postupak po sredstvu napadanja je u obliku rešenja a ne presude.

466.3 Ukoliko jedna stranka napadne presudu samo u vezi sa troškovima a druga u vezi sa glavnoj stvari, u tomslučaju drugostepeni sud odlučiće istom odlukom o oba sredstva napadanja.

2) Troškovi u postupku pribavljanja dokaza

Član 467.

467.1 Parnične troškove za pribavljanje dokaza snosi ona stranka koja je podnela zahtev za pribavljanje dokaza (preddokaz). Ona je dužna da isplati troškove protivničkoj stranci odnosno privremeno imenovanom njenom zastupniku.

467.2 Ove troškove predlagač pribavljanja dokaza može ostvariti kasnije kao sudske troškove, zavisno od uspeha u kasnijem sudskom procesu.

3) Oslobađanje od plaćanja sudskih troškova

Član 468.

468.1 Sud oslobađja plaćanja sudskih troškova stranku koja, prema svojoj opštoj imovinskoj situaciji nije u mogućnosti da podnosi te troškove bez oštećenja svog neophodnog izdržavanja i njene uže porodice.

468.2 Oslobađanje plaćanja sudskih troškova obuhvata oslobađanje plaćanja sudskih taksi i oslobađanja polaganja predujama za troškove svedoka, veštaka uvidjaja kao i sudskih oglasa.

468.3 Sud može da oslobodi stranku samo od sudskih taksi ukoliko bi se njihovim plaćanjim znatno smanjili sredstva za njeno izdržavanje i njene uže porodice.

468.4 Prilikom donošenja rešenja o oslobađanju obaveze plaćanja sudskih troškova sud treba da pažljivo proceni sve okolnosti, a naročito imaće u vidu vrednost predmeta spora, broj članova porodice i dohotke koje imaju ona i njeni članovi porodice.

468.5 Odluku o oslobađanju sudskih troškova sud donosi u roku od sedam dana od dana podnošenja zahteva.

Član 469.

469.1 Odluku o oslobađanju plaćanja sudskih troškova donosi prvostepeni sud na predlog stranke.

469.2 Stranka je dužna da uz predlog priloži i uverenje o imovnom stanju izdate od nadležnog organa.

469.3 Kadaje to potrebno i sam sud može uzeti, po službenoj dužnosti obavezne podatke i informacije o imovnom stanju stranke koja traži oslobađanje a u vezi toga može saslušati i protivnička stranka.

469.4 Protiv rešenja kojim se usvaja predlog nije dozvoljena žalba.

Član 470.

470.1 Kada je stranka oslobodjena plaćanja svih sudskih troškova prvostepeni sud, na njen zahtev odlučuje da je zastupa branilac ukoliko je to potrebno za zaštitu njenih prava.

470.2 Stranka kojoj je određen zastupnik oslobadja se plaćanja faktičkih troškova i naknade određenog zastupnika.

470.3 Kao zastupnik stranke određuje se branilac koga izabere predsjednik suda.

470.4 Imenovani zastupnik može zatražiti, iz opravdanih razloga, da se razreši dužnosti zastupanja stranke. O zahtevu branioca odlučuje i sudija stvari.

470.5 Protiv rešenja o razrešenju branioca nije dozvoljena žalba.

470.6 Protiv rešenja predsjednika suda kojim se usvaja zahtev stranke za imenovanje zastupnika nije dozvoljena žalba.

Član 471.

U slučaju kada je stranka oslobođena svih sudskih troškova, iz finansijskih sredstava suda vrši se pretplata o troškovima svedoka, veštaka, neposrednog uvidjaja kao i objavljivanja sudskih oglasa i faktičkih troškova odrđenog zastupnika.

Član 472.

472.1 Rešenje o oslobadjanju plaćanja sudskih troškova i o imenovanju zastupnika može da se poništi od strane prvostepenog suda u toku vođenja sudskog procesa, ukoliko se utvrdi da je stranka u stanjudasnosi sve pranične troškove. U takvom slučaju sud treba da odluči dali će stranka nadoknaditi u celosti ili delimično troškove i sudske takse od kojih je oslobođena ranije, kao i faktičke troškove i naknadu za predstavnika imenovanog od strane suda.

472.2 U slučaju iz govenavedenog stava, prvo treba da se nadoknadjuju isplaćeni iznosi iz finansijskihsredstava suda.

Član 473.

473.1 Takse i plaćeni troškovi iz finansijskih sredstava suda, kao i faktički troškovi i naknada za imenovanog zastupnika stranke predstavljaju deo sudskih troškova.

473.2 O plaćanju takvih troškova od protivničke stranke koja gubi sudskih proces, odlučuje sud na osnovu zakonskih odredaba o obavezi plaćanja sudskih troškova.

473.3 Sudske takse i plaćeni troškovi iz finansijskih troškova suda naplaćuju se po službenoj dužnosti od prvostepenog suda, od stranke zadužene za plaćanje takvih troškova.

473.4 Ukoliko protivnik stranke oslobođene plaćanja sudskih troškova je zadužen za plaćanje sudskih troškova a konstatuje se da onnije u stanju da isplati te troškove sud nakon takvog konstatovanja može odlučiti da troškove iz stava 1 ovog člana plati u celini ili delimično oslobođena stranka, upravo iz predmeta spora koji joj pripada kao stranci

dobijenog sudskog procesa. Ovom obavezom stranke koja je dobila sudski proces, a koja je ranije bila oslobođena plaćanja sudskih troškova, ne zadire se u njeno pravo da joj se isplate od protivničke stranke koja je izgubila sudski proces svi sudski troškovi prema opštim pravilima.

TREĆI DEO

POSEBNI PARNIČNI POSTUPCI

POGLAVLJE XVI

POSTUPAK U SPOROVIMA IZ RADNOG ODNOSA

Član 474.

Ukoliko u ovom poglavlju ne postoje posebne odredbe, u sporovima iz ranog odnosa primenjuju se ostale odredbe ovog zakona.

Član 475.

U sporovima iz radnog odnosa a naročito prilikom određivanja rokova i zakazivanja sudske sednice, sud će uvek imati u obzir potrebu hitnog rešavanja sporova iz radnog odnosa.

Član 476.

U presudu kojom se naredjuje ispunjavanje neke obaveze sud određuje rok od sedam dana (paritivni rok).

Član 477.

Rok za podnošenje žalbe protiv presude ili protiv rešenja je sedam dana.

POGLAVLJE XXVII

POSTUPAK U SPOROVIMA ZBOG OMETENJA RASPOLAGANJA

Član 478.

Ukoliko u ovom poglavlju ne postoje posebne odredbe, u sporovima zbog ometanja raspolaganja primenjuju se ostale odredbe ovog zakona.

Član 479

Prilikom određivanja rokova i zakazivanja sednica sud uvek posvećuje pažnju potrebi hitnog rešavanja sporova zbog ometanja raspolaganja, ali imajući u vidu prirodu svakog konkretnog slučaja.

Član 480.

Rasprava o stvari prema tužbi zbog ometanja raspolaganja ograničiće se samo na utvrđivanje i dokazivanje činjenica poslednjeg stanja raspolaganja i izvršenog ometanja. Isključuje se mogućnost rasprave u vezi sa pravom raspolaganja, pravnom osnovom, svesnim ili nesvesnim raspolaganjem. Isključuje se mogućnost da u sporovima zbog ometanja raspolaganja da se podnese zahtev za naknadu štete prouzrokovne postupcima kojima je izvršeno ometanje raspolaganja.

Član 481.

481.1 Rok za ispunjavanje obaveza koje su im određene strankama određuje sud zavisno od okolnosti svakog konkretnog slučaja.

481.2 Rok za podnošenje žalbe je sedam dana.

481.3 Iz značajnih razloga sud može odlučiti da žalba ne sprečava izvršenje rešenja.

481.4 Protiv rešenja donetih u sporovima zbog ometanja raspolaganja nije dozvoljena revizija.

Član 482.

Tužilac gubi pravo da u izvršnom postupku ispuni obavezu rešenja kojim se optuženi naredjuje da ispuni određenu obavezu ukoliko nije pokrenuo izvršni postupak u roku od 30 dana nakon isteka paritivnogroka.

Član 483.

Ponavljanje okončanog postupka pravosnažnom odlukom u sporovima zbog ometanja raspolaganja je dozvoljeno samo na osnovu razloga predvidjenih u čl. 232, tačka a) i b) ovog zakona i samo u roku od trideset (30) dana od dana kada je konačno rešenje postalo pravosnažno.

POGLAVLJE XXVIII

POSTUPAK U SPOROVIMA OD MALE VREDNOSTI

Član 484.

Ukoliko u ovom poglavlju ne postoje posebne odredbe, u sudskom procesu o rešavanju sporova malih vrednosti primenjuju se ostale odredbe ovog zakona.

Član 485.

485.1 Sporovima malih vrednosti u smislu odredaba ovog poglavlja, smatraju se sporovi u kojima tužbeni zahtev se odnosi na zahteve u novčanim iznosima, koji nisu veći od 500€.

485.2 Sporovima malih vrednosti smatraju se i sporovi u kojima tužbeni zahtev ne odnosi se na novčani zahtev, ali u kojima tužilac je, u tužbi istakao da pristaje, da umesto ispunjavanja nenovčanog zahteva da mu se isplati novčani iznos koji nije veći od 500€.

485.3 Sporovm male vrednosti smatra se i takav spor u kojem predmet tužbenog zahteva nije novčani iznos, već je to predaja pokretne stvari čija vrednost, prikazana u tužbi od strane tužioca ne prelazi iznos od 500€.

Član 486.

Ne smatraju se sporovima malih vednosti, u smislu odredaba ovog poglavlja, sporovi u vezi sa nepokretnim stvarima, sporovi iz radnog odnosa i sporovi zbog ometanja raspolaganja.

Član 487.

487.1 U postupku po tužbi za rešavanje spora male vrednosti, posebna žalba je dozvoljena samo protiv rešenja kojim se okonča sudski proces u prvom stepenu.

487.2 Ostala rešenja protiv kojih prema ovom zakonu je dozvoljeno posebna žalba mogu se napadnuti samo žalbom protiv odluke kojom je okončan postupak.

487.3 Rešenja iz stava 2 ovo člana ne dostavljaju se strankama posebno, već se objavljuju na sudskom ročištu i unose se u konačnoj odluci.

Član 488.

U postupku za rešavanje sporova malih vrednosti, zapisnik iz ročišta o glavnoj raspravi, osim podataka iz čl. 135 stav 1 ovog zakona sadrži:

- a) izjave stranaka od bitne važnosti, a naročito onih kojima se u celini ili delimično potvrđuje tužbeni zahtev ili se odriče od tog tužbenog zahteva kojim se menja ili povlači tužba kao i izjava o o odustajanju od prava na žalbu;
- b) bitnu sadržinu pribavljenih dokaza;
- c) odluke protiv kojih je dozvoljena žalba i koje su objavljene na ročištu o glavnoj raspravi stvari;
- d) ukoliko su stranke bile prisutne prilikom obave presude a ukoliko su bile prisutne da su upućene pod kojim uslovima mogu izjaviti žalbu.

Član 489.

489.1 Ukoliko tužilačka stranka izmeni tužbeni zahtev njenim proširenjem prekoračivši na ovaj način granicu od 500€, započeti postupak nastaviće se i okončaće se prema odredbama o opštem parničnom postupku ovog zakona.

489.2 Ukoliko tužilac do okončanja ročišta o glavnoj raspravi stvari koja je u toku prema odredbama o opštem parničnom postupku smanji užbeni zahtev ispod iznosa od 500€, dalji postupak će se odvijati prema pravilima ovog zakona u postupku za rešavanje sporova malih vrednosti.

Član 490.

490.1 Ukoliko tužilac ne dolazi na prvom ročištu glavne rasprave stvari i pored urednog poziva smatra će se da je povukao tužbu, osim kada tužilac na takvom ročištu zatraži da se nastavi sa pretresom stvari u odsustvu tužioca.

490.2 Ukoliko su na prvom ročištu o glavnoj raspravi odsutni obe stranke u parnici, i pored urednog poziva, smatra će se da je tužilac povukao tužbu.

Član 491.

491.1 Presuda ili rešenje kojim se okonča postupak rešavanja spora male vrednosti može da se napadne žalbom samo zbog bitnog kršenja odredaba o parničnom postupku i zbog pogrešnog sprovođenja materijalnog prava.

491.2 U presudu, odnosno rešenju iz stava 1 ovog člana sud je obavezan da navodi razloge na osnovu kojih se može izjaviti žalba.

491.3 Protiv presuda ili rešenja u prvom stepenu iz st. 1 ovog člana stranke mogu podneti žalbu u roku od sedam (7) dana.

491.4 U postupku rešavanja sporova malih vrednosti paritivni rok za ispunjavanje nadoknade i rok za donošenje dopunske odluke je sedam (7) dana.

POGLAV LJE XXIX

POSTUPAK IZDZVANJA PLATNOG NALOGA

Član 492.

Ukoliko u ovom poglavlju ne postoje posebne odredbe u postupku izdavanja platnog nalog primenjuju se odredbe ovog zakona kojima je uredjen opšti parnični postupak.

Član 493.

493.1 Kada se tužbeni zahtev odnosi na novčani zahtev koji je postao ostvarljiv, i koji se dokazuje verodostojnim dokumentom kojije priložen uz tužbu u originalu ili overenoj kopiji u tom slučaju sud će naložiti tuženom da ispuni tužbeni zahtev (platni nalog).

493.2 Verodostojnim dokumentima se smatraju naročito:

- a) javni dokumenti;
- b) privatni dokumenti na kojima potpis dužnika je proverio nadležni organ za provere;
- c) menice i čekovi na protest i povratni računi ukoliko su potrebni za sastavljanje zahteva;
- d) overeni izvodi iz poslovnih knjiga o plaćanjima komunalnih usluga za vodosnabdevanje, za električnu energiju i prevoz smeća;
- e) računi;
- f) dokumente koji prema posednim zakonskim odredbama imaju važnost javnih dokumenata.

493.3 Sud izdaje platni nalog i kada tužilac to ne traži, ukoliko utvrdi da su ispunjeni uslovi za njegovo izdavanje.

Član 494.

494.1 U slučajevimau kojima, prema zakonu o izvršnom postupku, može zatražiti izvršenjena osnovu verodostojnog dokumenta, sud izdaje platni nalog samo ukoliko tužilac čini verodostojnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga.

494.2 Ukoliko tužilac ne čini verodostojnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga, sud odbacuje tužbu kao nedozvoljivom.

494.3 Kada se tužbeni zahtev odnosi na novčani zahtev koji je postao ostvarljiv a koji nije veći od 500€ sud izdaje platni nalog protiv tuženog i pored toga što uz tužbu nije priložen verodostojni dokumenat, već je u tužbi prikazan pravni osnov zahteva i iznos obaveze kao i dokazi pomoću kojih se može dokazati istinitost navoda tužioca.

494.4 Platni nalog iz st. 1 ovog člana ne može se izdavati samo protiv glavnog dužnika.

Član 495.

495.1 Platni nalog sud izdaje bez sazivanja ikakve sudske sednice i samo na osnovu parničnog materijala sadržanom tužbi.

495.2 U platnom nalogu sud će odrediti da je tuženi obavezan, da u roku od sedam dana a u sporovima u vezi sa menicom i čekom u roku od tri dana, nakon dostavljanja pismenog platnog naloga, ispuni tužbeni zahtev zajedno sa sudskim troškovima koje je odredio sud, ili da u istom roku podnese prigovor protiv platnog naloga. U platnom nalogu sud upozorava tuženog da prigovor podnešen sa zakašnjenjem biće odbačen.

495.3 Platni nalog se dostavlja obema strankama u parnici.

495.4 Uz platni nalog tuženom se dostavlja i tužba sa spisima koji su joj priloženi.

Član 496.

496.1 Ukoliko sud ne usvoji predlog za izdavanje platnog naloga u tomslučaju on će nastaviti opšti postupak prema tužbi.

496.2 Protiv rešenja kojim se ne usvaja predlog za izdavanje platnog naloga nije dozvoljena žalba.

Član 497.

497.1 Tuženi možeda napadne platni nalog samo putem prigovora.

497.2 Ukoliko se platni nalog naplati samo u vezi sa odlukom o parničnim troškovima, u tomslučaju takva odluka može da se napadne samo preko žalbe protiv rešenja.

497.3 U delu u kojem nije napadnut preko prigovora, platni nalog postaje pravosnažan.

Član 498.

498.1 Zakasneli, nepotpuni ili nedozvoljivi prigovor sud odbacuje bez održavanja sudske sednice.

498.2 Ukoliko prigovor je podnet u zakonskom roku sud će oceniti dali je potrebno da se prvo sazove pripremno ročište ili da odmah sazove ročište za glavnu raspravu stvari.

498.3 U toku pripremnog ročišta stranke mogu da podnesu nove činjenice i da predlažu nove dokaze a optuženi može podneti nove prigovore u vezi sa napadnutim delom platnog naloga.

Član 499.

U presudu o glavnoj stvari sud će odlučiti dali će platni nalog ostatina snazi u celini ili delimično ili će se poništiti.

Član 500.

500.1 Ukoliko tuženi smatra da nisu ispunjeni zakonski uslovi za izdavanje platnog naloga (član 493 i 494), ili da postoje proceduralne smetnje za dalje procesuiranje, u tom slučaju sud će prvo da odluči o tome. Ukoliko utvrdi da je to smatranje osnovano sud će rešenjem ukinuti platni nalog i nakon što ovo rešenje postane pravosnažno počće raspravu o glavnoj stvari ukoliko za takvu raspravu ima mesta.

500.2 Ukoliko sud ne usvoji takvo smatranje preneće ga na raspravu o glavnoj stvari, a rešenje suda će se uneti u odluci o glavnoj stvari.

Član 501.

Ukoliko se prigovorom kojim se smatra da tužbeni zahtev još nije postao ostvarljiv, sud konstatuje da je on postao ostvarljiv nakon izdavanja platnog naloga, ali pre nego što bude okončana glavna rasprava, sud će rešenjem poništiti platni nalog i odlučiće o tužbenom zahtevu.

Član 502.

502.1 Ukoliko se sud nakon izdavanja platnog naloga proglasi nenadležnim u pogledu predmeta, onda on poništiće platni nalog i nakon što rešenje o nenadležnosti postane pravosnažno predmet dostavlja sudu za koji smatra da je predmet nadležan.

502.2 Ukoliko sud, nakon izdavanja platnog naloga konstatuje da je nenadležan u mesnom pogledu on neće poništiti platni nalog ali nakon što rešenje o nenadležnosti postane pravosnažno predmet će dostaviti sudu za koji smatra da je mesno nadležan.

502.3 Tuženi može smatrati da je sud koji je izdao platni nalog mesno nenadležan samo ako podnese prigovor na platni analog.

Član 503.

503.1 Sud može da se proglasi nenadležnim u mesnom pogledu samo do trenutka izdavanja platnog naloga.

503.2 Tuženi može smatrati da je sud koji je izdao platni nalog nenadležan u teritorijalnom pogledu samo ako podnese prigovoru protiv platnog naloga.

Član 504.

504.1 Kada sud u slučajevima predviđenim ovim zakonom, rešenjem odbacuje tužbu, u tom slučaju on time ujedno poništava i platni nalog.

504.2 Tužilac može da povuče tužbu bez pristanka tuženog samo do trenutka podnošenja prigovora. Ukoliko tužilac povuče tužbu. Sud rešenjem će poništiti izdati platni nalog.

504.3 Ukoliko tuženi do trenutka zatvaranja ročišta o glavnom pretresu stvari odustaje od svih podnesenih prigovora putni nalog ostaje na snazi.

POGLAVLJE XXX

POSTUPAK U TRGOVINSKIM SPOROVIMA

Član 505.

505.1 U postupku za rešavanje trgovinskih sporova primenjuju se odredbe ovog zakona o opštem parničnom postupku, ukoliko u odredbom ovog poglavlja nije predviđeno drugačije.

505.2 Proceduralna pravila o postupku rešavanja trgovinskih sporova primenjuju se u svim sporovima za koje prema zakonu o sudovima je nadležan privredni sud, osim u sporovima u kojima je nadležan prema povlačenju (atrakcije) stvarne nadležnosti.

Član 506.

Činjenice u vezi sa prometom roba i usluga koji je praćen standardnim poslovnim dokumentima, po pravilu, dokazuju ovim dokumentima.

Član 507.

Sudija je ovlašćen da u hitnim slučajevima sazove sednice preko telefona ili telegrama.

Član 508.

Revizija u trgovinskim sporovima nije dozvoljena ukoliko vrednost predmeta spora u napadnutom delu pravosnažne presude ne prelazi 10.000 €

Člani 509.

509.1 U postupku rešavanja trgovinskih sporova važe sledeći rokovi:

- a) rok od sedam (7) dana za odgovor natužbu;
- b) rok od petnaest (15) dana za podnošenje predloga o povratku na prethodno stanje iz čl. 130, stav 3 ovog zakona;
- c) rok od sedam (7) dana za žalbu protiv presude ili rešenja;
- d) rok od tri (3) dana za podnošenje odgovora na žalbu ;
- e) rok od sedam (7) dana (paritivni rok) za ispunjavanje novčane obaveze a za ispunjavanje nenovčane obaveze sud može da odredi dužirok.

Član 510.

510.1 U postupku za rešavanje trgovinskih sporova malih vrednosti, takvim sporovima se smatraju samo oni sporovi uk kojima se tužba odnosi na novčani zahtev koji ne prelazi iznos od 3.000€.

510.2 Sporovima male vrednosti smatraju se i sporovi u kojima zahtev se ne odnosi se na novčani zahtev, ali tužilac u svojoj tužbi izjavljuje da pristaje, da umesto nenovčanog polaganja pristaje da mu se isplati novčani iznos koji ne prelazi vrednost od 3.000€.

510.3 Sporom male vrednosti smatra se i spor u kojem predmet spora nije novčani iznos, ali predaja pokretne stvari čija vrednost pomenuta od strane tužioca u tužbi ne prelazi iznos od 3.000€

POGLAVLJE XXXI

POSTUPAK U ARBITRAZNIM SUDJENJIMA

Član 511.

511.1 Stranke mogu da se dogovore da rešavanje spora u vezi sa pravima s kojima mogu raspolagati slobodno povere arbitražnom sudu.

511.2 Sporazum o arbitraži može da se postigne od stranaka za rešavanje određenog spora ili za rešavanje sporova koji mogu nastati među njima iz određenog pravnog materijalnog odnosa. Sporazum o arbitraži je važeći samo ukoliko je postignut u pismenom obliku.

511.3 Sporazum o arbitraži smatra se sklopljenim u pismenom obliku i kadaje sklopljen razmenom pisama, telegrama, teleksa ili drugih sredstva telekomunikacije koje omogućavaju pismeni dokaz o zaključenom sporazumu.

511.4 Sporazum o arbitraži samatra se zaključenim u pismenom obliku i ukoliko je sklopljen razmenom tužbe u kojoj tužilac smatra da postoji sporazum i odgovor na tužbu, u kojoj tuženi ne poriče takvu stvar.

511.5 Sporazum o arbitraži može da se dokazuje samo preko dopisa.

Član 512.

Sporazum o arbitraži smatra se da je sklopljen u važećem obliku i kada odredba o nadležnosti arbitraže je sadržana u opštim uslovima o sklapanju pravnog materijalnih ugovora.

Član 513.

513.1 Broj arbitara arbitraže mora uvek da bude neparan.

513.2 Ukoliko sporazumom između stranaka nije određen broj arbitara, u tom slučaju svaka od stranaka imejuje po jednog arbitra a ova dvojica zajedno izaberu predsednika arbitraže.

Član 514.

514.1 Ukoliko sud stranke za rešavanje određenog spora ugovorile nadležnost arbitraže, sud kome je podneta tužba za rešavanje istog spora i između istih stranaka, prema prigovoru optuženog proglašava se nenadležnom, ponišćuje izvršene parnične radnje i rešenjem odbacuje tužbu kao nedozvoljivom.

514.2 Prigovor iz stava 1 ovog člana tužena stranka može podneti najkasnije do trenutka podnošenja odgovora na tužbu.

Član 515.

515.1 Stranku koja na osnovu sporazuma o arbitraži treba da imenuje arbitra može da je pozove protivnička stranka da u roku od 15 dana izvrši takvo imenovanje kao i da je obavesti o izvršenom imenovanju.

515.2 Poziv iz stava 1 ovog člana je važeći samo ukoliko je stranka koja je učinila to, imenovala svog arbitra i o tome je obavestila protivničku stranku.

515.3 Kada na osnovu sporazuma o arbitraži, imenovanje arbitara treba da vrši treće lice, svaka od stranaka može uputiti poziv iz stava 2 ovog člana takvom licu.

515.4 Pozivano lice da vrši imenovanja arbitra arbitraže je povezano sa izvršenim imenovanjem čim bude obavještena protivnička stranka odnosno jedna od stranaka o tom imenovanju.

Član 516.

516.1 Ukoliko se arbitar ne imenuje pravovremeno a iz sporazuma ne proizilazi nešto drugo arbitra predlaže državni sud na predlog stranke.

516.2 Ukoliko se arbitri ne mogu dogovoriti oko biranja predsednika a iz sporazuma stranaka o arbitraži ne proizilazi nešto drugo, predsednika arbitraže, na predlog bilo kog arbitra bilo koje stranke, imejuje državni sud.

516.3 Za imenovanje arbitra, odnosno predsednika arbitraže nadležan je prvostepeni sud koji bi bio nadležan za rešavanje spora kada ne bih postojao sporazum o arbitraži.

516.4 Protiv rešenja suda nije dozvoljena žalba.

516.5 Stranka koja ne želi da koristi ovlašćenja iz st. 1 i 2 ovog člana može, tužbom da zatraži od nadležnog suda za imenovanje arbitra ili predsednika arbitraže da sporazum o arbitraži smatra nevažećim.

Član 517.

517.1 Osim slučaja iz člana 516 ovog zakona, svaka od stranaka može tužbom da zatraži da državni sud sporazum o arbitraži proglasi nevažećim ukoliko:

- a) stranke u roku od 30 dana od dobijanja prvog poziva za imenovanje arbitra ne mogu da se dogovore oko biranja arbitra koje bi trebale da ga imenuju zajednički;
- b) lice koje je u samom sporazumu o arbitraži imenovan za arbitra ne želi ili ne može da vrši poverenu misiju.

517.2 O podignutoj tužbi nadležan je da odluči sud pomenut u članu 516. stav 3 ovog zakona.

517.3 Na ročištu o raspravi zahteva tužioca sud poziva obe stranke ali on može doneti odluku i kada stranke uredno pozivane ne pojavljuju na takvo ročište.

Član 518.

518.1 Izjavu o prihvatanju misije koja mu je poverena arbitar treba da podnese pismeno. Arbitar to može učiniti i na taj način što će potpisati sporazum stranaka o arbitraži.

518.2 Arbitar je dužan da obavlja misiju koja mu je poverena pravovremeno i da izvrši radnje u procesu arbitraže bez odugovlačenja. Ukoliko se stranke nisu sporazumele drugačije one mogu da razreše arbitra koji ne obavlja valjano i na vreme, zadatke iz misije koja mu je poverena.

518.3 Arbitar ima pravo na isplatu troškova i naknadu o obavljenom poslu. Stranke, na jednake delove snose troškove i naknadu koja pripada arbitru za obavljen posao.

Član 519.

519.1 Arbitar je obavezan da isključi, kada ovim zakonom postoje razlozi za isključenje predviđeni za isključenje sudije državnog suda.

519.2 Isključenje sudije može da se zatraži od stranaka i kada arbitar ne poseduje odgovarajuće kvalifikacije o kojima su se oni dogovorili, kao i kada on ne ispuni zadatke iz člana 516 st. 2 ovog zakona.

519.3 Stranka koja je sama, ili zajedno sa drugom strankom imenovala arbitra može zatražiti njegovo isključenje samo ukoliko je razlog isključenja nastao, ili stranka je saznala o tome, nakon što je arbitar imenovan.

519.4 Stranke mogu da se dogovore o postupku isključenja arbitra, ali ne mogu da izbegnu primenu odredaba stava 7 ovog člana.

519.5 Kada ne postoji sporazum iz stava 4 ovog člana stranka treba da podnosi zahtev za isključenje arbitra, arbitraži u roku od petnaest (15) dana od dana kada je saznala o imenovanju arbitra ili o bilo kakvoj okolnosti iz stava 1 i 2 ovog člana. Zahtev za isključenje arbitra treba da bude u pismenom obliku i da sadrži razloge isključenja.

519.6 Ukoliko arbitar, čije je isključenje zatražila stranka ne povlači iz arbitraže, odluku o isključenju donosi sud arbitraže u čijem sastavu se pojavljuje i takav arbitar.

519.7 Ukoliko zahtev za isključenje arbitra ne uspe, stranka koja je podnela takav zahtev može da se obrati državnom sudu u čl. 516 stav 3 da isti donosi odluku o isključenju arbitra. Ovaj zahtev stranka treba da podnese u roku od petnaest (15) dana od dana kada je dostavljena odluka arbitraže kojom je odbijen njen zahtev o isključenju arbitra.

Član 520.

520.1 Sud arbitraže ima pravo da odluči o svojoj nadležnosti kao i o prigovorima stranaka u vezi sa postojanjem i važnošću sporazuma o arbitraži.

520.2 Prigovor o nenadležnosti arbitraže tuženi može da podnese putem odgovora na tužbu. Kada se utvrdi da je podnošenje sa zakašnjenjem prigovora opravdano arbitraža može da uzima u obzir zakasneli prigovor.

520.3 Ukoliko arbitraža sebe smatra nadležnim za rešavanje spora, svaka od stranaka može da se zatraži da državni sud pomenut u čl. 516 st. 3 ovog zakona odluči u vezi sa nastalim problemom. Zahtev treba da se podnese u roku od 30 dana od dana kada je stranci dostavljena odluka arbitraže.

Član 521.

Ukoliko se stranke ne dogovore drugačije, postupak arbitraže određuje sama arbitraža.

Član 522.

522.1 Prema svedocima, strankama ili ostalim licima koji učestvuju u procesu arbitraže, arbitraža ne može da upotrebi prinudna sredstva niti da izriče kazne.

522.2 Arbitraž može da zatraži od državnog suda mesne nadležnosti, pravnu pomoć u obliku pribavljanja dokaza koja ne može da ih pribavi sama.

522.3 U postupku pribavljanja dokaza primeniće se odredbe ovog zakona o pribavljanju dokaza od poručenog suda.

Član 523.

Arbitraža može da donosi rešenje na osnovu načela časnosti (ex aequo et bono) samo ukoliko su je stranke ovlastile o tome.

Član 524.

524.1 Kada se arbitraža sastoji iz nekoliko arbitara, presuda se donosi većinom glasova koliko sporazumom o arbitraži nije predviđeno drugačije.

524.2 Ukoliko nemože da se obezbedi potrebna većina glasova, arbitraža je dužna da o tome obavesti stranke.

524.3 Ukoliko se stranke nisu sporazumele drugačije, u slučaju iz st. 2 ovog člana, svaka od stranaka ima pravo da tužbom zatraži od državnog suda spomenutog u čl. 516, stav. 3 da sporazum o arbitraži proglašava nevažećim za ubuduće.

Član 525.

525.1 Presuda arbitraže treba da sadrži obrazloženi deo samo kada stranke nisu predvidele suprotno.

525.2 Original presude i sve njene kopije potpisuju svi arbitri .

525.3 Presuda se smatra važećom i ukoliko neki od arbitara odbije njeno potpisivanje, ali samo ako su ga potpisala većina arbitara. U takvo mslučaju u samoj presudi treba da se utvrdi činjenica odbijanja potpisa od strane konkretnog arbitra.

525.4 Strankamase dostavljaju kopije presude preko suda spomenutom u čl. 522 stav 3 ovog zakona.

Član 526.

Original presude i povratnice za dostavljanje presude stranke čuvaju se kod suda spomenutog u čl. 516 stav 3 ovog zakona.

Član 527.

527.1 Presuda arbitraže u odnosu na stranke ima važnost pravosnažnosti ukoliko se sporazumom o arbitraži nije predviđena mogućnost napadanja presude u drugostepenoj arbitraži.

527.2 Sud predviđen u čl. 516 stav. 3 ovog zakona, na zahtev stranaka unosi u kopijama presude klauzulu (potvrdu) o pravosnažnosti i izvršnosti presude.

Član 528.

528.1 Presuda arbitraže može da se poništi na zahtev stranke.

528.2 O postupanju prema tužbi nadležan je državni sud spomenut u čl. 516 stav 3 ovog zakona.

Član 529.

Poništenje presude arbitraže može da se zahteva:

- a) ukoliko nije uopšte sklopljen sporazum o arbitraži ili ukoliko je isti nevažeći;
- b) ukoliko u odnosu na sastav arbitraže ili u vezi sa donošenjem odluke je prekršena neka odredba ovog zakona ili sporazuma o arbitraži stranaka;
- c) ukoliko presuda ne sadrži obrazloženi deo prema članu 525 stav 1 ovog zakona, ili ukoliko original ili kopije presude arbitraže nisu potpisane na propisani način u čl. 525 stav 2 ovog zakona;

- d) ukoliko dispozitiv presude je nerazumljiv ili protivurećan sa samim sobom;
- e) ukoliko sud utvrdi da, iako stranka možda ne spominje ovaj razlog poništenja, presuda arbitraže je u suprotnosti sa pravnim poretkom naše zemlje.
- f) ukoliko sud konstatuje da, iako stanka možda ne spominje ovaj razlog za poništavanje, rešenje arbitraže je u suprotnosti sa pravnim poretkom naše države;
- g) ukoliko postoji neki od razloga za ponavljanje parničnog postupka iz člana 232 ovog zakona.

Član 530.

530.1 Tužba za poništenje presude arbitraže može da se podigne kod nadležnog suda u roku od trideset (30) dana.

530.2 Ukoliko se poništenje presude zatraži iz razloga navedenih u čl. 529 tačka a) – f) ovog zakona, rok od trideset (30) dana za tužbu računa se od dana kada je presuda dostavljena stranci, ali ukoliko je stranka o razlogu poništenja saznala kasnije, rok se računa od dana saznanja o tome.

530.3 U smislu računanja roka kada se poništenje zatraži iz razloga navedenog u tački g) člana 529 ovog zakona, primeniće se odgovarajuća odredba člana 234, tačka a) i b) ovog zakona.

530.4 Nakon isteka jedne (1) godine od dana kada je presuda arbitraže postala pravosnažna, ne može da se zatraži poništenje presude.

Član 531.

Stranke ne mogu, njihovim sporazumom, odustati od primene čl. 519, stav 1 i 2, čl. 525, stav 2 i 3 i čl.528-531 ovog zakona.

POGLAVLJE XXXII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 532.

532.1 Ukoliko nakon stupanja na snagu ovog zakona počeo da se vodi sudski proces u prvostepenom sudu u tomslučaju dalji postupak će se odvijati prema odredbama ovog zakona.

532.2 U pravnim stvarima iz st. 1 ovog člana u kojima je sazvana pripremno ili glavno ročište, ali pre nego štoje počeo glavni pretres, sud će opozvati rešenje kojim je sazvano ročište i pozvaće tuženu stranku da pismeno podnese odgovor na tužbu prema ovom zakonu.

532.3 U stvarima iz stava 1 ovog člana u kojima je počela glavna rasprava u vezi njih sud je dužan da na sledećem ročištu izvrši sve radnje koje treba izvršiti prema odredbama ovog zakona na pripremnomočištu, održavanje takvog ročišta proizvešće sve proceduralne posledice koje ima pripremno ročište održano prema odredbama ovog zakona.

Član 533.

533.1 Ukoliko je pre početka primene ovog zakona izricano prvostepena presuda ili rešenje kojim je okončan postupak u prvostepenom sudu, u tom slučaju dalji postupak će se odvijati prema dosadašnjim odredbama.

533.2 Ukoliko se nakon početka primene ovog zakona poništi prvostepena odluka iz stava 1 ovog zakona, u tom slučaju dalji postupak će se odvijati prema ovom zakonu.

533.3 O reviziji koje je podneta protiv drugostepene odluke koja je postala pravosnažna na sudjenju započetom pre početka primene ovog zakona, odlučuje se prema odredbama parničnog postupka, koje su bile na snazi do dana početka primene ovog zakona.

Član 534.

Ukoliko je pre početka primene ovog zakona tužba dostavljena tuženom, u tom slučaju u daljem postupku ne primenjuju se odredbe čl. 145 ovog zakona, već će se uslovi o izricanju presude o saslušanju proceniti prema dosadašnjim odredbama.

Član 535.

Od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu, obustavljeni postupak će se nastaviti prema odredbama ovog zakona.

Član 536.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na postupak arbitraže primeniće se u dogovorenoj arbitraži nakon početka primene ovog zakona.

Član 537.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe: Zakon o parničnom postupku («Službeni list SFRJ», br.4/76, kao i zakoni o izmenama i dopunama Zakona o

parničnom postupku objavljenih u «Službenom listu SFRJ», br.36/77, 36/80, 69/82, 58/84 i 74/87) kao i ostale naknadne odredbe.

Član 538.

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon br. 03/L-006
30. jun 2008. godine

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup KRASNIQI